

BEGROTING 2023

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Ontwikkelingen	5
Opbouw	7
Programmabegroting	9
Programma Bestuur en veiligheid	9
Programma Wonen en voorzieningen	16
Programma Sociaal Domein	21
Programma Economische versnelling en toerisme	27
Programma Klimaat, energie en milieu	31
Programma Leefomgeving en mobiliteit	36
Overzicht Middelen	41
Paragrafen	45
Paragraaf Lokale heffingen	45
Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	49
Paragraaf Financiering	59
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	62
Paragraaf Bedrijfsvoering	79
Paragraaf Verbonden partijen	84
Paragraaf Grondbeleid	93
Financiële begroting	97
Meerjarenraming	102
Meerjarenbegroting	102
Bijlage: Provinciaal toezicht	112
Bijlagen	122
Beleidsindicatoren	140

Inleiding

Voor u ligt de begroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026. De eerste begroting in een nieuwe bestuursperiode waarmee de raad haar doelstellingen, de kaders en de middelen aanreikt voor het komende begrotingsjaar.

In de bestuurlijke- en organisatie-doorontwikkeling van de afgelopen periode is de behoefte van de raad én het college van om de samenwerking gezamenlijk verder vorm te geven. De brief vanuit de driehoek van burgemeester, griffier en gemeentesecretaris, met daarin de ontwikkelingen die de komende periode op onze gemeente afkomen, het gesprek tussen de fracties in de gemeenteraad over de doelen en inspanningen voor de komende periode en de raadscontourennota die daaruit volgt is een goede stap. Dit zetten we voort door vanaf 2023 jaarlijks in de eerste helft van juni de aandachtspunten voor het kalenderjaar dat daarop volgt te bespreken. De relevante en actuele ontwikkelingen zijn daarbij het startpunt. Het college neemt jaarlijks de aandachtspunten mee in het proces om tot een begroting te komen.

De begroting is dus opgebouwd binnen de uitgangspunten van de raadscontourennota en het daarbij gedeelde budgettaire ruimte. Waar de raadscontourennota bewust een document is op hoofdlijnen wordt deze verder uitgewerkt in deze begroting.

Verwerking gemeenschappelijke regelingen

In mei en juni 2022 zijn de verschillende begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen door de gemeenteraad behandeld en vastgesteld. Na het opstellen van de budgettaire ruimte hebben daardoor een aantal financiële mutaties plaatsgevonden. Deze zijn in de begroting verwerkt.

Impact septembercirculaire

Om te zorgen dat de meest actuele stand van zaken vanuit de algemene uitkering opgenomen is in deze begroting is de septembercirculaire 2022 verwerkt. De belangrijkste mutaties ten opzichte van de meicirculaire zijn extra middelen voor inburgering en de verhoging van de uitkeringsfactor, in totaal een bedrag van € 324.000,00. In de septembercirculaire zet het kabinet een stap in de richting van een oplossing voor het financiële ravijn in 2026 door eenmalig 1 miljard euro aan het gemeentefonds toe te voegen. Over de periode na 2026 is door het Rijk nog geen duidelijkheid gegeven.

Herverdeling algemene uitkering gemeentefonds

Het nieuwe verdeelstelsel gaat in per 1 januari 2023. Daarbij is een in groeipad van 3 jaar afgesproken. Kapelle is een voordeelgemeente. Het maximale positieve effect in 2023 is € 7,50 per inwoner, voor 2024 is dat € 22,50 per inwoner en voor 2025 (de maximale) € 37,50 per inwoner. Dit is verwerkt in de (meerjaren)begroting 2023-2026.

Vanwege de nog steeds bestaande onduidelijkheid rekenen we in de meerjarenraming van 2026 met dezelfde uitkering van het gemeentefonds van 2025. We gaan er van uit dat de meicirculaire 2023 uitsluitend geeft.

Taakstelling Sociaal Domein

Vanaf de begroting 2021 is een brede taakstelling voor het Sociaal Domein opgevoerd. Inmiddels wordt uitvoering gegeven aan de kostenbeheersing binnen het sociaal domein door uitvoering te geven aan de actiepunten in het Actieplan Jeugd en Grip op Wmo. Hiermee vervalt de taakstelling van €75.000 in 2023 en €100.000 structureel vanaf 2024.

Heroverwegingskader

Tijdens de begrotingsbehandeling van de begroting 2021 bestonden veel financiële onzekerheden; het verloop van COVID-19, de onzekerheden in het sociaal domein en de herijking van het gemeentefonds. Dat was de reden om een heroverwegingskader te formuleren. In de begrotingsbehandeling van de begroting 2022 is daar ook een taakstelling aan vastgekoppeld. Inmiddels zijn de financiële onzekerheden minder groot dan destijds. Om die reden is geen prioriteit meer gegeven aan het heroverwegingskader. Hoewel het in alle gevallen gezond is om het 'bed' zo nu en dan 'op te schudden' is in deze begroting gekozen de taakstelling te laten vervallen.

Financiële begroting

Voor u ligt de begroting 2023 die meerjarig structureel en reëel sluit. Een gecomprimeerd overzicht van de begrotingssaldi over de verschillende jaren kan als volgt worden gepresenteerd:

Structureel begrotingssaldo	2023	2024	2025	2026
Saldo baten en lasten	-1.239	15	748	9
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	1.367	621	508	501
Begrotingssaldo na bestemming	-128	-636	-1.256	-510
Waarvan incidentele baten en lasten		-28	-	-
Structureel begrotingssaldo	-128	-664	-1.256	-510

**Bedragen met een – teken zijn positief.*

Begroting 2023	Lasten	Baten	Saldo
Bestuur en veiligheid	2.680	-200	2.480
Wonen en voorzieningen	4.478	-1.213	3.265
Sociaal Domein	13.035	-1.816	11.220
Economische versnelling en toerisme	8.812	-8.291	521
Klimaat, energie en milieu	1.845	-1.708	137
Leefomgeving en mobiliteit	6.602	-2.197	4.404
Subtotaal programma's	37.453	-15.426	22.027
Middelen	723	-26.685	-25.962
Overhead	5.403	-281	5.122
Vennootschapsbelasting	51	0	51
Totaal	43.630	-42.392	1.239
Mutatie reserves	0	-1.367	-1.367
Geraamd resultaat	43.630	-43.759	-128
Saldo incidentele baten en lasten	1.016	-1.016	0

Ontwikkelingen

De taken van de gemeente zijn de afgelopen 10 jaar toegenomen en belangrijker geworden. Mede daardoor is ook de uitvoering van de gemeentelijke taken complexer. De maatschappelijke opgaven waar alle gemeenten in Nederland voor staan – denk aan de woningbouwopgave, de opvang van vluchtelingen, de energietransitie, de sociale opgaven of de werking van de arbeidsmarkt – zijn domein overstijgend. En we staan als gemeente vaak niet meer alleen aan de lat, maar zijn wederzijds afhankelijk van medeoverheden, bedrijven, instellingen en inwoners. Het is daarom belangrijk om onze eigen doelstellingen te zien in de context van die ontwikkelingen. De belangrijkste ontwikkelingen die invloed hebben op onze begroting noemen we daarom hieronder. De brief vanuit de driehoek van burgemeester, griffier en gemeentesecretaris van maart 2022 geeft een nog uitgebreider beeld.

Wonen

De problemen op de Nederlandse woningmarkt zijn duidelijk. Er is op dit moment onvoldoende doorstroming, onvoldoende slaagkansen voor starters en jongeren en woningbouw vraagt veel tijd. Naast de demografische ontwikkeling hebben we ook te maken met een veranderende vraag door expats, arbeidsmigranten, statushouders, ouderen die langer thuis blijven wonen, mensen met een GGZ problematiek of mensen met een lichamelijke beperking. Tegelijkertijd staan we voor een enorme opgave om de bestaande woningvoorraad aan te passen aan de energietransitie.

Sociaal Domein

Als gemeente hebben we een omvangrijke verantwoordelijkheid voor het veilig en gezond opgroeien van de jeugd, het voorzien in de zorg, ondersteuning van ouderen en kwetsbare groepen en het bevorderen van de gezondheid. De opgaven die er liggen zijn complex en vereisen een gezamenlijke regionale aanpak. We staan daarbij voor vraagstukken als de bereikbaarheid van de zorg en het op peil houden van zorgvoorzieningen in de regio, het verder inzetten op preventie, het stabiliseren en op termijn ombuigen van de stijgende kosten.

Opvang vluchtelingen

Sinds het uitbreken van de oorlog in Oekraïne staan gemeenten aan de lat om deze vluchtelingen opvang te bieden. Maar de crisis in de asielketen is groter: ook voor vluchtelingen uit andere landen zijn veel te weinig opvangplekken. Naar verwachting komt de Rijksoverheid begin 2023 met een wet waarin gemeenten verplicht kunnen worden opvang voor vluchtelingen en asielzoekers te realiseren. Hoewel er is toegezegd dat gemeenten hiervoor worden gecompenseerd door de Rijksoverheid, is op dit moment nog onduidelijk of dit toereikend is.

Klimaatadaptatie

Het klimaat verandert. In het VN-klimaatakkoord zijn internationale afspraken gemaakt op de opwarming van de aarde en alle gevolgen die dat heeft, te keren. De belangrijkste risico's zijn hitte, droogte, piekbuien, zeespiegelstijging, het verlies aan biodiversiteit en de verspreiding van ziekten en plagen. Daarmee heeft klimaatverandering effecten op de hele samenleving en brengt dit opgaven mee voor o.a. gezondheid (hittestress), infrastructuur (wateroverlast), landbouw en de natuur. Ook als gemeente staan we aan de lat om ons verder aan te passen aan de gevolgen van klimaatverandering.

Energietransitie

In het VN-klimaatakkoord en de nationale klimaatwet zijn afspraken gemaakt om de hoeveelheid CO₂ met 55% te reduceren ten opzichte van 1990 en in 1050 klimaatneutraal te zijn. Een gigantische opgave die effect heeft- en een bijdrage vraagt aan elke sector. Als gemeente hebben we een belangrijke rol in de energietransitie in de gebouwde omgeving en in het aanboren van nieuwe energiebronnen.

Toenemend belang van de regio

Met de verschuiving van taken naar de lokale overheid is de rol van andere overheidslagen niet uitgespeeld. Integendeel, alleen door interbestuurlijke samenwerking kunnen we de grote maatschappelijke opgaven doelmatig en effectief aanpakken. Hiervoor is het steeds belangrijker te investeren in een goede samenwerking tussen overheden en met maatschappelijke partners op verschillende onderwerpen en niveaus.

Organisatieontwikkeling en arbeidsmarkt

De taken van de gemeente zijn in het afgelopen decenium toegenomen, belangrijker geworden en ook complexer. De gemeente moet zowel een rechtmatige, efficiënte, samenwerkende als netwerkende overheid zijn. Dit vergt veel van de kwaliteit en capaciteit van de ambtelijke organisatie. Tegelijkertijd is sprake van krapte op de arbeidsmarkt. De vraag naar werknemers is groter dan het aanbod en het is lastig om vacatures op een goede manier in te vullen.

Digitalisering en datagedreven werken

De hoeveelheid aan beschikbare data en technologische vernieuwingen biedt kansen, maar ook bedreigingen. Denk bijvoorbeeld aan het realiseren van meer betrokkenheid van inwoners door gebruik te maken van een digitaal platform, het gemak van online aanvragen van officiële documenten en daarmee het verder brengen van de dienstverlening of het gebruik van data om vraagstukken beter te duiden en beleid gericht op te stellen. Naast deze kansen zit aan het gebruik van technologie en data ook een keerzijde. Een belangrijke uitdaging de komende jaren is hoe hier mee om te gaan; hoe blijven we transparant in het toepassen van algoritmes, de waarde van gegevensbescherming, hoe borgen we de digitale vaardigheden van kwetsbare inwoners.

Opbouw

Programma indeling 2023

De indeling van de programma's is vanaf deze begroting gelijkgetrokken met de indeling van de raadscontourennota. Zo sluiten de ambities en de financiële vertaling logisch op elkaar aan. Ook de opbouw van de programma's is op een aantal punten gewijzigd. De opbouw van een programma bestaat uit de vragen 'wat willen we bereiken?', 'wat gaan we daarvoor doen?' en 'wat mag het kosten?'.

Wat willen we bereiken?

Elk programma is voorzien van een programmaplaat: een overzicht van de visie, doelstellingen en inspanningen. Daarmee is in één oogopslag de essentie van het programma af te lezen. Een programmaplaat is als volgt opgebouwd:

- De tekst onder het kopje 'visie' komt vanuit het Strategisch Kompas, wanneer hierin niets is opgenomen komt het vanuit de raadscontourennota of een inhoudelijk visiedocument.
- De tekst onder het kopje 'strategische doelstellingen' komt vanuit de raadscontourennota of inhoudelijke visiedocumenten.
- De tekst onder 'operationele doelstellingen' komt vanuit inhoudelijke beleidsdocumenten.
- De tekst onder 'inspanningen' laat zien welke activiteiten we voornemens zijn uit te voeren om onze doelstellingen te behalen.

Wat gaan we daarvoor doen?

De inspanningen laten zien welke activiteiten we in 2023 uitvoeren om onze doelstellingen te behalen. Onder het kopje 'wat gaan we daarvoor doen?' zijn deze verder uitgewerkt en aangevuld met de (belangrijkste) betrokken stakeholders, de betrokkenheid van de raad, de planning (1^e of 2^e halfjaar) en de financiën.

Onder financiën is aangegeven wat de financiële impact van de inspanning is. De vermelding 'binnen budget' betekent dat er geen extra budget in de begroting is opgenomen voor de betreffende inspanning. Als er wel meer budget is geraamd is dit aangegeven met 'extra middelen'. Er is alleen een concreet bedrag vermeld als het extra opgenomen budget groter of gelijk is aan €15.000. Als er extra capaciteit is gemoeid met de uitvoering van een activiteit is dit aangegeven. Incidentele effecten zijn aangegeven met (I) en structurele effecten met de toevoeging (S).

Wat mag het kosten?

Het financieel plaatje is per programma toegevoegd. De gehanteerde subtitels bij 'Wat gaan we daarvoor doen' zijn ontleend aan de raadscontourennota, terwijl de producten bij 'Wat mag het kosten?' voortkomen uit de financiële administratie. Dit betekent dat beide overzichten niet volledig op elkaar aansluiten.

Paragrafen

De paragrafen zijn opgebouwd zoals u van ons gewend bent.

Meerjarenraming

In de meerjarenraming is opgenomen welke incidentele plannen voor de langere termijn doorwerking hebben in de begroting.

Incidenteel en structureel

Voor structurele baten en lasten geldt in het algemeen, dat zij tot nadere besluitvorming voor onbepaalde tijd in de begroting staan. Met andere woorden, er is (nog) geen einddatum bekend. Het gaat dus om structureel bestaand beleid. Incidentele baten en lasten betreffen de posten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden. Deze posten zijn tijdig en hebben een einddatum.

Indicatoren

De beleidsindicatoren zijn wettelijk voorgeschreven. Deze zijn toegevoegd aan de bijlage en zijn verder terug te vinden op waarstaatjegemeente.nl. Er is niet altijd een verband met de opgenomen activiteit binnen de programma's. Wanneer indicatoren niet actueel zijn, is dit aanvullend vermeld. Alle bedragen zijn in duizendtallen, of anders weergegeven.

Programmabegroting

Programma Bestuur en veiligheid

Wat willen we bereiken?

Wat gaan we daarvoor doen?

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2023
Sterk bestuur						
1.1	We creëren financiële ruimte zodat de gemeenteraad ruimte heeft te bepalen op welke manier zij zich door willen ontwikkelen in het dualisme.		Besluit	X		Extra middelen (I).
1.2	We onderzoeken in hoeverre we de positie van de gemeenteraad kunnen versterken door structureel extra ondersteuning bij de griffie te realiseren.		Informereren	X		Binnen budget.
1.3	We onderzoeken de mogelijkheden om de informatievoorziening aan de gemeenteraad te vergemakkelijken, bijvoorbeeld door het verbeteren van een digitale raadsomgeving.		Informereren		X	Binnen budget.
1.4	We onderzoeken in hoeverre de global goals voor ons als referentiekader kunnen dienen.		Besluit	X		Binnen budget.
Regionale samenwerking						
1.5	Zodra meer duidelijk is over de nieuwe wet gemeenschappelijke regelingen actualiseren we de nota verbonden partijen.	Rijk, GR'en, VZG, werkgroep verbonden partijen	Besluit		X	Binnen budget.
1.6	We werken op strategisch niveau samen met de Bevelandse gemeenten en onze maatschappelijke partners in het Bestuurlijk Platform de Bevelanden. We geven uitvoering aan de strategische agenda ter bevordering van de brede welvaart in regio de Bevelanden.	Bevelandse gemeenten, provincie Zeeland, maatschappelijke partners, onderwijs- en kennisinstellingen	Informereren	X	X	Extra middelen € 25.000 (S).

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2023
1.7	We zetten in op het robuuster maken van de huidige GR Samenwerking de Bevelanden. Dit doen we door;	GR de Bevelanden, Bevelandse gemeenten	Informereren			
	- Het opstellen van een visie op de GR en deze vertalen naar DVO's.			X		Binnen budget.
	- Het actualiseren van de P&C cyclus.			X		Binnen budget.
	- Een cultuurtraject met de GR organisatie.			X		Binnen budget.
1.8	We sluiten aan bij de K80. Een netwerk van 80 kleine gemeenten in Nederland waarbij we kennis uitwisselen en een gezamenlijke lobby voeren naar het Rijk en Europa.	K80	Informereren			Extra middelen (S).
Uitvoeringskracht						
1.9	We realiseren een netwerkorganisatie waardoor uiteindelijk de huidige structuur wordt vervangen door een structuur die past bij het karakter van een netwerkorganisatie.		Informereren		X	Binnen budget.
Burger- en overheidsparticipatie						
1.10	We geven uitvoering aan het onlangs vastgestelde participatiebeleid.	Inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners.	Informereren	X	X	Extra middelen € 20.000 (I).
1.11	Het college en de gemeenteraad bezoeken de vier kernen. Het doel hiervan is om inwoners uit te nodigen en te motiveren met goede ideeën en initiatieven te komen. Gezamenlijk reflecteren we op de aanpak.	Inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners.	Informereren		X	Binnen budget.
Dienstverlening en communicatie						
1.12	We stellen een nieuwe Nota Dienstverlening op		Besluiten		X	Binnen budget.

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2023
1.13	We geven uitvoering aan de communicatienota. Dit doen we door;		Informereren			
	- Verder te professionaliseren door o.a. het ontwikkelen van een nieuwe huisstijl gelijktijdig met de herinrichting van het gemeentehuis.				X	Extra middelen € 20.000 (I).
	- Duidelijke taal te gebruiken (Direct Duidelijk).			X	X	Extra middelen (S).
	Digitalisering en datagedreven werken					
1.14	We geven uitvoering aan de iVisie door uitvoering te geven aan de volgende speerpunten;	Bevelandse gemeenten	Informereren			
	- Speerpunt 1 Versterken contact met de klant door te investeren in digitale vaardigheden en innovatie in digitale dienstverlening.			X	X	Extra middelen € 25.000 (I).
	- Speerpunt 2 Ontwikkelen van een toekomstgerichte, duurzame ICT-organisatie door het borgen van continuïteit en veiligheid van de virtuele werkomgeving.			X	X	Extra middelen € 25.000 (I).
	- Speerpunt 3 Datagedreven werken, door het verbeteren van de kwaliteit van data en door het aanschaffen van diverse toepassingen.			X	X	Extra middelen € 25.000 (I).
	- Speerpunt 4 Digitale samenwerking, het mogelijk maken van zowel interne als externe digitale samenwerking met (keten)partners en aansluiten op landelijke en regionale voorzieningen.			X	X	Extra middelen € 25.000 (I).

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2023
1.15	We geven uitvoering aan de iVisie door;	GR de Bevelanden, Bevelandse gemeenten	Informereren			
	- Gezamenlijk met de andere Bevelandse gemeenten een programmamanager aan te trekken.			X	X	Extra middelen € 50.000 (I).
	- Gezamenlijk met de gemeente Borsele een data-analist in te huren voor het verder implementeren van datagedreven werken.			X	X	Extra middelen € 50.000 (I).
	Veiligheid					
1.16	We geven uitvoering aan het Integraal Veiligheidsbeleid Oosterscheldebekken 2023-2026 door;	Politie, OM, RIEC, verslavingszorg, VRZ, Bevelandse gemeenten en gemeente Schouwen-Duiveland, etc.	Informereren			
	- In te zetten op digitale criminaliteit, ondermijning, zorg en veiligheid, jeugd en veiligheid, veilige – en duurzame leefomgeving en verkeersveiligheid			X	X	Binnen budget.
	- Dit beleid jaarlijks te monitoren op basis van data en dialooggesprekken te voeren om data te duiden en beleid waar nodig aan te passen.			X	X	Extra middelen (S).
1.17	We geven uitvoering aan de Zeeuwse Norm Weerbare Overheid. De maand oktober staat in het taken van extra bewustzijn op het gebied van weerbaarheid, ondermijning en integriteit.	RIEC, provincie, Zeeuwse gemeenten.	Informereren		X	Binnen budget.
1.18	We zetten op piekmomenten in op extra BOA-capaciteit in het kader van de handhaving van de openbare orde. Piekmomenten zijn de zomer en de jaarwisseling (zie ook het programma Leefomgeving en Mobiliteit).		Informereren		X	Extra middelen en formatie, via het programma Leefomgeving en mobiliteit.

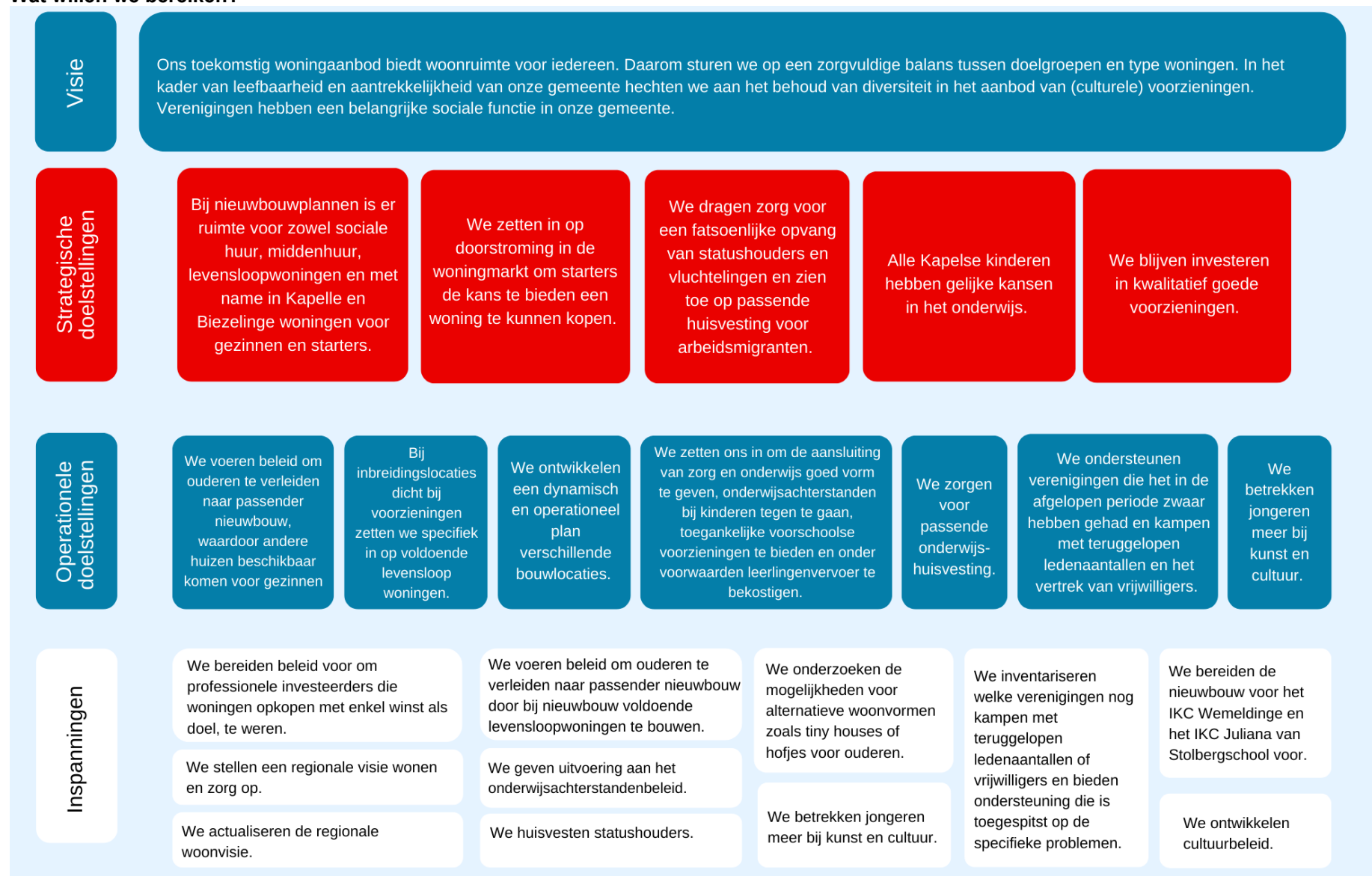
Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2023
1.19	We geven verder uitvoering aan de handhaving op basis van het wegcategoriseringsplan. De politie controleert in overleg met de burgemeester steekproefsgewijs op snelheid op 30 km wegen.	Politie	Informereren	X		Binnen budget.
1.20	Jeugd- en jongerenwerk is er mede op gericht dat jongeren minder overlast veroorzaken. Dit doen we door jongeren te leren kennen, te weten wat speelt en wat de behoeften zijn. Deze informatiepositie vraagt blijvend aandacht.	Jongeren, politie	Informereren	X	X	Binnen budget.
1.21	De brandweerkazernes betreffen oude gebouwen die niet te verduurzamen zijn. De Veiligheidsregio Zeeland is gevraagd na te denken over herhuisvesting.	VRZ	Informereren	X	X	Binnen budget.

Wat mag het kosten?

Bestuur en veiligheid	2022		2023	Verschil
Bestuur		962	995	33
Burgerzaken en dienstverlening	419	406	-13	
Openbare orde en veiligheid	74	78	4	
Burger- en overheidsparticipatie	10	20	10	
Crisisbestrijding	791	1.052	261	
Regionale samenwerking	127	130	3	
Lasten		2.382	2.680	298
Crisisbestrijding		0	-200	-200
Mutatie reserves		-21	-30	-9
Baten		-21	-230	-209
Totaal		2.361	2.450	89

A collage of seven hexagonal images arranged in a circular pattern. The images depict various community and sports activities: a street construction scene with a ramp, a wheelchair basketball game in a gymnasium, an aerial view of a residential area with a river, a man showing a site plan to a woman, a man playing a trumpet in a band, a man in a wheelchair, and a group of people at a swimming pool.

Wat willen we bereiken?

Wat gaan we daarvoor doen?

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2023
	Wonen					
2.1	We voeren beleid om ouderen te verleiden naar passender nieuwbouw door bij nieuwbouw levensloopwoningen te bouwen. In 2023 in Zuidhoek 3.		Informeren		X	Binnen budget.
2.2	We bereiden beleid voor om professionele investeerders die woningen opkopen met enkel winst als doel, te weren.		Informeren		X	Binnen budget.
2.3	We huisvesten statushouders.	Beveland Wonen, GR de Bevelanden, VluchtelingenWerk, COA	Informeren	X	X	Binnen budget.
2.4	We stellen een Regionale visie wonen en zorg op.	Bevelandse gemeenten, Beveland wonen, zorgpartijen	Besluiten		X	Extra middelen € 15.000 (S).
2.5	We onderzoeken de mogelijkheden voor alternatieve woonvormen zoals tiny houses of hofjes voor ouderen.	Geïnteresseerde potentiële bewoners, woningmarktdeskundigen, Platform 31	Informeren	X		
2.6	We actualiseren de Regionale woonvisie.	Bevelandse gemeenten, Beveland wonen, etc.	Besluiten		X	
	Onderwijs					
2.7	We bereiden de nieuwbouw voor het IKC Wemeldinge voor.	Albero, OBS Wemeldinge, de Hoeksteen, kinderopvang, omwonenden	Besluiten	X	X	Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen.

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2023
2.8	We bereiden de nieuwbouw voor het IKC Juliana van Stolbergsschool voor.	Juliana van Stolbergsschool, leerlingen, ouders, omwonenden	Informeren	X	X	Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen.
2.9	We stellen nieuw onderwijs(achterstanden)beleid vast.	Onderwijs, kinderopvang, welzijnspartijen	Besluiten	X		Binnen budget.
Cultuur en verenigingen						
2.10	We ontwikkelen cultuurbeleid.	Cultuurorganisaties, verenigingen	Besluiten	X	X	Extra middelen (S) en formatie (S).
2.11	We betrekken jongeren meer bij kunst en cultuur.	Jongeren, onderwijs, cultuurorganisaties	Informeren	X	X	Binnen budget.
2.12	We inventariseren welke verenigingen nog kampen met teruggelopen ledenaantallen, het vertrek van vrijwilligers en/of andere problemen en bieden ondersteuning die is toegespitst op de specifieke problemen.	verenigingen	Informeren	X	X	Extra middelen (I) en formatie (S).

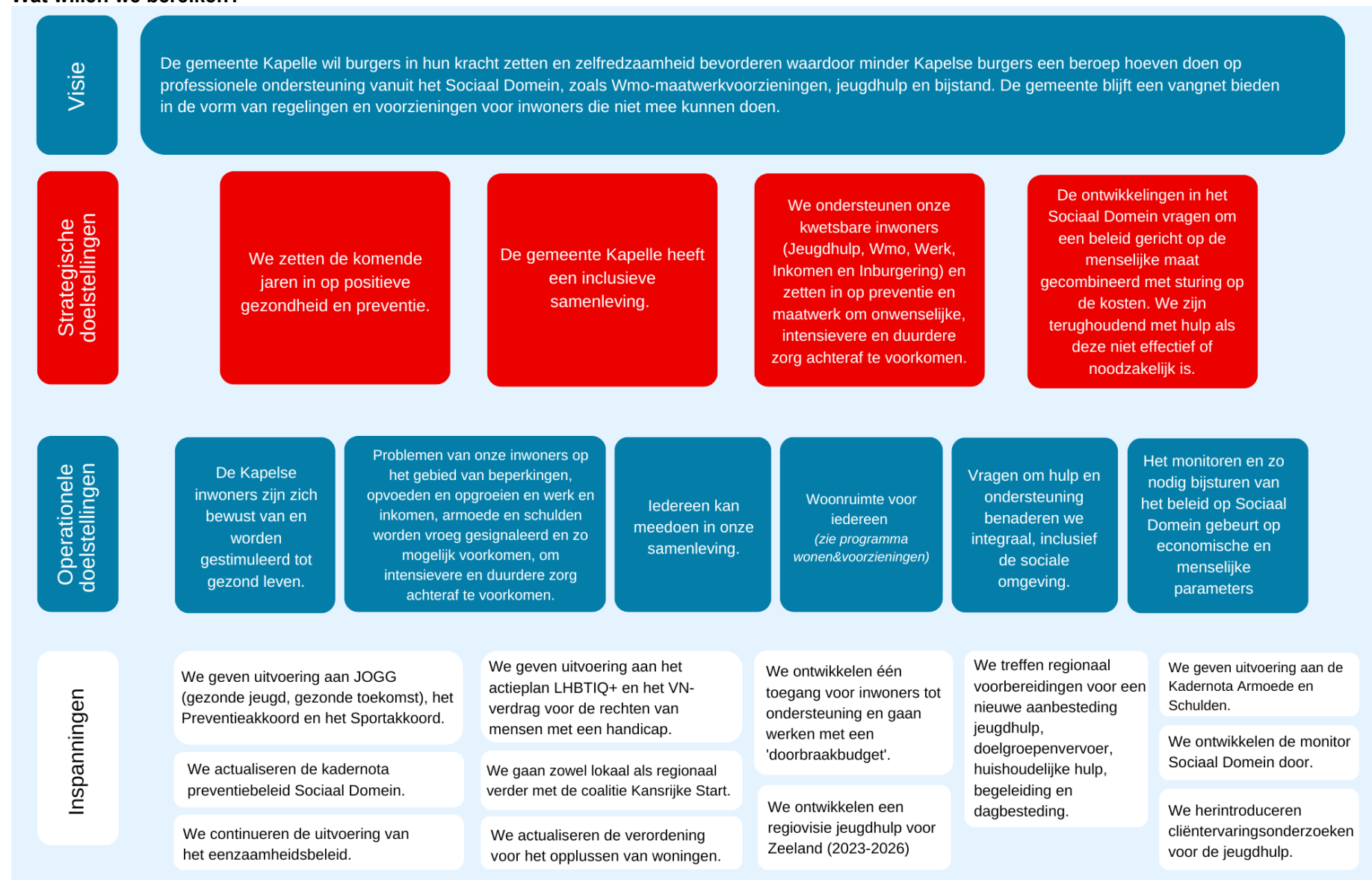
Wat mag het kosten?

Wonen en voorzieningen	2022	2023	Verschil
Cultuur	619	669	50
Dorpshuizen	255	259	4
Onderwijsbeleid	631	740	110
Onderwijshuisvesting	1.024	1.000	-24
Sport en spel	1.432	1.520	87
Volkshuisvesting	260	291	31
Lasten	4.221	4.478	258
Cultuur	-4	-4	0
Dorpshuizen	-48	-48	0
Onderwijsbeleid	-66	-151	-85
Onderwijshuisvesting	-262	-286	-24
Sport en spel	-159	-474	-315
Volkshuisvesting	-251	-251	0
Mutatie reserves	0	-424	-424
Baten	-789	-1.637	-848
Totaal	3.432	2.841	-591

Programma Sociaal Domein

Wat willen we bereiken?

Wat gaan we daarvoor doen?

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2023
Positieve gezondheid						
3.1	We continueren de uitvoering van het eenzaamheidsbeleid.	Buurtteam, kerken, bibliotheek, dorpshuizen, welzijnspartijen	Informereren	X	X	Extra middelen (S).
3.2	We geven uitvoering aan JOGG (gezonde jeugd gezonde toekomst), het Preventieakkoord en het Sportakkoord (Specifieke Uitkering voor preventie- en sportakkoord).	Scholen, kinderopvang, sportverenigingen, sportzeeland, fysiotherapeut, diëtist, GGD, Jong Leren Eten makelaar, JOGG, dorpshuizen, jongerenwerker, bibliotheek	Informereren	X	X	Binnen budget.
3.3	We actualiseren de kadernota preventiebeleid Sociaal Domein. Indien nodig zetten we nog meer in op effectieve preventieve oplossingen waardoor inwoners gezonder en zelfstandiger blijven en minder vaak een beroep hoeven te doen op Jeugdhulp, Wmo en bijstand. Uitvoering per 2024: zie meerjarenraming.	Inwoners, maatschappelijke instellingen	Besluiten		X	Extra middelen (I) en formatie (S).
Inclusieve samenleving						
3.4	We geven uitvoering aan het actieplan LHBTIQ+.	Regenboogambassadeurs, ADB Zeeland	Informereren	X	X	Binnen budget.
3.5	We geven uitvoering aan het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een handicap en hebben daarbij extra aandacht voor de openbare ruimte.	Inwoners, maatschappelijke organisaties en belanghebbenden	Informereren		X	Extra middelen (I) en formatie (S)

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2023
3.6	We zetten in op jongerenparticipatie door ze mee te laten denken over wat ze nodig hebben om problemen en overlast te voorkomen.	Jongeren	Informeren	X	X	Extra middelen (S).
Ondersteunen van kwetsbare inwoners (Jeugdhulp, Wmo, Werk, Inkomen en Inburgering)						
3.7	We ontwikkelen één toegang voor inwoners tot ondersteuning (voorliggend, vrijwillig, geïndiceerd). Daarnaast gaan we werken met een “doorbraakbudget”: een budget om over wetten en domeinen heen snel oplossingen en maatwerk in te kunnen zetten in bijzondere casussen. We monitoren hoe we dit doorbraakbudget inzetten.	GR de Bevelanden, SMWO, CJG	Informeren	X	X	Extra middelen € 17.000 (I), € 25.000 (S) en formatie (S).
3.8	Zowel op lokaal als regionaal niveau gaan we verder met de coalitie Kansrijke Start. Waarmee we ieder kind in de gemeente, bij de start, gelijke kansen geven.	Kwetsbare ouders en kinderen, Geboortezorg, Kraamzorg, Verloskundigen, JGZ, ADRZ & Bravis, SWVO, CJG, Diëtist, Logopedist, Fysiotherapie, Jong Leren Eten Makelaar	Informeren	X	X	Extra middelen (S).
3.9	We gaan de Verordening stimuleringsregeling opplussen actualiseren en het opplussen van eigen woningen, d.w.z. het veiliger maken voor oudere bewoners, promoten.		Besluiten	X		Extra middelen (S).
3.10	We treffen voorbereidingen voor de doordecentralisatie van Beschermd Wonen van de centrumgemeenten naar de lokale gemeenten vanaf 2024.	Zeeuwse gemeenten	Informeren		X	Binnen budget.

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2023
3.11	We ontwikkelen een regiovisie jeugdhulp voor Zeeland (2023 – 2026) in relatie tot de transformatie- en ontwikkelopgaven die we voor de jeugd in Zeeland te doen hebben. We houden hierbij rekening met het werk dat al verricht is in de afgelopen jaren en met de landelijke en Zeeuwse ontwikkelingen van de jeugdhulp. We willen het aanbod van zorg invullen vanuit de behoefte van cliënten en in lijn met de uitgangspunten die deel uitmaken van onze visie.	Inkooporganisatie Jeugd Zeeland, gemeenten en aanbieders.	Besluiten		X	Binnen budget.
3.12	We treffen regionaal voorbereidingen voor een nieuwe aanbesteding jeugdhulp, waarbij de eisen continuïteit en kwalitatief goede hulp worden vastgelegd in onze aanbestedingsregels.	Inkooporganisatie Jeugd Zeeland, Zeeuwse gemeenten en aanbieders.	Informereren	X	X	Binnen budget.
3.13	We treffen regionaal voorbereidingen voor nieuwe aanbestedingen doelgroepenvervoer, huishoudelijke hulp, begeleiding en dagbesteding.	SWVO, Burger Advies Raad, Oosterschelde gemeenten en zorgaanbieders	Informereren	X	X	Binnen budget.
3.14	We geven uitvoering aan de Kadernota Armoede en Schulden en het daarbij behorende uitvoeringsplan.	GR De Bevelanden, Bevelandse gemeenten, Burger Advies Raad, Stichting Leergeld, Geldfit, Voedselbank, scholen, kerken, Stichting Schuldhulpverlening Zeeland, enz.	Informereren	X	X	Binnen budget.

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2023
3.15	We beoordelen en verstrekken de energietoeslag. De regeling is eenmalig en bedoeld voor het jaar 2022 maar de termijn is verlengd tot en met 30 juni 2023.	GR De Bevelanden	Informereren	X		Binnen budget.
Kostenbeïnvloeding						
3.16	We geven uitvoering aan de monitor Sociaal Domein waarin over de gemiddelde prijs per gebruiker en de mate waarin de geboden ondersteuning bijdraagt aan het te bereiken doel wordt gerapporteerd.		Informereren	X	X	Binnen budget.
3.17	We herintroduceren cliëntervaringsonderzoeken voor de jeugdhulp om kwaliteit van de geboden ondersteuning beter meetbaar te maken.	Gemeente, externe organisatie, belanghebbenden	Informereren		X	Extra middelen (S).
3.18	We continueren de uitvoering van Grip op Wmo.	GR de Bevelanden, SWVO	Informereren	X	X	Binnen budget.

Wat mag het kosten?

Sociaal Domein	2022	2023	Vershil
Welzijnsactiviteiten	244	660	416
Werk, inkomen en inburgering	2.531	2.742	211
WMO	4.054	4.181	127
Gezondheid	669	854	185
Armoede en schulden	44	43	0
Jeugdhulp	3.717	4.555	837
Lasten	11.258	13.035	1.777
Welzijnsactiviteiten	-13	-13	0
Werk, inkomen en inburgering	-1.314	-1.503	-188
WMO	-250	-300	-50
Mutatie reserves	-149	-44	105
Baten	-1.726	-1.860	-134
Totaal	9.533	11.176	1.643

Programma Economische versnelling en toerisme

Wat willen we bereiken?

Visie

Ondernemers zijn belangrijk voor de gemeente. Ze zorgen voor werkgelegenheid, bedrijvigheid en levendigheid en dragen bij aan het woongenot. We faciliteren ondernemers met ideeën die het wonen in onze gemeente nog aantrekkelijker maken en richten ons op uitstekend contact tussen ondernemers onderling en met de gemeente.

Wemeldinge als toeristische trekpleister in Zeeland, landelijk toerisme op andere plekken in de gemeente.

Strategische doelstellingen

We willen de toeristische aantrekkelijkheid van Wemeldinge versterken. Daarbij houden we rekening met de belangen van inwoners, ondernemers en stakeholders.

De gemeente Kapelle is een ondernemende gemeente. Bij het aantrekken van nieuwe bedrijven focussen we ons op een logische uitbreiding van de huidige bedrijvigheid, voornamelijk food- en agribusiness.

We faciliteren bestaande bedrijven en bieden hen de mogelijkheid zich te blijven ontwikkelen.

Bedrijven die 'maatschappelijk verantwoord ondernemen' houden rekening met de effecten van hun bedrijfsvoering op mens, milieu en maatschappij. We stimuleren bedrijven maatschappelijk verantwoord (MVO) aan de slag te gaan.

We willen een aantrekkelijk winkelbestand in de gemeente.

We streven naar een 'innovatief land tussen de Scheldes met veel, onderscheidende en toekomstbestendige beleving voor jong en oud' door verbreding van het toeristisch product, kwalitatieve toekomstbestendige vakantieverblijven en het versterken van de koppeling tussen verblijfs- en dagrecreatie. *(Bron: Bestuurlijk Platform de Bevelanden)*

Operationele doelstellingen

We geven uitvoering aan het Masterplan Wemeldinge en de jaarlijkse uitvoeringsagenda's.

De bedrijfsgronden die beschikbaar zijn of -komen worden bij voorkeur uitgegeven aan bedrijven die een logische uitbreiding zijn van de huidige bedrijvigheid.

We bieden kansen voor een proef met (her-)gebruik van zoet water.

We gaan samen met stakeholders na op welke wijze de detailhandel zich de komende jaren kan ontwikkelen.

We willen de huisvesting van arbeidsmigranten, die nodig zijn voor onze bedrijven, op een juiste wijze faciliteren.

We dragen in OZO-verband bij aan het verbreden van het Expat Center Zeeuws-Vlaanderen naar een Expat Center Zeeland.

Inspanningen

We stellen samen met inwoners, ondernemers en stakeholders de uitvoeringsagenda 2024 van het Masterplan Wemeldinge op.

We stellen de boulevardvisie en bijbehorende uitvoeringsagenda op.

We werken toe naar de realisatie van een openbare toiletvoorziening, een opgang voor mindervaliden, de bloemdijken, constructie mural art en roosters voor duiktrappen.

We promoten de toeristische portal.

We werken verder aan de pilot zoet water.

We gaan verder met de voorbereidingen voor de uitbreiding van het laatste gedeelte van Smokkelhoek. We onderzoeken de mogelijkheden voor het nieuw te ontwikkelen bedrijventerrein Smokkelhoek 2.

We stellen een detailhandelsvisie op.

Wat gaan we daarvoor doen?

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2023
4.1	Uitvoering geven aan het integraal Masterplan Wemeldinge		Informeren	X	X	Investering van € 65.000.
4.2	Begeleiden van het project Interreg beleefbare Schelde in relatie tot Geopark		Informeren	X	X	Extra middelen € 10.000 (S).
4.3	Opstellen van een boulevardvisie Wemeldinge		Informeren	X	X	Extra middelen € 40.000 (I).
4.4	De toeristische portal wordt gepromoot en bereikbaar via de sociale media en deze wordt ook in het Engels en het Duits vertaald		Informeren	X		Binnen budget.
4.6	Opstellen van een detailhandelvisie en hieraan uitvoering geven	Ondernemersverenigingen, andere belanghebbenden	Besluiten en informeren	X	X	Extra middelen € 25.000 (S).
4.7	Participeren in een pilot zoetwater	ZLTO, agrariërs, Coroos, Waterschap, Impuls Zeeland, provincie Zeeland	Informeren	X	X	Extra middelen € 35.000 (I).
4.8	Planvorming Binnendijk, Hoogeweg en 't Keldertje		Besluiten en informeren	X	X	Extra middelen € 35.000 (I).
4.9	Realiseren van een toiletvoorziening in Wemeldinge		Informeren	X	X	Investering van € 60.000.
4.12	Ondersteuning geven op het gebied van recreatie, toerisme en economie.	Ondernemers, inwoners	Informeren	X	X	Extra middelen €70.000 (I), deels subsidiabel.
4.13	Stimuleren recreatie en toerisme d.m.v. bijdragen aan wandelnetwerk, uitvoeringsbudget voor voorzieningen, innovatievouchers en aan projecten in de Bevelanden	Ondernemers, inwoners	Informeren	X	X	Binnen budget.
4.14	Realisatie recreatievoorzieningen t.b.v. Masterplan Wemeldinge	Ondernemers	Informeren	X	X	Binnen budget.

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2023
4.15	Bijdrage aan Economisch Impuls Zeeland	Rijksoverheid, Zeeuwse overheden	Informereren	X	X	Binnen budget.
4.16	Bijdrage leveren t.b.v. promotie zoals Contacta en organiseren bijeenkomsten voor bedrijven	Ondernemers	Informereren	X	X	Binnen budget.
4.17	Bijdrage Zeeland in Stroomversnelling	Rijksoverheid, Zeeuwse overheden	Informereren	X	X	Binnen budget.
4.18	Participeren in de Regiodeal Zeeuws-Vlaanderen.		Informereren	X	X	Binnen budget
4.19	Bijdrage aan de provinciebreed op te stellen strategie voor het routebureau.	Provincie Zeeland	Informereren	X	X	Extra middelen (S).

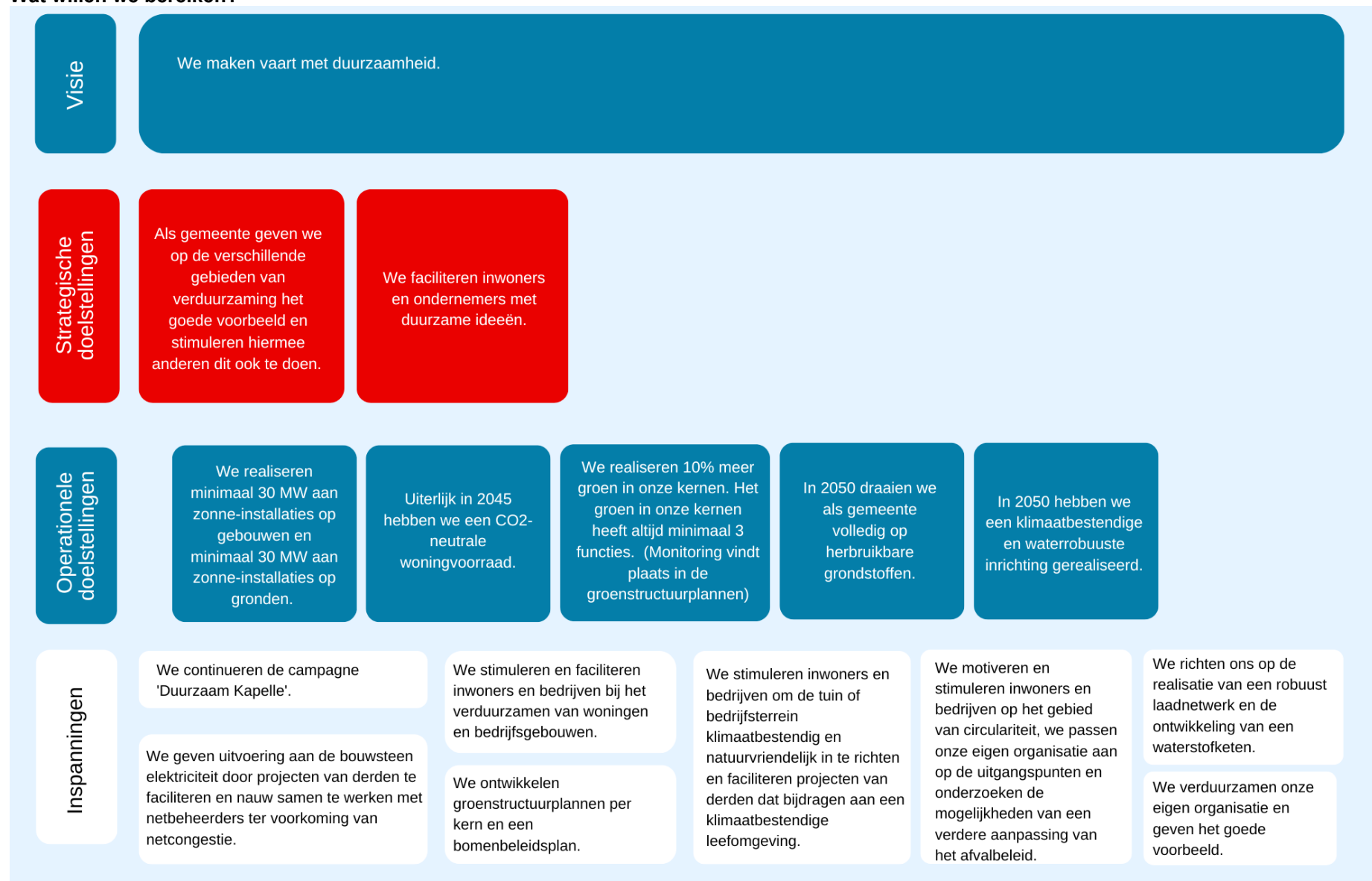
Wat mag het kosten?

Economische versnelling en toerisme	2022	2023	Verschil
Accommodaties	47	58	10
Economische bedrijvigheid	154	189	34
Grondexploitatie	4.231	8.228	3.997
Toerisme en recreatie	211	338	126
Lasten	4.644	8.812	4.168
Accommodaties	-59	-63	-4
Grondexploitatie	-4.231	-8.228	-3.997
Toerisme en recreatie	-1	0	1
Mutatie reserves	0	-235	-235
Baten	-4.291	-8.527	-4.236
Totaal	353	285	-68

Programma Klimaat, energie en milieu

Wat willen we bereiken?

Wat gaan we daarvoor doen?

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2023
Algemeen						
5.1	We continueren de campagne 'Duurzaam Kapelle'.	Inwoners en ondernemers	Informereren	X	X	Binnen budget.
Elektriciteit						
5.2	We geven uitvoering aan de bouwsteen elektriciteit door projecten van derden te faciliteren die bijdragen aan de ambities.	Initiatiefnemers, netbeheerder	Besluiten	X	X	Binnen budget.
5.3	We werken nauw samen met netbeheerders ter voorkoming van netcongestie (vol raken van het net).	Netbeheerder, andere overheden	Informereren	X	X	Binnen budget.
Warmte in de gebouwde omgeving						
5.4	We stimuleren en faciliteren inwoners en bedrijven om woningen en bedrijfsgebouwen te verduurzamen door middel van communicatie en informatievoorziening.	Inwoners, bedrijven, Duurzaam Bouwloket	Informereren	X	X	Binnen budget.
5.5	We ondersteunen en faciliteren inwoners bij verduurzaming van de woning (met concrete maatregelen). We zetten in op wijk- en doelgroepgerichte aanpakken (o.m. gericht op huishoudens met energiearmoede en energielabels E, F en G). We onderzoeken de mogelijkheden voor een collectieve warmtevoorzieningen.	Inwoners, woningcoöperatie, adviseurs, andere overheden, netbeheerder, initiatiefnemers	Informereren en besluiten	X	X	Extra middelen €70.000 (S).
Klimaatbestendige leefomgeving						
5.6	We faciliteren projecten van derden die bijdragen aan de ambities van de bouwsteen klimaatbestendige leefomgeving. We stimuleren inwoners en bedrijven om de tuin of bedrijfsterrein klimaatbestendig in te richten via communicatie.	Initiatiefnemers, inwoners, ondernemers	Informereren	X	X	Extra middelen €20.000 (S) en € 5.000 (I).

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2023
Natuur en biodiversiteit						
5.7	We ontwikkelen groenstructuurplannen per kern en een bomenbeleidsplan. We motiveren en stimuleren inwoners en ondernemers om de tuin of bedrijfsterrein biodivers, natuurvriendelijk in te richten via communicatie. We faciliteren initiatieven van inwoners en bedrijven die bijdragen aan de ambities en uitgangspunten van de bouwsteen natuur en biodiversiteit. We nemen deel aan (landelijke) projecten die bijdragen aan onze ambities.	Inwoners, adviseurs, natuurorganisaties, initiatiefnemers, ondernemers	Besluiten en informeren	X	X	Extra middelen €20.000 (I), zie ook meerjaren meerjarenbegroting.
Mobiliteit						
5.8	We richten ons met name op de realisatie van een robuust laadnetwerk en de ontwikkeling van een waterstofketen. We faciliteren projecten van derden die bijdragen aan de ambities en uitgangspunten van de bouwsteen mobiliteit.	Inwoners, ondernemers, andere overheden, netwerkbeheerder initiatiefnemers	Besluiten en informeren	X	X	Extra middelen € 2.500 (S) en € 27.500 (I).
Circulaire gemeente						
5.9	We geven uitvoering aan de bouwsteen gericht op een circulaire gemeente, waaronder aanpassing van ons inkoop- en aanbestedingsbeleid, het (zo) circulair (mogelijk) uitvoeren van onze eigen projecten en het faciliteren van het mogelijk uitwisselen van reststromen van bedrijven. We motiveren en stimuleren inwoners en bedrijven op het gebied van circulariteit, zoals minder consumeren en bewust (lokaal/herbruikbaar) inkopen (communicatie/informatievoorziening).	Ondernemers, inwoners, ZRD	Besluiten en informeren	X	X	Extra middelen € 10.000 (S) en € 25.000 (I).

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2023
	We onderzoeken de mogelijkheden van een verdere aanpassing van het afvalbeleid, we richten ons op invoering in januari 2024.					
	Verduurzaming eigen organisatie					
5.10	We geven als gemeente het goede voorbeeld in het verduurzamen van onze organisatie gebaseerd op de ambities en uitgangspunten van de bouwstenen van de duurzaamheidsagenda		Besluiten	X	X	Extra middelen €15.000 (I).

Wat mag het kosten?

Klimaat, energie en milieu	2022	2023	Verschil
Milieu	18	20	1
Afvalinzameling	1.316	1.441	125
Duurzaamheidsagenda	177	384	207
Lasten	1.511	1.845	334
Afvalinzameling	-1.596	-1.708	-112
Mutatie reserves	-798	-25	773
Baten	-2.394	-1.733	661
Totaal	-883	112	995

Programma Leefomgeving en mobiliteit

Wat willen we bereiken?

Visie

Grote maatschappelijke opgaven (zoals woningbouwopgave en energietransitie) kunnen wij alleen doelmatig en doeltreffend aanpakken door, sowieso binnen de regio, samen te werken met inwoners, bedrijven, overheden, onderwijs, maatschappelijke organisaties en partners.

We streven naar een groene en gezonde leefomgeving omdat deze bijdraagt aan het lichamelijk, geestelijk en sociaal welbevinden van mensen.

Strategische doelstellingen

We dragen actief bij aan samenwerkingen binnen de Bevelanden, in Zeeland en daarbuiten. Het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO) en het Bestuurlijk Platform de Bevelanden zijn hierbij belangrijke samenwerkingsverbanden.

Handhaving is niet alleen verbaliseren, maar ook bemiddelen en vroegtijdig ingrijpen opdat een illegale of strafbare situatie wordt voorkomen.

Operationele doelstellingen

Bij geplande werkzaamheden vragen we extra aandacht voor meer groen in de wijk. We stimuleren inwoners hun tuin te vergroenen.

We geven meer ruimte aan de fiets en we zetten in op elektrisch rijden en laden.

Bij invulling van de Omgevingswet neemt de gemeente een participerende rol aan.

We zorgen voor een robuuste handhaving.

We geven uitvoering aan de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb).

We houden ons aan het uitvoeringsplan wegen (verkeer).

Inspanningen

We starten de voorbereiding voor een nieuw beleidsplan begraafplaatsen.

Voor het project Zuidhoek 4 onderzoeken we mogelijkheden voor de waterhuishouding en de wegenstructuur.

We zorgen dat we op adequate manier invulling kunnen geven aan de Omgevingswet.

We stellen een omgevingsvisie op, treffen voorbereidingen voor het omgevingsplan en verkennen gezamenlijke plannen.

Als gevolg van veranderende wetgeving wordt handhaving belangrijker. Dit vraagt om extra capaciteit en meer samenwerking in de regio.

We bekijken in hoeverre onze wegenstructuur nog passend is, werken verkeerskundige aanpassingen uit en zetten in op handhaving.

Wat gaan we daarvoor doen?

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2023
Openbare werken						
6.1	We starten de voorbereiding op voor een nieuw beleidsplan begraafplaatsen incl. kostendekking en verordening	Uitvaartondernemers	Besluiten		X	Binnen budget.
6.2	We continueren het proces voor de evaluatie van bestaande- en realisatie van een nieuw verbreed gemeentelijk rioleringsplan incl. kostendekking	Waterschap Scheldestromen, Provincie Zeeland	Besluiten	X		Extra middelen € 20.000 (I).
6.3	We starten onderzoek naar mogelijkheden waterhuishouding t.b.v. planvorming Zuidhoek 4 in relatie tot omliggende afwatering hemelwatersysteem. We onderzoeken bij de ontwikkeling van Zuidhoek 4 in hoeverre de bestaande wegenstructuur nog passend is.	Waterschap Scheldestromen	Informereren	X		Extra middelen € 20.000 (I).
Omgevingswet						
6.4	Uitvoeren van de extra en gewijzigde werkzaamheden door het invoeren van de Omgevingswet.		Informereren	X	X	Binnen budget.
6.5	We stellen de omgevingsvisie op en treffen voorbereidingen voor het omgevingsplan.	Inwoners, ondernemers, stakeholders	Besluiten	X	X	Binnen budget.
6.6	Gezamenlijke plannen worden verkend op haalbaarheid door het houden van omgevingstafels		Informereren	X	X	Binnen budget.
Verkeer en Vervoer						
6.7	Verkeer wordt als onderwerp geïntegreerd in de duurzaamheidsagenda.		Informereren	X	X	Binnen budget.

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	H1	H2	Financiën 2023
6.8	We houden ons aan het uitvoeringsplan wegen, door:	Politie, inwoners				
	- Verkeerskundige aanpassingen uit te werken voor de Stationsstraat Kapelle, de Klinker Biezeling en de Boulevard in Wemeldinge		Informeren			Binnen budget.
	- We zetten in op handhaving van de 30km zones (zie Bestuur en veiligheid)		Informeren	X	X	Binnen budget.
	- En we onderzoeken de mogelijkheden voor meer ruimte voor de fiets en het opladen daarvan.		Informeren			Binnen budget.
	- We gaan op zoek naar oplossingen voor de groeiende parkeerdruk, met name in Wemeldinge.		Informeren	X		Binnen budget.
	VTH (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving)					
6.9	We verschuiven onze inzet van toetsen naar handhaving in het kader van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) op het gebied van gevolgklasse 1 (woningen en bedrijfshallen van maximaal 2 verdiepingen)		Informeren	X		Binnen budget.
6.10	We zorgen voor een robuuste handhaving door:					
	- Op piekmomenten tijdens de zomer en jaarwisseling extra capaciteit voor handhaving (boa) in te huren, zie ook het programma Bestuur en Veiligheid.		Informeren	X	X	Extra middelen €10.000 (S).

Wat mag het kosten?

Leefomgeving en mobiliteit	2022	2023	Verschil
Openbare werken	2.612	2.926	314
Verkeer en vervoer	2.051	2.060	9
VTH-beleid	1.267	1.401	134
Planvorming leefomgeving	134	215	81
Lasten	6.063	6.602	539
Openbare werken	-2.013	-2.099	-86
Verkeer en vervoer	-36	-36	0
Planvorming leefomgeving	-15	-63	-48
Mutatie reserves	-58	-175	-117
Baten	-2.122	-2.373	-250
Totaal	3.941	4.229	288

Overzicht Middelen

Het overzicht Middelen gaat over enerzijds de opbrengsten die de gemeente ontvangt vanuit de algemene uitkering, belasting en heffingen, dividend en anderzijds de kosten van overhead, geldmiddelen en vennootschapsbelasting.

Met betrekking tot de belastingen en heffingen verwijzen wij u naar de paragraaf lokale heffingen. De overhead wordt verder toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering en de kosten geldmiddelen in de paragraaf Financiering.

Wat mag het kosten?

Middelen	2022	2023	Vershil
Algemene dekkingsmiddelen			
Belastingen en heffingen	85	86	2
Geldmiddelen	573	637	64
Lasten	658	723	66
Belastingen en heffingen	-3.570	-3.661	-92
Geldmiddelen	-726	-913	-187
Algemene uitkering	-19.711	-22.111	-2.400
Baten	-24.007	-26.685	-2.678
Saldo alg. dekkingsmiddelen	-23.349	-25.962	-2.612
Overhead			
Overhead	5.083	5.403	320
Lasten	5.083	5.403	320
Overhead	-531	-281	250
Mutatie reserves	-367	-382	-15
Baten	-898	-663	234
Saldo overhead	4.186	4.740	554
Vennootschapsbelasting			
Vennootschapsbelasting	202	51	-151
Lasten	202	51	-151
Mutatie reserves	-202	-51	151
Baten	-202	-51	151
Saldo vennootschapsbelasting	0	0	0
Totaal	-19.164	-21.222	-2.058

Uitkering gemeentefonds

Deze uitkering hebben we gebaseerd op de septembercirculaire 2022. Onderstaand treft u een specificatie aan van deze uitkering over 2023 tot en met 2026. Het nieuwe verdeelstelsel gaat in per 1 januari 2023. Daarbij is een in groeipad van 3 jaar afgesproken. Kapelle is een voordeelgemeente. Het maximale positieve effect in 2023 is € 7,50 per inwoner, voor 2024 is dat € 22,50 per inwoner en voor 2025 (de maximale) € 37,50 per inwoner. Dit is verwerkt in de (meerjaren)begroting 2023-2026. Het onderzoek naar de Overige Eigen Middelen is nog niet afgerond. Daardoor is besloten het vereveningspercentage van de OZB te handhaven op de huidige 70% voor niet-woningen en 80% voor woningen, in plaats van een ophoging naar 90% verevenen.

De belangrijkste mutaties uit de septembercirculaire t.o.v. de meicirculaire zijn extra middelen voor inburgering en de verhoging van de uitkeringsfactor, in totaal een bedrag van € 324.000,00. In de septembercirculaire zet het kabinet een stap in de richting van een oplossing voor het financiële ravijn in 2026 door eenmalig 1 miljard euro aan het gemeentefonds toe te voegen. Over de periode na 2026 wordt geen duidelijkheid gegeven.

In het bedrag van de Algemene Uitkering over 2026 is een stelpost opgenomen van € 738.000. Hierdoor blijft de uitkering op het niveau van 2025. Het opnemen van deze stelpost is afgestemd met toezichthouder en deze staat verwerking daarvan toe. We verwachten dat het rijk in de loop van 2023 met aanvullende besluitvorming komt over extra middelen voor het "ravijnjaar" 2026. Feitelijk anticiperen we nu hierop.

Heroverwegingsagenda Jeugd

Het rijk heeft voor het onderdeel Jeugd voor het jaar 2023, incidenteel, extra geld beschikbaar gesteld als compensatie voor de gestegen lasten bij gemeenten. In de periode 2024-2026 zijn er geen extra middelen Jeugd opgenomen. Rijk en VNG werken aan de Hervormingsagenda jeugdzorg. Afgesproken is dat gemeenten in de jaarschijven 2024 tot en met 2026 aanvullende middelen mogen reserveren in hun meerjarenramingen.

Btw-compensatiefonds

Ten opzichte van de septembercirculaire 2021 is de ruimte onder het plafond van gemeenten voor het jaar 2022 gestegen met € 20,52 miljoen. De totale ruimte onder het plafond voor gemeenten in 2022 bedraagt € 320,917 miljoen wat bij deze circulaire aan de algemene uitkering van het gemeentefonds is toegevoegd. Ten opzichte van de septembercirculaire 2021 is ook voor 2023 tot en met 2027 de verwachte ruimte onder het plafond gestegen met name door het hoger totaal plafond als gevolg van de intensiveringen uit het Coalitieakkoord die doorwerken op een hoger accres. De toezichthouder heeft aangegeven dat 11,4 punten van de uitkeringsfactor als richtlijn gebruikt kan worden. Voor Kapelle is dit € 187.000. Uit voorzichtigheidsafwegingen is € 100.000 verwerkt in de begroting 2023 en de meerjarenraming 2024-2026.

	2023	2024	2025	2026
Algemene uitkering	22.650	23.010	24.051	24.045
Decentralisatie uitkering	195	195	191	191
Integratie uitkering	435	438	419	426
Overige uitkering	-1.269	-1.076	-882	-883
Totaal	22.011	22.567	23.779	23.779
Heroverwegingsagenda Jeugd		860	795	545

Btw-compensatiefonds	100	100	100	100
Totaal	22.111	23.527	24.674	24.424

Overhead

Overhead	2023	2024	2025	2026
Lasten	5.403	5.520	5.917	6.321
Beleid en dienstverlening	23	23	23	23
E-Kapelle	316	106	96	96
Huisvest. Gemeentehuis	443	408	403	402
Juridische zaken	18	18	18	18
Kosten organisatie	3.227	3.587	4.042	4.448
Leefomgeving	29	29	29	29
Middelen	166	175	160	160
Ondernemingsraad	7	7	7	7
P&O	107	135	107	107
Samenwerking De Bev.	947	947	947	947
Staf	38	38	38	38
Voorl. en comm.	83	48	48	48
Baten	281	281	281	281
Huisvest. Gemeentehuis	1	1	1	1
Kosten organisatie	277	277	277	277
Middelen	3	3	3	3
Totaal	5.122	5.239	5.636	6.040

In de paragraaf bedrijfsvoering is een toelichting gegeven over de overhead, alle wijzigingen zijn hierin toegelicht. Hieronder staan de baten en lasten van overhead, de verschillende posten geven de kosten dan wel baten weer. Enkele posten lichten we toe.

Onder de lasten staan diverse posten, de grootste post “kosten organisatie” zijn de salariskosten van de ambtelijke organisatie. De post Personeel & Organisatie bestaat voornamelijk uit: opleidingskosten, arbo diensten en aansprakelijkheidsverzekering. De post “GR de Bevelanden” betreft alle medewerkers van Directie, P&O, ICT en IV ondergebracht bij de Gemeenschappelijke regeling de Bevelanden. E-Kapelle is de verzameling van alle software updates aanpassingen en data gedreven te werken.

Onder de baten staat “kosten organisatie” dit is de doorrekening van personeel voor grondexploitatie, projecten en detachering.

Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

Functie en inhoud van deze paragraaf	Regelgeving (in- en extern)
Beleid	BBV
Raming van de inkomsten	Verordeningen (belastingen en heffingen)
Overzicht kostendekking met uitgangspunten	Beleidsdocumenten
Lokale lastendruk	
Kwijtscheldingsbeleid	

Beleid

Kapelle streeft naar een evenwichtige ontwikkeling van de lastendruk. Uitgangspunt is dat de lokale heffingen de inflatie volgen. De leges zullen in het algemeen kostendekkend worden geheven. Bij de berekeningen van de kostendekking is de handreiking kostenonderbouwing lokale heffingen gehanteerd. Sabewa Zeeland verzorgt de heffing en invordering van de OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing, forensen- en toeristenbelasting en de waardebeoordeling op grond van de Wet WOZ. Ook verzorgt Sabewa Zeeland de kwijtschelding.

Overhead

In de financiële verordening die in uw raadsvergadering van 16 april 2019 is vastgesteld, is de systematiek van toerekenen van overhead aan de taakvelden opgenomen, zijnde:

Voor de toerekening van de overheadkosten aan de kostprijs van rechten en heffingen waarmee kosten in rekening worden gebracht, en van goederen, werken, diensten die worden geleverd aan overheidsbedrijven en derden, wordt uitgegaan van de volgende toerekening: $((\text{Personeelslasten taakveld} + \text{inhuur derden taakveld}) / (\text{totale personeelslasten alle taakvelden} + \text{inhuur derden alle taakvelden exclusief overhead})) \times \text{overhead} = \text{opslag taakveld}$.

Belastingen

De belastingopbrengsten zijn reëel geraamd, de tarieven zijn in concept klaar. Echter door ontwikkelingen op de woningmarkt en stijgende inflatie zijn de tarieven niet zeker. We gaan ervan uit dat de gemiddelde woonlasten met 1,9% stijgen. De exacte tarieven worden in de decemberraad vastgesteld.

Totale raming van de inkomsten:

Belasting/heffing		2022	2023	2024	2025	2026
Onroerende zaakbelasting	Eigenaren woningen	1.512	1.604	1.647	1.692	1.737
Onroerende zaakbelasting	Eigenaren niet-woningen	455	459	472	485	498
Onroerende zaakbelasting	Gebruikers niet-woningen	621	648	665	683	702

Belasting/heffing		2022	2023	2024	2025	2026
Totaal onroerende zaakbelasting		2.588	2.711	2.784	2.859	2.937
Totaal opbrengst rioolheffing		1.572	1.653	1.714	1.779	1.847
Totaal opbrengst afvalstoffenheffing	excl. bedrijfsafval	1.489	1.551	1.541	1.580	1.592
Lijkbezorgingsrechten		229	234	238	238	238
Forensenbelasting		74	70	72	74	76
Toeristenbelasting		175	216	222	228	234
Hondenbelasting		69	0	0	0	0
Precariobelasting*		0	0	0	0	0

* Enduris heeft een procedure aangespannen tegen de opgelegde aanslagen, deze wordt 100% opgenomen in de voorziening precario.

Overzicht kostendekking afvalstoffen-, rioolheffing en lijkbezorgingsrechten:

	Afvalstoffenheffing 2022	Afvalstoffenheffing 2023	Rioolheffing 2022	Rioolheffing 2023	Lijkbezorging 2022	Lijkbezorging 2023
Kosten taakveld (inclusief omslagrente)	€ 1.355	€ 1.441	€ 1.361	€ 1.453	€ 264	€ 276
Opbrengst taakveld	€ 116	€ 155	€ 25	€ 25	€ 28	€ 8
Netto kosten taakveld	€ 1.239	€ 1.286	€ 1.336	€ 1.428	€ 236	€ 268
Overhead	€ 59	€ 66	€ 72	€ 50	€ 110	€ 125
BTW	€ 236	€ 252	€ 280	€ 174	€ 0	€ 0
Totale kosten	€ 1.535	€ 1.604	€ 1.688	€ 1.653	€ 346	€ 393
Opbrengst heffingen	€ 1.520	€ 1.557	€ 1.572	€ 1.653	€ 229	€ 234
Dekking	99%	97%	93%	100%	66%	59%

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing. Uitgangspunt is dat alle kosten van inzameling en verwerking van huishoudelijk afval voor 100% in het tarief worden meegenomen. De stijging van de kosten in 2023 ten opzichte van 2022 wordt met name veroorzaakt door de indexering op de inzamel- en verwerkingskosten huishoudelijk afval (10%). Daarnaast zijn extra lasten doorgerekend voor beladers bij inzameling oud-papier en kunststof.

De opbrengsten liggen op een hoger niveau doordat we rekening houden met meeropbrengsten voor oud-papier op grond van nieuw contract papierverwerker en marktwerking.

Door de per saldo hogere kosten hebben we een tariefstijging in het vaste deel van 4% verwerkt in plaats van 2,7% zoals toegepast bij de vaststelling van de budgetruimte 2023-2026. De kostendekking daalt van 99% in 2022 naar 97% in 2023.

Het voorstel bij de begroting 2021 was om in 3 jaar tijd weer 100% kostendekkend te zijn. In de periode 2021-2023 zouden we daarom rekening houden met een stijging van het vaste tarief voor alle huishoudens met 4% extra boven op de inflatie. Deze extra stijging is niet meer in deze begroting doorverwerkt in afwachting van de doorwerking van nieuw beleid in 2024.

Binnen de afvalstoffenheffing is rekening gehouden met een variabel deel in de opbrengsten. Deze variabele opbrengst is afhankelijk van het aantal ledigingen van de restafvalcontainer c.q. het aantal aanbiedingen in de verzamelcontainer voor restafval in het jaar. Op basis van ervaringscijfers gaan we voor 2023 uit van 47.000 ledigingen voor laagbouw en 10.000 ledigingen voor de hoogbouw. Vanaf 2021 zijn we gestart met het toepassen van een oplopend tarief per lediging, naarmate meerdere keren wordt aangeboden. Het basistarief voor de eerste 13 ledigingen bedraagt € 8,00. Daarna rekenen we een tarief van € 10,00. Bij meer dan 20 ledigingen bedraagt het tarief € 12,00. Bij de hoogbouw bedraagt het basistarief voor de eerste 104 inworpen € 1,00, Daarna een tarief van € 1,25. Bij meer dan 160 inworpen bedraagt het tarief € 1,50 per inworp. Hiermee verwachten we dat het aantal ledigingen/inworpen en daarmee de hoeveelheid restafval daalt. Dit kan op termijn een besparing in de ophaalkosten opleveren.

Rioolheffing

De aanleg, het onderhoud en vervanging van het gemeentelijk rioolstelsel wordt betaald via de rioolheffing. Uitgangspunt hierbij is 100% kostendekkendheid. Per huishouden wordt een tarief in rekening gebracht. Het tarief voor een eenpersoonshuishouden bedraagt 75% van het tarief voor een meerpersoonshuishouden. De niet-woningen worden aangeslagen op basis van de WOZ-waarde.

Op begrotingsbasis vindt een toevoeging aan de voorziening rioleringsplaats. Deze toevoeging is gebaseerd op het vGRP en wordt aan het eind van het jaar in mindering gebracht op de uitgevoerde vervangingsinvesteringen. In de begroting 2023 is rekening gehouden met een toevoeging aan de voorziening van € 650.000. Daarnaast is er sprake van eenmalig hogere lasten voor onderzoek waterhuishouding en opstellen VGRP.

Met name een lager investeringsniveau in het rioleringsstelsel in 2023 zorgt voor een lager aandeel BTW in de tariefberekening. Dit betekent dat we een 100% kostendekkend tarief kunnen voorleggen ondanks dat het tarief voor de rioolheffing ongewijzigd is gebleven ten opzichte van 2022.

Lijkbezorging

Het tarief voor de lijkbezorging is niet kostendekkend. Het onderdeel begraafplaatsen is arbeidsintensief. De kostendekking ten opzichte van 2022 is verminderd doordat we structureel meer kosten maken voor inhuur en onderhoud aan de paden.

Overzicht kostendekking leges

Hoofdstuk Product	2022			2023		
	Lasten	Baten	%	Lasten	Baten	%
Titel 1 Algemene dienstverlening	472	145	31%	480	145	30%
Burgerlijke stand	52	14	26%	46	14	30%
Reisdocument	212	55	26%	194	55	29%
Rijbewijzen	156	63	40%	191	63	33%
Verstrekingen BRP	51	13	25%	50	13	26%
Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning	568	518	91%	665	518	78%
Omgevingsvergunning	501	503	100%	591	503	85%
Bestemmingswijziging	68	15	22%	74	15	20%
Titel 3 Dienstverlening vallen onder Europese dienstenrichtlijn	20	14	68%	22	14	62%
Horeca	5	3	62%	5	3	57%
Vent- en straatvergunning	10	9	92%	11	9	84%
APV	5	1	25%	5	1	23%
Totaal	1060	676	64%	1167	676	58%

Ten opzichte van 2022 laten de totale lasten in 2023 een stijging zien. Bij gelijkblijvende opbrengsten is het kostendekkendheidspercentage 2023 ten opzichte van 2022 met 6% gedaald. Binnen de verordening is van een meer dan kostendekkende opbrengst geen sprake.

Kwijtscheldingsbeleid

- Wanneer iemand een laag inkomen heeft, kan kwijtschelding worden aangevraagd. Verzoeken om kwijtschelding worden getoetst aan landelijke normen (Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 en de Leidraad kwijtschelding gemeentelijk en - waterschapsbelastingen).
- Kwijtschelding is mogelijk voor rioolheffing gebruik woningen en voor een gedeelte van de afvalstoffenheffing.
- In de begroting is € 35.000 gereserveerd voor kwijtscheldingen.

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Functie en inhoud van deze paragraaf	Regelgeving (in- en extern)
Inventarisatie weerstandscapaciteit	BBV
Inventarisatie risico's en beheersmaatregelen	Financiële verordening
Beleid t.a.v. risico's en weerstandsvermogen	Nota weerstandsvermogen en risicomanagement
Verplichte kengetallen	

Visie

Het weerstandsvermogen van de gemeente geeft een indicatie van de mate waarin de gemeente in staat is om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat de continuïteit in gevaar komt. Het behoud van een voldoende weerstandsvermogen is van belang om de continuïteit van de organisatie bij de uitvoering van het vastgestelde beleid te waarborgen.

Begrippen

- Weerstandsvermogen: de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in de ratio weerstandsvermogen (beschikbare weerstandscapaciteit/ benodigde weerstandscapaciteit).
- Weerstandscapaciteit: middelen waarover de gemeente beschikt/ kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Naast het eigen vermogen zijn dit onbenutte inkomstenbronnen en bezuinigingsmogelijkheden.
- Risico¹: kans op het optreden van een gebeurtenis met een bepaalde (financiële) impact. De risico's relevant voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet op een andere manier zijn te ondervangen en die een financieel gevolg kunnen hebben.
- Kans²: de mogelijkheid dat er schade wordt veroorzaakt door een gebeurtenis.
- Benodigde weerstandscapaciteit: kans vermenigvuldigd met de financiële impact van het risico.
- Financiële impact: de ernst van de financiële schade wanneer deze optreedt.

	Incidenteel	Structureel
Algemene reserve (vrij besteedbaar)	X	
Bestemmingsreserves (vrij besteedbaar)	X	
Onbenutte belastingcapaciteit		X
Eventuele begrotingsruimte		X
Kostenreductie (bezuinigingen)		X

Beschikbare weerstandscapaciteit

Bij de beoordeling van het weerstandsvermogen moet worden gekeken naar de structurele weerstandscapaciteit en de incidentele weerstandscapaciteit. Onder incidentele weerstandscapaciteit wordt verstaan de capaciteit die de gemeente heeft om éénmalige tegenvallers op te vangen. Onder structurele weerstandscapaciteit wordt verstaan de middelen die permanent inzetbaar zijn om tegenvallers op te vangen.

¹ Grote risico's die slechts in zeer zeldzame gevallen voordoen, zijn niet meegenomen in de inventarisatie. Dan moet bijvoorbeeld gedacht worden aan een grote ramp op de Westerschelde. Er zal dan direct opschaling naar minimaal het niveau van de provincie en de Veiligheidsregio plaatsvinden.

² De kans wordt uitgedrukt in een viertal klassen: zeer laag (10%), laag (25%), middel (50%) en hoog (90%).

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit:

Beschikbare incidentele weerstandscapaciteit	Stand 31-12-2022	Stand 31-12-2023
Algemene reserve niet vrij besteedbaar	1.425	1.425
Algemene reserve vrij besteedbaar (excl. verplichtingen)	2.820	2.004
Bestemmingsreserve(s) (excl. verplichtingen)	0	0
Reserves exploitatie bouwgrond	513	462
Onbenutte belastingcapaciteit	pm	pm
Begrotingsruimte	659	128
Kostenreductie (bezuinigingen)	pm	Pm
Totaal	5.417	4.019

Inventarisatie risico's

Risico's		Maatregelen	Kans	Maximale financiële impact	Benodigde weerstands-capaciteit
Oekraïense vluchtelingen en crisisnoodopvang asielzoekers					
Sinds maart 2022 is een toestroom van Oekraïense vluchtelingen naar Nederland. De gemeente moet opvang voor deze vluchtelingen realiseren. Daarnaast wordt vanuit het Rijk aan de gemeente steeds meer opdrachten gegeven tot het (tijdelijke) opvangen van vluchtelingen en asielzoekers. De verwachting is dat de oorlog in Oekraïne en de asielzoekerscrisis een langere periode zal voortduren.	Voor de opvang voor vluchtelingen en asielzoekers ontvangen we van het Rijk een vergoeding. De huidige opvanglocaties zijn beperkt houdbaar tot 2024, te kennen sloopwoningen Beveland Wonen. Het risico bestaat dat de gemeente op termijn meer opvanglocaties en/of duurzamere vormen van opvang moet realiseren. De kosten voor het realiseren van deze opvang is mogelijk hoger dan de vergoeding. Ditzelfde geldt voor opdrachten tot het realiseren van (crisis)noodopvang voor asielzoekers. Deze projecten vragen ambtelijke inzet. De kosten voor deze ambtelijk inzet kunnen ook we ook uit de vergoedingen van het Rijk betalen.	Ontwikkelingen worden gevolgd en waar nodig wordt bijgestuurd. Voorschot op de vergoedingen zijn al aangevraagd. Daarnaast zijn transitiekosten voor nieuwe opvanglocaties (deels) op declaratiebasis terug te vragen bij het Rijk. Het uitgangspunt van het ministerie is dat gemeenten er niet slechter voor komen te staan door het realiseren van opvang. Daarnaast houden we in 2022 een deel van de vergoeding van het Rijk over.	Ze er laag	200.000	20.000
Garantstellingen					
Beveland wonen heeft leningen aangetrokken, waarvoor de gemeente garant staat.	Als Beveland Wonen niet aan zijn aflossingsverplichtingen kan voldoen, zal de gemeente worden aangesproken.	• Jaarlijks overleg over prestatieafspraken. • Het jaarverslag wordt ontvangen. • Info van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw wordt jaarlijks ontvangen.	Ze er laag	PM	PM

Risico's		Maatregelen	Kans	Maximale financiële impact	Benodigde weerstands-capaciteit
Leges omgevingswet					
Voor het aanvragen van een vergunning op grond van de Omgevingswet en voor de omgevingstafel worden leges in rekening gebracht, waarbij het uitgangspunt is dat deze inkomsten kostendekkend zijn.	De daadwerkelijk gerealiseerde inkomsten uit deze leges fluctueren sterk en zijn afhankelijk van de activiteiten waar een aanvraag voor moet worden ingediend. Vooral als er geen grote bouwprojecten zijn, zullen deze legesinkomsten achterblijven bij de raming. Daarnaast is 2023 het eerste jaar van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen. Dit houdt in dat er meer onzekerheden zullen zijn hoe de markt reageert op de nieuwe wetgeving. Vanaf 2023 is er ook sprake van de "omgevingstafel" (een vorm van integraal vooroverleg). Aangezien hiermee nog geen ervaringen zijn opgedaan, is niet in te schatten wat de hoogte zal zijn van de leges voor de omgevingstafel. Ook worden er -weer- leges in rekening gebracht voor milieuactiviteiten.	Flexibele inhuur van specialistische kennis voor het beoordelen van een aanvraag, zodat de kosten beperkt kunnen worden. Na het eerste kwartaal van 2023 al evalueren van de balans kosten-opbrengsten.	Laag	€ 100.000	€ 25.000
Open einde regelingen Sociaal Domein					
De gemeente kent veel open einde regelingen, zoals de Wmo, leerlingenvervoer, Jeugdwet, Inburgering en Participatiewet. Één of enkele complexe casussen kunnen een grote financiële impact hebben (incl. woningaanpassingen).	Het beroep op de opneemeregelingen en de hiermee gemoeide gelden zijn hoger dan de begrote budgetten.	Diverse bijsturingsmaatregelen gericht op preventie conform actieplannen.	Middel	€ 500.000	€ 250.000
Wmo huishoudelijke hulp					
In de begroting 2023 van het SWVO is Wmo -hulp bij het huishouden begroot op basis van 0% stijging van het aantal cliënten en 2,01% indexering ten opzichte van 2022. Toen de begroting van het SWVO werd opgesteld werd	De verwachting is dat de kosten voor huishoudelijke hulp in 2023 hoger liggen dan het door SWVO begrote bedrag.	Diverse bijsturingsmaatregelen gericht op preventie conform actieplannen.	Middel	€ 100.000	€ 50.000

Risico's	Maatregelen	Kans	Maximale financiële impact	Benodigde weerstandscapaciteit
de inkomens- en vermogenstoets toegepast, waardoor er sprake was van een afname van het aantal indicaties. Ondertussen wordt de toets niet meer toegepast en stijgt het aantal aanvragen huishoudelijke hulp.				
Gemeenschappelijke regelingen				
Diverse gemeentelijke activiteiten zijn bij gemeenschappelijke regelingen ondergebracht. De uitgaven van gemeenschappelijke regelingen behoren tot de verplichte uitgaven van de gemeente.	Een hogere bijdrage aan één of meerdere gemeenschappelijke regelingen.	• We actualiseren de nota verbonden partijen. • We bezien op welke manier we invulling willen geven aan ons opdrachtgeverschap. • We zijn betrokken bij de werkgroep verbonden partijen. Hier wordt o.a. gekeken naar de dienstverlening vanuit GR'en aan de deelnemende gemeenten, de positie van de gemeenteraden en de rol van de begeleidingscommissies.	Middel	€ 400.000 € 200.000
Bedrijfsvoering				
De bedrijfsvoering is dynamisch. Er zijn diverse invloeden op de kosten van de bedrijfsvoering.	Hoger incidentele of structurele kosten voor de bedrijfsvoering, door bijvoorbeeld opvangen ziekteverzuim en bijkomende taken/ambities (bv opvang Oekraïne).	Monitoren kosten bedrijfsvoering.	Middel	€ 80.000 € 40.000
Cybercrime, informatiebeveiliging en privacy				
Cybercrime is een vorm van criminaliteit waarbij een ICT-systeem of de informatie die daardoor wordt verwerkt, het doelwit is. De veilige omgang met informatie heeft te maken met de organisatie, de werkprocessen, beschermingsmaatregelen en de controle op deze drie.	Risico's voor de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie(systemen). Risico's voor de continuïteit van de dienstverlening en gemeentelijke processen. Bij ontoereikendheid van de informatiebeveiliging of bij niet zorgvuldig omgaan met gevoelige of	Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO); bevat maatregelen voor: • Informatiebeveiligingsbeleid, • Organiseren van informatiebeveiliging (interne organisatie, mobiele apparatuur en telewerken),	Middel	€ 250.000 € 125.000

Risico's		Maatregelen	Kans	Maximale financiële impact	Benodigde weerstands-capaciteit
Wanneer persoonsgegevens van inwoners of bedrijven in handen vallen van derden die geen toegang tot deze gegevens mogen hebben, is sprake van een datalek en/of schending van de privacy.	vertrouwelijke (persoons)gegevens kan de gemeente aansprakelijk worden gesteld in het kader van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Bij het niet-naleven van de AVG kan de Autoriteit Persoonsgegevens boetes opleggen die kunnen oplopen tot € 20.000.000.	• Veilig personeel (voorafgaand aan, tijdens en bij wijziging of beëindiging dienstverband), • Beheer van bedrijfsmiddelen, • Toegangsbeveiliging, • Cryptografie, • Beveiliging bedrijfsvoering, • Communicatiebeveiliging, • Acquisitie, ontwikkeling en onderhoud van informatiesystemen, • Leveranciersrelaties, • Beheer van informatiebeveiligings-incidenten, • Informatiebeveiligings-aspecten van bedrijfscontinuïteitsbeheer, • Naleving (wettelijke en contractuele eisen, informatiebeveiligings-beoordelingen/audits).			

Risico's		Maatregelen	Kans	Maximale financiële impact	Benodigde weerstandscapaciteit
Gemeentefonds					
In de uitkering van het gemeentefonds vinden continue wijzigingen plaats en is continue gesprek tussen VNG en Ministerie van Binnenlandse Zaken. Welke taken tegen welke kosten. Eén van de voorbeelden is de (on)toereikendheid van financiering in de jeugdzorg.	Er zijn drie risico's met betrekking tot het Gemeentefonds: het risico dat het Rijk bezuinigt op de algemene en specifieke uitkeringen uit het Gemeentefonds, het risico dat de verdeling door het Rijk wordt herzien (herverdeel-effecten) en het risico dat de bestaande verdeelmaatstaven zich anders ontwikkelen dan geraamd (exogene ontwikkelingen).	• Actualiteit rondom dit thema volgen en bijsturen waar mogelijk. • De laatste circulaire verwerken in de begroting.	Middel	€ 100.000	€ 50.000

Ratio weerstandsvermogen: € 4.019.000/ € 760.000 = 5,3 (begroting 2022: 5,5)

Bij de begroting 2022 werd uitgegaan van een benodigde weerstandscapaciteit van € 1.145.000. Voor 2023 zijn de risico's opnieuw onder de loep genomen. Nieuw is het financiële risico i.v.m. de Oekraïense vluchtelingen en crisisnoodopvang asielzoekers. De risico's binnen het sociaal domein zijn afgenomen en de overige risico's zijn grotendeels in omvang gelijk gebleven, maar de vooruitzichten blijven vanwege de vele onzekerheden risicovol. Het "ratio weerstandsvermogen" is verlaagd van 5,5 naar 5,3 maar blijft boven de 2,0 wat gekwalificeerd is "Uitstekend". Conform de nota weerstandvermogen en risicomanagement 2011 is het ratio weerstandsvermogen uitstekend.

Ratio weerstandvermogen	Betekenis
> 2,0	Uitstekend
1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
1,0 < x < 1,4	Voldoende
0,8 < x < 1,0	Matig
0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Kengetallen

- Bij ministeriële regeling van 17 juli 2015 zijn nadere regels gesteld over de wijze waarop de kengetallen door gemeenten worden vastgesteld en in de begroting en het jaarverslag worden opgenomen.

- Kengetallen zijn getallen die een verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans. Kengetallen kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeente. De voorgeschreven kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te dekken of op te vangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid- en wendbaarheid.

Hierbij moet wel opgemerkt worden dat een afzonderlijk kengetal weinig zegt over hoe de financiële positie moet worden beoordeeld. De kengetallen zullen altijd in samenhang moeten worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de gemeente. Omdat de kengetallen in hun onderlinge relatie moeten worden gezien in de beoordeling van de financiële positie is het van belang dat niet alleen de kengetallen worden opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing, maar ook worden voorzien van een adequate toelichting.

Kengetallen *	2021*	2022	2023	2024	2025	2026
Netto schuldquote	102%	120%	120%	150%	170%	176%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	98%	115%	115%	145%	165%	168%
Solvabiliteitsratio	32%	32%	27%	25%	23%	20%
Structurele exploitatieruimte	0%	0%	0,8%	1,8%	3,3%	1,4%
Grondexploitatie	3%	3%	3%	3%	3%	3%
Belastingcapaciteit	100%	97%	96%	100%	100%	100%

*uit de jaarrekening 2021

Toelichting kengetallen

Kijkend naar de kengetallen is de financiële positie gezond. De begroting is structureel en reëel sluitend. Door de investeringen in het nieuwe sportcentrum en nieuwe onderwijshuisvesting stijgt de netto schuldquote. Nieuwe grondexploitatieplannen en de daaraan gekoppelde begroting zorgen voor een stijgende omvang van de grondexploitatie op termijn. Dit heeft tot gevolg dat de netto schuldquote weer gaat dalen. In scenario kengetallen zijn bovengenoemde ontwikkelingen meegenomen.

Scenario kengetallen **	2022	2023	2024	2025	2026
Netto schuldquote	120%	110%	134%	144%	142%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	115%	106%	130%	139%	138%
Solvabiliteitsratio	32%	41%	43%	39%	36%

Gezien de huidige ontwikkelingen binnen de bedrijventerreinen kan de schuldquote voordelig worden beïnvloed door de positieve resultaten uit de grondexploitatie. Tegenover de geraamde investeringen komen hogere inkomsten te staan, waardoor minder externe financiering nodig is. Dit zal de kengetallen positief beïnvloeden. In "scenario kengetallen" is rekening gehouden met deze lagere financieringsbehoefte. Voor de komende 4 jaar gaat het om 4 mln in 2023 en 1 mln in 2024. Totaal is er in dit scenario rekening gehouden met een lagere financieringsbehoefte van 5 mln. Hierdoor daalt de netto schuldquote in 2026 van 176% naar 142% en stijgt de solvabiliteit in 2026 van 20% naar 36%.

Daarnaast is de berekening van de netto schuldquote afhankelijk van de totale begroting, doordat grondexploitatie langzaam dalen en daarmee de totale lasten en baten van de begroting, stijgt de netto schuldquote zonder dat er extra middelen zijn aangetrokken. In dit scenario gaan we uit van gelijkblijvende omvang van onze totale begroting.

Toelichting

Netto schuldquote

- Het kengetal “netto schuldquote”, ook wel bekend als de netto-schuld als aandeel van de inkomsten, zegt het meest over de financiële vermogenspositie van een gemeente. De netto-schuldquote geeft aan of een gemeente investeringsruimte heeft of juist op zijn tellen moet passen. Daarnaast zegt het kengetal ook wat over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld is, hoe meer kapitaallasten er zijn, waardoor een begroting minder flexibel wordt. Met name de investeringen in het nieuwe sportcentrum zorgen voor een stijging van de netto schuldquote.
- In de VNG-uitgave “Houdbare overheidsfinanciën” is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) dit als goed kan worden bestempeld. Boven de 130% is het onvoldoende.

Goed	Tot 90%
Matig	90% tot 130%
Onvoldoende	Hoger dan 130%

Solvabiliteitsratio

- De “solvabiliteitsratio” geeft de mate aan waarmee de gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen. Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen in het totale vermogen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen, hoe gezonder de gemeente.
- Wanneer de helft of meer van het totaal vermogen uit eigen vermogen bestaat, dan is de solvabiliteit goed. Is het kengetal voor solvabiliteit kleiner dan 30%, dan is er veel vreemd vermogen aanwezig.

Goed	50% en hoger
Matig	Tussen 20% en 50%
Onvoldoende	Kleiner dan 20%

Structurele exploitatieruimte

- Het kengetal “structurele exploitatieruimte” geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte is binnen de vastgestelde begroting. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

Goed	Structureel hoger dan 0,6%
Matig	Structureel tussen 0% en 0,6%
Onvoldoende	Structureel kleiner 0%

Grondexploitatie

- Het kengetal “grondexploitatie” geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. Wanneer de gemeente grond tegen de lagere prijs van landbouwgrond heeft aangekocht, loopt de gemeente veel minder risico dan wanneer er dure grond is aangekocht en de vraag naar bouwgrond stagneert.
- Een norm bepalen voor het kengetal grondexploitatie is lastig. De boekwaarde van de gronden en bezit zegt namelijk nog niets over de relatie tussen vraag en aanbod van woningbouw dan wel m²-bedrijventerrein. Maatwerk is hiervoor van toepassing, dat wil onder andere zeggen hoeveel woningen of m²-bedrijventerrein er zijn gepland. Daarnaast is het van wezenlijk belang wat de verwachte vraag zal zijn.
- De boekwaarde van de gronden geeft aan of een gemeente veel middelen heeft gestopt in haar grondexploitatie. Dit geld moet namelijk ook nog terugverdiend worden. Om bovenstaande redenen is geen norm verbonden aan het kengetal grondexploitatie.

Belastingcapaciteit

- De OZB is voor de gemeente de belangrijkste eigen belastinginkomst. Het kengetal “lokale lasten” wordt berekend aan de hand van de ozb-lasten en rioolheffing voor een gezin bij een gemiddelde woz-waarde plus de afvalstoffenheffing voor een gezin.
- Zowel bij de rioolheffing als bij de afvalstoffenheffing wordt in onze gemeente uitgegaan van een kostendekkend tarief. Bij de ozb wordt daar niet naar gekeken. De ozb vergelijken we met de norm voor artikel 12. Deze norm ligt op 120% van het gewogen landelijk gemiddelde met betrekking tot het ozb-tarief.
- De uitkomsten liggen boven de woonlasten van het landelijk gemiddelde voor een gezin in het voorafgaande begrotingsjaar. Voor het bepalen van een norm is meer achtergrondinformatie nodig over de opbouw van de landelijk gemiddelde woonlasten. Over deze opbouw beschikken wij nog niet.

Paragraaf Financiering

Functie en inhoud van deze paragraaf	Regelgeving (in- en extern)
De financiering van de bedrijfsactiviteiten	BBV
De leningen die daarvoor zijn afgesloten	Wet Financiering decentrale overheden (fido)
De wijze waarop de rente wordt doorberekend	Financiële verordening
De risico's en de beheersmaatregelen	Treasurystatuut gemeente Kapelle

Visie

Financiering betreft de wijze waarop de gemeente benodigde geldmiddelen aantrekt voor het uitvoeren van de bedrijfsactiviteiten. Wij doen dit op een transparante manier en kiezen binnen de kaders voor een eenvoudige systematiek.

Risicoprofiel

Financieren gaat gepaard met risico's. Deze worden hieronder in beeld gebracht. Per risico geven we aan of deze risico's ook van toepassing zijn op Kapelle.

Soort risico	Toelichting	Maatregel	Omvang risico
Renterisico	Risico rentestanden	Sturen op wettelijk verplicht kasgeldlimiet, intradaglimiet en renterisiconorm	Laag
Debiteurenrisico	Risico op niet betalen debiteuren	Incassobeleid en voorziening dubieuze debiteuren	Midden
Liquiditeitsrisico	Niet goed in beeld hebben van kasstromen kan leiden tot onnodige rentekosten	Liquiditeitenplanning	Laag

Kredietlimiet en intradaglimiet

Ons kredietlimiet is € 1,5 miljoen, tot dit bedrag mogen wij negatief staan op onze bankrekening van de BNG. Komen we hierboven dan moeten wij gelijk actie ondernemen. Dit kan in de vorm van een kasgeldlening (kort lopend), het aanzuiveren van ons saldo door schatkistgeld terug te vragen van het Rijk, of een nieuwe langlopende lening aan te trekken.

Een overschrijding mag maximaal € 1 miljoen bovenop de € 1,5 miljoen van het kredietlimiet bedragen. Dit noemen we het intradaglimiet. Binnen 24 uur moeten wij dit limiet aanzuiveren anders betalen wij een boeterente.

Kasgeldlimiet

✓	Omvang begroting	€ 43.630
✓	Limiet (8,5%)	€ 3.708
✓	Gemiddelde schuld	€ 1.000
✓	Ruimte	€ 2.708

Renterisiconorm

De kasgeldlimiet betreft een plafond voor de kortlopende schuld van de gemeente, met als doel een te grote gevoeligheid voor rentefluctuaties op de kortlopende schuld te voorkomen. Er geldt een wettelijke norm. De kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal.

De renterisiconorm heeft als doel om toekomstige renterisico's op de vaste schuld te beperken. De renterisico's worden berekend als de som van de aflossingen en de renteherzieningen op de bestaande vaste schuld. Er geldt een wettelijke norm. Het totale jaarlijkse renterisicobedrag mag niet groter zijn dan 20% van het begrotingstotaal. De renterisiconorm dwingt daarmee tot spreiding van de aflossingen en renteherzieningen.

Renterisiconorm

✓ Omvang begroting	€ 43.630
✓ Norm 20%	€ 8.726
✓ Renteherziening	€ 0
✓ Aflossing	€ 2.109
✓ Ruimte	€ 6.617

Leningenportefeuille

- De huidige leningenportefeuille bestaat uit leningen aangegaan bij de NV Bank Nederlandse Gemeenten, gemeente Borsele en Nationale Nederlanden Levensverzekering Maatschappij. De geldleningen zijn niet vervroegd aflosbaar.
- Per 31-12-2022 is er € 41 miljoen aangetrokken, hierin is de lening voor het nieuwe sportcentrum opgenomen.
- De rentepercentages van deze geldleningen variëren tussen de 0,25% en 6,11%, het gemiddelde rentepercentage is gedaald naar 1,2%.

Financieringsbehoefte

- Gelet op de geplande investering en de te betalen aflossingen op de leningen, houden we voor 2023 rekening met het aantrekken van een nieuwe lening van € 4 miljoen.

EMU Saldo

- De Nederlandse overheid moet voldoen aan Europese begrotingsregels; het begrotingstekort per deelnemend land moet beperkt blijven tot maximaal 3%.
- In dat kader dient het EMU-saldo (EMU: Economische en Monetaire Unie) van de Nederlandse overheid binnen de grenswaarde te blijven.
- Het aandeel van de decentrale overheden in het EMU-saldo is macro genormeerd.
- In het financieel akkoord van januari 2013 is opgenomen dat het kabinet geen sancties als gevolg van overschrijding van de norm toepast.

	2022	2023	2024
EMU saldo	€ 8.196	€ 4.527	€ 6.424
Overschot of Tekort	Tekort	Tekort	Tekort

Renteschema 2023

Renteschema	2022	2023
Externe rentelasten (lang en kort)	€ 469	€ 569
Externe rentebaten	€ 0	€ 1
Saldo rentelasten en rentebaten	€ 469	€ 568
Saldo doorberekende rente aan grondexploitaties en sportcentrum De Bloesem	€ 102	-/- € 14
Aan taakvelden toe te rekenen rente	€ 571	€ 554
Aan taakvelden toegerekende rente	€ 571	€ 554
Renteresultaat taakveld Treasury	€ 0	€ 0

Toelichting

- De rentelasten stijgen, mede door herfinanciering in 2022 en 2023.
- De rente over de grondexploitaties bedraagt 1%. Door de negatieve boekwaarde in totaliteit van de grondcomplexen, worden hier de lasten van de rentevergoeding meegenomen. Deze bedragen over 2023 € 49.000.
- Aan het sportcentrum worden de rentelasten met ingang van 2023 doorberekend op basis van de lasten van de bij die investering aangetrokken financiering. Deze toegerekende lasten bedragen over 2023 € 63.000.
- Op het eigen vermogen wordt geen rente bijgeschreven.

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Samenvatting

De gemeente heeft de openbare ruimte in beheer. In de openbare ruimte bevinden zich allerlei kapitaalgoederen, zoals groen, wegen en riolering etc. De gemeente optimaliseert de levensduur van de kapitaalgoederen door integraal, planmatig en adequaat onderhoud. De kapitaalgoederen wegen, riolering, water, groen en gebouwen zijn vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplichte onderdelen van de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen. In Kapelle zijn daar civieltechnische kunstwerken, speeltoestellen, openbare verlichting, sportaccommodaties en begraafplaatsen aan toegevoegd.

Voor het groot onderhoud bestaat de keuze tussen dekking van de lasten via de exploitatie en/of met een voorziening. De geactiveerde lasten van de meeste kapitaalgoederen komen jaarlijks terug in de begroting. Onderhoud aan de kapitaalgoederen gebouwen, speeltoestellen, sportaccommodaties, civieltechnische kunstwerken en stranden worden uit een voorziening betaald. Met een groeimodel wordt het kapitaalgoed riolering vanaf 2028 voor een derde gedeelte geactiveerd en voor twee derde deel betaald uit de voorziening.

Wegen, straten en pleinen (programma Leefomgeving en Mobiliteit)

- Wegenbeleidsplan: Plan is in 2017 opgesteld wat heeft geresulteerd in het rapport “Wegenbeleidsplan 2017-2021”. Dit plan vormt de praktische leidraad voor het wegbeheer. De kwaliteitscriteria uit het beleidsplan zijn:
 - Centra-gebieden en voorzieningen rondom ouderen: kwaliteitsniveau A
 - Bedrijventerreinen: kwaliteitsniveau C
 - Verblijfsgebieden (overig): kwaliteitsniveau B
- Benchmark (standaard kwaliteitsmeting op basis van kosten en areaal): In 2018 is een Zeeuws-brede benchmark verhardingen uitgevoerd onder alle gemeentelijke wegbeheerders en het waterschap. Dit heeft geresulteerd in het rapport “Benchmark verhardingen Zeeland” Hiervoor is gebruik gemaakt van de indeling van kwaliteitsniveaus op basis van de CROW Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte van niveau A+ (zeer goed) via A, B, C naar niveau D (zeer slecht). Hierbij wordt categorie D als achterstallig onderhoud betiteld en is het norm/ambitieniveau vanuit CROW gesteld op niveau B. De inspectie van de beeldkwaliteit gebeurt op basis van diverse schadebeelden en resulteren in klasse A+ t/m D. Het behaalde kwaliteitsniveau op basis van uitgevoerde inspectie laat zien dat de gemeente Kapelle de 90%-norm CROW-kwaliteit B behaalt. De gemeente Kapelle valt op vanwege het hoge percentage A+ en A-kwaliteitsniveau van ca.90%.
- De wegeninspectie volgens CROW-norm wordt twee jaarlijks uitgevoerd. De integrale onderhoudsplanung wordt hier jaarlijks op afgestemd.
- De gemeten kwaliteit van het areaal voldoet ruimschoots aan de gestelde eisen. Beschikbaar gestelde budgetten staan onder druk. De definitieve bestuurlijke afweging tussen kwaliteit versus kosten moet nog gemaakt worden.
- Onderhoud aan de wegen is noodzakelijk om de functionaliteit en de veiligheid van de weg te garanderen en heeft invloed op de kwaliteit van de leefomgeving. Op basis hiervan maken we een werkplanung en vindt er afstemming plaats met de werkzaamheden die in het kader van het rioolbeheer plaatsvinden. Uit de inspectie 2018 en de Zeeuwse benchmark wegen blijkt dat de kwaliteit van de verhardingen goed is. De periodieke wegeninspectie is medebepalend voor het voortschrijdend jaarlijkse uitvoeringsprogramma.
- Voor het straatmeubilair is geen beleids- en beheerplan opgesteld. Wat kapot is, wordt vervangen. In geval van vandalisme worden de kosten verhaald.
- De kosten van herinrichtingen en reconstructies worden in 25 jaar afgeschreven.
- De exploitatiekosten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en Mobiliteit, product openbare werken.
- Er is geen achterstallig onderhoud.
- Beleid- en beheerplan wegen gaan wij actualiseren op basis van areaal, gewenste kwaliteit in relatie tot de kosten.

Areaal (1 juni)	2018	2022
Wegtype 3 – Gemiddeld belast (stadsontsluitingsweg, busbaan, industrieweg)	19.383 m ²	33.573 m ²
Wegtype 4 – Licht belast (buurtontsluitingsweg, parallelweg, landbouwweg)	27.630 m ²	32.687 m ²
Wegtype 5 – Weg in woongebied (woonstraat, woonerf, parkeerterrein, wijkstraat)	395.113 m ²	425.764 m ²
Wegtype 6 – Weg in verblijfsgebied (winkelerf, plein, voetpaden)	131.383 m ²	156.119 m ²
Wegtype 7 – Fietspad	22.606 m ²	27563 m ²
Totaal	596.671 m ²	675.706 m ²

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
Burgerlijk wetboek Wegenwet Wegenverkeerswet Wet Milieubeheer	Wegenbeleidsplan 2017-2021 (niet vastgesteld) - Centra-gebieden en voorzieningen rondom ouderen: kwaliteitsniveau A (CROW) - Bedrijventerreinen: kwaliteitsniveau C (CROW) - Verblijfsgebieden (overig): kwaliteitsniveau B (CROW) Duurzaamheidsagenda, bouwsteen Natuur & Biodiversiteit - Ambitie 10% meer groen in de openbare ruimte in 2030 - Ambitie vaststellen nieuwe Groenstructuurplannen per kern 2022-2024	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en Mobiliteit, product openbare werken.

Project benaming	2023	2024	2025	2026
Boomweidelaan incl. masterplan wateroverlast				
De Hoogte, Haaimeet en Haaimeetseweg incl. masterplan wateroverlast				
Wemeldinge Noordzijde NSCities2S				
Spoorlaan Brouwerijpad masterplan wateroverlast				
Dorpsstraat				
Combi De Klinker en Oude haven e.o.				
Blaaspoort masterplan wateroverlast				
Schelpenweg masterplan wateroverlast				
Nieuwe Kerkstraat masterplan wateroverlast opp. afstroming				
Jufferswegje masterplan wateroverlast				
Dijkwelseweg (entree Vierwegen (link met ontsluiting ZH3)				
Stationsstraat, Rand- Overstort voorz., Binnenhof/Biezelingsestraat/Mauritsstraat				
Dijkwelsestraat (tussen spoor en dorp)				
Vijverstraat masterplan wateroverlast				
Jagtlust van der Biltlaan masterplan wateroverlast				
De Warretjes, Oude bosstraat masterplan wateroverlast				
Molenwater masterplan wateroverlast				
Pronkenburg oppervlakkige en ondergronds afvoer masterplan wateroverlast				
Sterappelstraat masterplan wateroverlast				
Goudreinettestraat masterplan wateroverlast				
Opalstraat masterplan wateroverlast				
Asfaltwerken en projectmatig straatwerk				

Openbare verlichting (programma Leefomgeving en Mobiliteit)

- Goede openbare verlichting levert een belangrijke bijdrage aan het bevorderen van de sociale veiligheid, verkeersveiligheid en de leefbaarheid.
- In 2015 is het beleidsplan openbare verlichting geactualiseerd op basis van de richtlijn openbare verlichting (ROVL 2011) van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV). Beoordeeld is welke inspanning nodig is om de openbare verlichting op het gewenste peil te brengen of te houden.
- De gemeente heeft een relatief jong en zuinig verlichtingsbestand.
- De gemeente stelt zich ten doel, met inachtneming van de veiligheid, daar waar mogelijk energie te besparen.
- De laatste jaren zijn de meeste niet-energiezuinige armaturen vervangen. Bij nieuwbouw en vervangingen wordt ledverlichting toegepast.

- De jaarlijkse investeringskosten voor de komende 10 jaar zijn geraamd op basis van het vastgestelde beleid. De vervangingsinvesteringen worden geactiveerd op basis van de technische levensduur.
- Het vervangingsbudget dat jaarlijks nodig is om het areaal actueel te houden en te verbeteren varieert het komend decennium tussen de € 30.000 en € 75.000. In de meerjarenraming is rekening gehouden met een gemiddeld investeringsniveau van € 42.000 per jaar.
- De exploitatiekosten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving, product Openbare ruimte.
- Er is geen achterstallig onderhoud.

Areaal (1 juni)	Areaal 2018	Areaal 2022
Conventionele armaturen	1.575	1.275
LED-armaturen	952	1.282
Lichtmasten	2.487	2.557

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
Burgerlijk wetboek Elektriciteitswet NPR 132011-1 ROVL NEN 1010 NEN 3140 Energie akkoord	Beleidsplan openbare verlichting	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en Mobiliteit, product openbare werken.

Werkzaamheden	2023	2024	2025	2026
Vervangen conventionele armaturen voor LED-armaturen. Projectmatig en planmatig				

Riolering (programma Leefomgeving en Mobiliteit)

- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP): Beleidsplan is in 2017 opgesteld en vastgesteld door de gemeenteraad. Dit heeft geresulteerd in het rapport “Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan Kapelle 2017-2021”. Dit plan vormt de praktische leidraad voor de 3 zorgplichten afvalwater, hemelwater en grondwater.
- Basisrioleringsplannen voor de kernen Wemeldinge, Schore en Kapelle/Biezelingse zijn in de periode 2015-2017 uitgewerkt en vormen de basis voor operationele plannen.
- Wateroverlast knelpunten voortgekomen uit basisrioleringsplannen en in de openbare ruimte bekende overlastlocaties zijn in 2019 uitgewerkt in het rapport “Masterplan Wateroverlast Gemeente Kapelle”. Op projectniveau zijn knelpuntlocaties uitgewerkt. Oplossingsrichting en kosten zijn hiermee in beeld gebracht.
- Verbetermaatregelen zijn opgenomen in het meerjaren investeringsprogramma na afstemming met het waterschap Scheldestromen.
- De exploitatiekosten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en Mobiliteit, product
- Openbare werken.
- Er is geen achterstallig onderhoud.
- Het managen van risico's gebeurt door inspectie van de riolering en het prioriteren van onderhoud, vervanging en verbetering. Het vervangen en verbeteren van riolen is kostbaar en levert overlast op. Daar waar mogelijk worden innovatieve technieken zoals relining van het hoofdriool toegepast en samenwerking met het nutsbedrijf gezocht. Inschatting is dat in Kapelle ongeveer 50% van het riool in aanmerking komt voor relining. De kosten van relining bedragen ongeveer 50% van de kosten van traditioneel vervangen. De levensduur kan hiermee met ongeveer 50 jaar verlengd worden.
- De kosten van vervangingsinvesteringen en groot onderhoud worden direct afgeschreven en deels geactiveerd. De kapitaallasten (rente & afschrijving) van het geactiveerde deel komen jaarlijks terug in de begroting. Uitgangspunt is om op termijn alle investeringen direct ten laste van de exploitatie te brengen, hiervoor vormen wij een voorziening.

Onderhoudsfrequenties:

- Onderhoudsinspectie en reiniging vrij verval riolering eenmaal per 8 jaar;
- Reiniging en inspectie van persleidingen ad hoc bij storing;
- Reinigen kolken tweemaal per jaar;
- Reinigen bijzondere voorzieningen eenmaal per jaar;
- Gemalen, real time monitoring op functioneren;
- Onderhoud aan gemalen tweemaal per jaar;
- Onderhoud aan drukrioleringspompen eenmaal per jaar;
- Onderhoud aan huisaansluitingen wordt na melding uitgevoerd;
- Onderhoud aan IT-riolen eenmaal per 8 jaar;
- Onderhoud aan drainageleidingen niet of nauwelijks;
- Onderhoud Wadi's jaarlijkse in maaicyclus groen;
- Onderhoud aan peilbuizen niet of nauwelijks.

De Integrale onderhoudsplanung wordt hier jaarlijks op afgestemd. De gemeten kwaliteit van het areaal voldoet aan de gestelde eisen. Beschikbaar gestelde budget staat onder druk en wordt in de nieuwe planperiode VGRP opnieuw vastgesteld. De definitieve bestuurlijke afweging tussen kwaliteit versus kosten wordt geëvalueerd als opmaat naar een nieuw VGRP. De mogelijkheden in heffingsgrondslag wordt hierin meegenomen.

Areaal (1 juni)	Areaal 2020	Areaal 2022
Persleiding	6.597 m1	6.604 m1
Hemelwaterriool	22.807 m1	23.930 m1
Vuilwaterriool	20.032 m1	20.317 m1
Gemengd riool	43.312 m1	43.321 m1
Drukleiding	19.602 m1	19.602 m1
Infiltratieriool	3.530 m1	3.750 m1
Overstortputten	41 stuks	41 stuks
Kolken	5.000 stuks	5000 stuks
Wadi's	3 systemen	5 systemen
Gemalen/randvoorzieningen	28 stuks	28 stuks
Pompunits	131 stuks	131 stuks

Beleidskaders	Beleidsplannen	Volledige dekking in begroting?
Kaderrichtlijn Water Waterwet Wet milieubeheer Afvalwaterbeleidsplan Waterschap	VGRP 2017-2021 Basis Rioleringsplannen Masterplan wateroverlast Verordening rioolheffing gemeente Kapelle Notitie activering, waardering en afschrijving vaste activa Gemeente Kapelle	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en Mobiliteit, product openbare werken.

Project benaming	2023	2024	2025	2026
Boomweidelaan incl. masterplan wateroverlast				
De Hoogte, Haaimeet en Haaimeetseweg incl. masterplan wateroverlast				
Wemeldinge Noordzijde NSCities2S				
Spoorlaan Brouwerijpad masterplan wateroverlast				
Noordelijke Achterweg (inclusief Achterom)				
Combi De Klinker en Oude haven e.o.				
Blaaspoort masterplan wateroverlast				
Schelpenweg masterplan wateroverlast				
Nieuwe Kerkstraat masterplan wateroverlast opp. afstroming				
Jufferswegje masterplan wateroverlast				
Dijkwelseweg (Vierwegen tot spoor)				
Stationsstraat, Rand- Overstort voorziening, Binnenhof/Biezelingsestraat/Mauritsstraat				
Dijkwelsestraat (tussen spoor en dorp)				
Vijverstraat masterplan wateroverlast				
Jagtlust van der Biltlaan masterplan wateroverlast				
De Warretjes, Oude bosstraat masterplan wateroverlast				
Molenwater masterplan wateroverlast				
Pronkenburg oppervlakkige en ondergronds afvoer masterplan wateroverlast				
Parklaan oppervlakkige en ondergrondse afvoer masterplan wateroverlast				
Sterappelstraat masterplan wateroverlast				
Goudreinettestraat masterplan wateroverlast				
Opalstraat masterplan wateroverlast				
Nieuwe Kerkstraat onderhoud watersysteem achter woningen BOB-overeenkomst				

Water (programma Leefomgeving en Mobiliteit)

- Stedelijk waterplan Kapelle: Plan is in 2011 opgesteld wat heeft geresulteerd in het rapport "Stedelijk waterplan Kapelle 2012-2016". Het plan is bestuurlijk vastgesteld. Dit plan legt het gemeentelijk beleid vast op het gebied van water in de bebouwde kom. Verschillende onderdelen van plan maken deel uit van het vigerende VGRP.

- De gemeenteraad heeft vijf ambities geformuleerd die verwerkt zijn in het plan:
 - Inspelen op klimaatontwikkeling (geborgd in VGRP);
 - Ecologische kansen aan de randen van kernen daar waar mogelijk te versterken;
 - Niet “vooroplopen” t.o.v. andere gemeenten op gebied van water;
 - Ambitie beperkt zich tot Beheer en onderhoud oppervlaktewater in bebouwd gebied (BOB) overeenkomst met waterschap;
 - Passieve invulling van grondwaterzorgplicht (geborgd en aangepast naar Anticiperend in VGRP).
- Stedelijk waterplan Kapelle: Tussentijdse evaluatie van maatregelen en proces heeft in 2015 plaatsgevonden aangevuld met een visuele kwaliteitsbeoordeling in 2017. De kwaliteitsbeoordeling van de maatregelen heeft plaatsgevonden op kwaliteit goed/voldoende/onvoldoende.
- Het waterschap Scheldestromen en de gemeente Kapelle zijn samen verantwoordelijk voor het onderhoud van het oppervlaktewater. Basis voor het onderhoud is de overeenkomst tussen waterschap en gemeente voor het onderhoud van oppervlaktewaterlichamen binnen het bebouwd gebied (BOB).

Areaal	Aantal
Oevers	8.291 m1

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
Burgerlijk wetboek Wet milieubeheer KRW Waterwet NBW	VGRP 2017-2021 Stedelijk waterplan BOB-overeenkomst Scheldestromen	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en Mobiliteit, product openbare werken.

Werkzaamheden	2023	2024	2025	2026
Sloot achterzijde Nieuwe Kerkstraat opschonen				
Baggerwerkzaamheden Wemeldinge en oostelijk Kapelle				
Afvoer & verwerken van baggerspecie				

Civiltechnische kunstwerken (programma Leefomgeving en Mobiliteit)

- Op basis van een inspectie in 2019 is het meerjarig onderhoudsprogramma civiltechnische kunstwerken (o.a. bruggen) geactualiseerd. De jaarlijkse dotatie aan de voorziening civiltechnische kunstwerken wordt met € 5.000 verhoogd tot € 53.000. Uitgangspunt is dat beweegbare bruggen, de fietstunnel, vaste bruggen en steigers functioneel worden onderhouden. Bij de overige kunstwerken wordt alleen schade hersteld. Periodiek wordt op basis van nieuwe inspecties het voortschrijdend jaarlijkse uitvoeringsprogramma geactualiseerd.

Areaal	Aantal
Basculebrug	1
Beeldende kunst	26
Damwandconstructie	4
Draaibrug	1
Duiker	1
Keermuur	8
Liggerbrug	17
Overige objecten	16
Geluidsscherm	1
Sluis	1
Steiger	1
Stuw	1
Talud	4
Trap	21
Tunnel	1

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
Bouwbesluit Wegenwet Burgerlijk wetboek WABO	Meerjarig onderhoudsprogramma (MJOP) civieltechnische kunstwerken - Risicoprofiel 1 t/m 3 opnemen in investeringsplanning begroting - Risicoprofiel 4 Ad Hoc opnemen in reguliere begroting	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en Mobiliteit, product openbare werken.

Werkzaamheden	2023	2024	2025	2026
Diverse Civieltechnische objecten				

Openbaar groen (programma Leefomgeving en Mobiliteit)

- Groenbeheerplan: Beheerplan is in 2016 opgesteld wat heeft geresulteerd in het rapport "Groenbeheerplan 2017-2021". Dit plan vormt de praktische leidraad voor het groenbeheer.

- Voor de landelijke richtlijn voor het groenbeheer geldt de kwaliteitscatalogus van het CROW. In de kwaliteitscatalogus worden de kwaliteitsniveaus A+, A, B, C en D gehanteerd waarbij niveau A+ en D in de praktijk nauwelijks worden gebruikt omdat A+ vrijwel onmogelijk te handhaven is en D absoluut onwenselijk is. In de gemeente Kapelle wordt het groen in 3 verschillende kwaliteitsniveaus onderhouden:
 - Begraafplaatsen: Kwaliteitsniveau A
 - Verblijfgebied wonen: Kwaliteitsniveau B
 - Bedrijventerreinen: Kwaliteitsniveau C
- Wet- en regelgeving in relatie tot beheer-en beleidsplan: Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden, Wet natuurbescherming, zorgplicht bomen, Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen, bijenstrategie.
- De uitvoering van het onderhoud aan openbaar groen wordt uitbesteed aan het groenbedrijf van de Betho en aangevuld door derden.
- Het groenonderhoud op de begraafplaatsen wordt zowel in eigen beheer als door de Betho uitgevoerd en aangevuld door derden.
- In 2014 is het groenareaal geïnteriseerd en globaal kwalitatief beoordeeld.
- Het totaal te beheren groenareaal heeft een omvang van zo'n 61 hectare (inclusief begraafplaatsen) en ruim 5.000 bomen.
- De technische kwaliteit van 90-95% van de gras- en beplantingsvakken was op dat moment goed en 95% van de bomen verkeerde in goede conditie.
- De exploitatiekosten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en Mobiliteit, product openbare werken.
- Er is geen achterstallig onderhoud.
- Beheerplan wordt verwerkt in beheersystematiek Obsurv en is gekoppeld met de Basisregistratie Grootschalige Topografie.
- Bij de investeringsprojecten wegen zijn voor groen middelen geraamd.

Areaal (1 juni) bron; BGT en beleidsplan	Areaal 2017	Areaal 2022
Gras/ Gazon	172.000 m ²	174.411 m ²
Bermen/ ruw gras	317.650 m ²	161.079 m ²
Recreatief veld/ sportvelden	95.540 m ²	227.460 m ²
Bosplantsoen	90.580 m ²	97.604 m ²
Heesters	20.740 m ²	25.524 m ²
Bodembedekkers	7.100 m ²	7.128 m ²
Rozen	530 m ²	848 m ²
Blokhagen	4.125 m ²	3.458 m ²
Vaste planten/ wisselperken	420 m ²	848 m ²
Water	49.800 m ²	27.603 m ²
(Half) Verhardingen	13.300 m ²	24.207 m ²
Bomen	5.970 stuks	6.236 stuks

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
Burgerlijk Wetboek Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden Wet natuurbescherming Zorgplicht Bomen (art. 6.162 BW) Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen Kwaliteitscatalogus van het CROW	Groenbeleidsplan 2017-2021 (niet vastgesteld) Duurzaamheidsagenda, bouwsteen Natuur & Biodiversiteit - Ambitie 10% meer groen in de openbare ruimte in 2030 - Ambitie vaststellen nieuwe Groenstructuurplannen per kern 2022-2024	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en Mobiliteit, product openbare werken.

Werkzaamheden	2023	2024	2025	2026
Groen investeringen maken integraal deel uit van wegen projecten				

Begraafplaatsen (programma Leefomgeving en Mobiliteit)

- In de gemeente Kapelle bevinden zich vier algemene begraafplaatsen in beheer en exploitatie, in iedere kern één. Daarnaast bevinden zich de gesloten begraafplaats in Eversdijk en de Franse Militaire begraafplaats in de gemeente Kapelle.
- In 2015 is het gemeentelijk begraafbeleid onderzocht. Geconstateerd is dat de beheerkwaliteit van deze begraafplaatsen goed is. Het beheer en onderhoud vindt op zodanige wijze plaats dat een relatief hoogwaardig eindbeeld wordt bereikt.
- De capaciteit van de begraafplaatsen in Biezelinghe, Wemeldinge en Kapelle zijn in 2014, 2015 en 2016 vergroot om in de begraafbehoefte voor de komende jaren te kunnen voorzien. De begraafplaats in Schore heeft nog voldoende ruimte.
- Beleidsplan instandhouding begraafplaatsen in 2023 aan de raad voorleggen. Heffingsgrondslagen en kostendekking maakt hier onderdeel vanuit.

Areaal (1 juni 2022)	Beschikbare capaciteit 2020	Beschikbare capaciteit 1 juni 2022
Begraafplaats Kapelle koopgraven	357	310
Begraafplaats Kapelle algemene graven (huur)	77	68
Begraafplaats Biezelinghe koopgraven	121	96
Begraafplaats Biezelinghe algemene graven (huur)	74	67
Begraafplaats Wemeldinge koopgraven	276	253
Begraafplaats Wemeldinge algemene graven (huur)	89	84
Begraafplaats Schore koopgraven	19	16
Begraafplaats Schore algemene graven (huur)	36	34
Totale begraafcapaciteit gemeente Kapelle	1.032	928

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
Wet op de lijkbezorging Gemeentewet Verordening op heffing en invordering van lijkbezorgingsrechten	Verordening op het beheer en gebruik van alg. begraafplaats in de gemeente Kapelle	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen in het programma leefomgeving en mobiliteit, product openbare werken of in een aparte voorziening.

Speeltoestellen (programma Leefomgeving en Mobiliteit)

- De gemeente streeft naar veilige, aantrekkelijke speelomgevingen, rekening houdend met een bredere doelgroep.
- Jaarlijks vindt er een externe inspectie plaats en routinematige inspecties door de buitendienst. Onderhoud en vervanging gaat op basis van de bevindingen in deze inspecties.
- Bij renovatie is er aandacht voor de gehele omgeving en worden aanwonenden betrokken in de planvorming.
- 5000 m² houtsnipperondergronden worden omgezet naar een onderhoudsvriendelijkere variant.

Areaal	Areaal 2022	Areaal 2023
Speellocaties	34	39
Speeltoestellen	217	214

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
WAS -Wet Warenbesluit attractie- en speeltoestellen EN1176, nieuwe Europese wetgeving, mogelijke gevolgen door herkeuring bestaande toestellen en ondergronden	MJOP Speeltoestellen	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen in het programma Leefomgeving en mobiliteit, product openbare werken.

Werkzaamheden	2023	2024	2025	2026
Omvorming ondergronden Boomweidelaan 12, De Omloop, Fluitenkruid, Duizendblad, Annie MG. Schmidtsingel, Goudreinettestraat				
Sterappelstraat, Conferencestraat, Goudreinettestraat				
Duizendblad, Fluitenkruid, Boomweidelaan 63				
Oude Veiling, Herdershoeffe, Elstarstraat				

Sportaccommodaties (programma Wonen en Voorzieningen)

- In de gemeente Kapelle bevinden zich twee sportcomplexen, Groene Woud in Kapelle en Boenze Boogerd in Wemeldinge, waar verschillende sporten beoefend worden.
- Om de buitensportaccommodaties op het vereiste kwaliteitsniveau te houden wordt dagelijks onderhoud gepleegd door de gemeente en in toenemende mate de gebruikers. Jaarlijks pleegt de gemeente in de zomerperiode groot onderhoud aan de sportvelden.
- Buitensportaccommodaties worden gerenoveerd als de technische kwaliteit onvoldoende is om het beoogde gebruik gedurende de speelperiode te garanderen. Hiervoor is een meerjarig investeringsplan opgesteld. De levensduur van buitensportaccommodaties is afhankelijk van de kwaliteit van het (dagelijks) onderhoud, de feitelijke belasting en de weersomstandigheden. Jaarlijks beoordelen wij in hoeverre renovatie van een buitensportaccommodatie of bijbehorende voorzieningen op termijn noodzakelijk is. De binnensportaccommodatie Groene Woud heeft geen investeringen meer vanwege de nieuwbouwplannen.
- Streven is het onderhoud uit te voeren volgens de greendeal sportvelden: volledig chemie vrij beheer en onderhoud van de sportvelden.
- De velden worden regelmatig volgens KNVB-normen gekeurd.
- Kunstgrasvelden worden één keer per jaar volgens de normen van het NOC-NSF gekeurd waarvan één keer per acht jaar een uitgebreide herkeuring.
- Door een toenemende bezettingsgraad is er intensiever onderhoud nodig.
- Klimaatverandering kan leiden tot intensiever beheer, zoals vaker beregenen.

Areaal	Sport	Aantal
Sportcomplex Groene Woud Kapelle	Korfbal	1 veld
	Voetbal	4 velden
	Tennis	5 velden
	Zwemmen (binnen)	1 multifunctioneel bad
	Schaatsbaan	1 grasveld
Sportcomplex Boenze Boogerd Wemeldinge	Voetbal	3 velden
	Tennis	3 velden
	Boogschieten	1 installatie

	Schaatsbaan	1 asfaltterrein
--	-------------	-----------------

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
NOC-NSF	MJOP	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen in het programma Wonen en Voorzieningen, product sport en spel.

Werkzaamheden	2023	2024	2025	2026
Sport MIP – Groene Woud – vervanging algemene inrichting; ballenvangers, hekwerk				
Sport MIP – Groene Woud – totaalrenovatie veld 1				
Sport MIP- Boenzeboogerd - vervanging algemene inrichting; ballenvangers, hekwerk				
Sport MIP-totaalrenovatie voetbalveld 2 Wemeldinge				
Nieuw sportfaciliteiten buitenruimte de Bloesem				

Onderwijs, schoolgebouwen (programma Wonen en Voorzieningen)

- De ontwikkelingen voor de onderwijshuisvesting zijn opgenomen in Integraal huisvestingsplan Onderwijs dat in 2019 is vastgesteld. De uitvoering van dit IHP Onderwijs wordt jaarlijks geactualiseerd, afhankelijk van de voortgang van de planvorming per school(locatie). In 2024 wordt het IHP Onderwijs deels herzien zodat het voor het toekomstbestendig houden van De Linge een actueel inzicht bestaat.
- In de kern Wemeldinge is sprake van vervangende nieuwbouw voor de in 2022 gefuseerde scholen De Hoeksteen en OBS Wemeldinge op de huidige locatie van OBS Wemeldinge. De realisatie van dit Integraal Kindcentrum (IKC) in de kern Wemeldinge nabij dorpshuis De Wemel, wordt gecombineerd met een nieuwbouw van gymzaal Burgemeester van Sas.
- De Juliana van Stolberg en de SBO Samuël en (V)SO Eben-Haëzer hebben te maken met stijgende leerlingenaantallen waardoor er extra huisvesting nodig is. Voor deze scholen is tijdelijke huisvesting beschikbaar gesteld aan de Van der Biltlaan 34 op de voormalige locatie van 't Kleine Honk. Voor beide scholen wordt aan een permanente oplossing gewerkt. De keuze voor de huisvesting van SBO Samuël en (V)SO Eben-Haëzer is afhankelijk van de mogelijkheden in de regio. Voor de Juliana van Stolberg zijn verschillende opties aan de orde (geweest); vervangende vernieuwbouw op de huidige locatie, nieuwbouw op een andere locatie of verhuizing naar de huidige locatie voor het speciaal onderwijs. Definitieve keuzes worden naar verwachting in 2023 gemaakt, waarna de realisatie verder kan worden voorbereid.

Areaal	Toekomst
De Hoeksteen en OBS Wemeldinge	Vervangende nieuwbouw
Juliana van Stolberg	Vervangende vernieuwbouw of nieuwbouw.
De Moolhoek en 't Honk	Handhaven
SBO Samuël en (V)SO Eben-Haëzer	Handhaven tot duidelijkheid over mogelijkheden in de regio
De Linge	Handhaven

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
Wet op het primair onderwijs (WPO) Bouwbesluit	Integraal huisvestingsplan Onderwijs	Ja, de kosten voor de werkzaamheden in de periode 2023-2026 voor de scholen in Wemeldinge en de Juliana van Stolberg zijn opgenomen in het programma Wonen en Voorzieningen, product onderwijshuisvesting.

Planvorming en realisatie	2023	2024	2025	2026
Integraal Kind Centrum Wemeldinge - De Hoeksteen en OBS Wemeldinge				
Integraal Kind Centrum Juliana van Stolbergschool				
SBO Samuël en (V)SO Eben-Haëzer				

Gebouwen en gemeentelijke monumenten (diverse programma's)

Voor onderhoud van de gemeentelijke gebouwen gelden de volgende uitgangspunten:

Onderhoud, opgenomen in het meerjarig onderhoudsplan (MJOP), wordt ten laste gebracht van de voorziening. Levensduur verlengend onderhoud >€25.000 geldt als een investering. Het MJOP is in 2021 geactualiseerd. Daarbij is rekening gehouden met kansen voor verduurzamen van de gebouwen waar mogelijk. Het doel hierbij is gasloos na 2030.

Gemeentehuis: Dit wordt in fasen verduurzaamd. Eind 2022 is de luchtbehandeling van de nieuwbouw vervangen/uitgebreid waardoor aan het vereiste energielabel in 2023 is voldaan. Als gevolg van nieuwe subsidiemogelijkheden wordt gezien of hier gebruik van gemaakt kan worden voor verdere verduurzaming. Dit kan betekenen dat investeringen naar voren gehaald moeten worden aangezien de subsidieperiode tijdgebonden is.

Gemeentehuis restylen: nadat in 2022 alle werkplekken zijn vervangen door flexibele werkplekken, is de inrichting aan de beurt. De kantoren zijn toe aan een forse herinrichting met als doel het gebruik en de beleving aan te passen aan de eisen van deze tijd en het flexwerkprincipe. De huidige inrichting is inmiddels 20 jaar of ouder. Een prettig ingericht kantoor maakt de gemeente Kapelle tot een aantrekkelijke werkgever in een tijd van een krappe arbeidsmarkt.

Gemeentewerkplaats: Voor de gemeentewerkplaats wordt gezocht naar een nieuwe locatie waar vervangende nieuwbouw gerealiseerd kan worden. De huidige locatie komt na verplaatsing van de gemeentewerkplaats en milieustraat vrij voor woningbouw.

Dorpshuis de Vroone: Gelet op de leeftijd van het gebouw en de hoge energielasten is besloten de komende 10 jaar beperkt te investeren. Om het gebouw duurzaam te krijgen en hiermee de energielasten te verlagen is een investering nodig die zich in 10 jaar terugverdient. Subsidiemogelijkheden voor verduurzaming worden onderzocht en afgezet tegen de mogelijkheid van nieuwbouw.

Dorpshuis de Wemel: In combinatie met het groot onderhoud wordt ook verduurzaming toegepast. Denk hierbij aan meer isolatie van de schil van het gebouw en de overstap naar een hybride warmte installatie.

Dorpshuis Schore: Als gevolg van de langdurige sluiting door Corona is er nog geen goed beeld ontstaan over de exploitatiekosten van het dorpshuis. Afgesproken is dit eerst aan te zien, alvorens verder te verduurzamen aan een tamelijk oud gebouw.

Gymzalen Molenvate en Burgemeester van Sas: Gymzaal Molevate wordt nog beperkt gebruikt en zal op termijn gesloopt worden. In combinatie met de realisatie van een nieuw Integraal Kindcentrum (IKC) in de kern Wemeldinge wordt gymzaal Burgemeester van Sas gesloopt en vervangen door nieuwbouw.

Dicwale: Verduurzamingsmaatregelen welke binnen 5 jaar zijn terug te verdienen, zijn helaas niet van toepassing op Dicwale. Het gebouw zal nog ongeveer 10 jaar mee kunnen, waarna naar andere huisvesting gekeken moet worden.

Peilhuis en praathuisje, Wemeldinge: Deze worden opgeknapt. Verduurzaming is beperkt mogelijk.

Brandweerkazernes: De brandweerkazernes betreffen oude gebouwen die niet te verduurzamen zijn. De Veiligheidsregio Zeeland is gevraagd na te denken over herhuisvesting.

Kinderdagopvang Prokino, Vroonlandseweg: Het gebouw wordt verhuurd. In 2025 wordt opnieuw gesproken over de verkoop van het pand. Zowel klein als grootonderhoud is voor de huurder.

Voormalige basisschool De Tunnel, Schore: Deze wordt verhuurd aan de Stichting Rust na Onrust. De huurovereenkomst loopt tot 2027 waarna overname door de stichting opnieuw besproken wordt.

Kinderdagopvang Kibeo, Wemeldinge: het gebouw dateert van 2014. Verduurzaming is hier niet aan de orde.

Areaal:
Werkplaats gemeente kantoor/kantine
Werkplaats gemeente loodsen
Milieustraat ZRD
Werkplaats Wemeldinge
Brandweerkazerne Kapelle
Brandweerkazerne Wemeldinge
Dorpshuis “De Vroone”
Dorpshuis Schore
Dorpshuis “De Wemel”
Kinderdagverblijf Kibeo, Kromomme
Gemeentehuis
Dicwale (muziekvereniging)
Sportgebouw Molenvate
Sportgebouw Burgemeester van Sas
Sportcentrum Groene Woud
Peilhuisje Wemeldinge
Praathuisje “de Punt”
Prokino Vroonland
Molen de Hoop
Molen Aeolus
Boomweidelaan 44 (zorgboerderij Rust na Onrust)
Van der Biltlaan 19 (voormalig Grote honk)
Van der Biltlaan 34 (voormalig Kleine Honk)
Diverse opslaggebouwtjes begraafplaatsen

Beleidskaders	Beleidsplan	Volledige dekking in begroting?
Bouwbesluit Klimaatakkoord	MJOP 2022-2031	Ja, de exploitatielasten zijn opgenomen diverse programma's of in een aparte voorziening.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Wat willen we bereiken?

Visie

Onze organisatie is continu in beweging. De complexiteit en het regionale karakter van maatschappelijke opgaven vraagt een organisatie met ambitie en focus, maar flexibel genoeg om zich aan te kunnen passen aan de maatschappelijke opgaven. Een organisatie die middenin de samenleving staat, dienstbaar is aan het gemeentebestuur en samenwerkt met inwoners, bedrijven, instellingen en medeoverheden. Koersbepalend daarbij zijn de waarden: dienstverlening, innovatie en maatwerk.

Strategische doelstellingen

De ambtelijke organisatie is in balans met de bestuurlijke ambities en kan op alle taakvelden zelfstandig adviseren richting het gemeentebestuur en de samenwerkingspartners.

Als gemeente staan we middenin de samenleving. We werken integraal vanuit de maatschappelijke opgave en acteren in een netwerk. Dit stelt eisen aan de kwaliteit en het strategisch vermogen van de organisatie.

We zijn een professionele organisatie die dienstbaar is aan het gemeentebestuur en aan de samenleving van Kapelle.

We zijn en blijven een aantrekkelijke werkgever waar mensen graag voor willen werken. De huidige krappe arbeidsmarkt maakt dat het een uitdaging is om geschikt en gekwalificeerd personeel te vinden.

Operationele doelstellingen

We ontwikkelen ons door tot een netwerkorganisatie.

We dragen actief bij aan regionale samenwerkingen als het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO), het Bestuurlijk Platform de Bevelanden en de doorontwikkeling van GR de Bevelanden.

We willen het functioneren van medewerkers op individueel en collectief niveau kwalitatief verbeteren door het continue ontwikkeltraject 'Kapelle in Verandering'.

We zijn actief op zoek naar diversiteit en persoonlijke kwaliteiten en interesses bij de uitoefening van het takenpakket.

Inspanningen

Structurele taken worden structureel belegd. Incidentele taken worden incidenteel belegd. Een uitzondering kan zijn wanneer de krapte op de arbeidsmarkt dit onmogelijk maakt.

We faciliteren persoonlijke ontwikkeling d.m.v. trainingen en opleidingen.

We voeren de regeling woon-werkverkeer reiskosten in om wat betreft secundaire arbeidsvoorwaarden een aantrekkelijke werkgever te zijn. Inmiddels is gebleken dat dit een breekpunt kan zijn bij de onderhandelingen en daarmee sluiten we aan op de regeling van de andere Bevelandse gemeenten.

We onderzoeken de mogelijkheden voor een arbeidsmarkttoelage om medewerkers te werven en te behouden.

We richten het gemeentehuis en de werkplaats van de buitendienst aantrekkelijk en duurzaam in.

We onderzoeken de mogelijkheden voor uitloopschalen en of/hoe dit de aantrekkelijkheid van de gemeente zou versterken.

Formatie en inhuur

De ambities en doelstellingen van de gemeente Kapelle moeten in balans blijven met de capaciteit. Het op peil houden van onze uitvoeringskracht vraagt onze blijvende aandacht en zal periodiek bijstelling behoeven. De krapte op de arbeidsmarkt is overigens nog steeds dusdanig, dat dit een extra uitdaging vormt om onze ambities en doelstellingen te verwezenlijken.

Het aantal medewerkers bij gemeenten is, volgens de personeelsmonitor A&O fonds, verder gestegen maar nog niet voldoende om de druk op het groeiende takenpakket van gemeenten op te lossen. Ook is één op de vijf vacatures moeilijk vervulbaar, dit zet de gemeentelijke dienstverlening verder onder druk.

De formatieve ontwikkeling van de organisatie is opgenomen in de tabel.

	Formatie	Bezetting	Personen	Inhuur €	Inhuur %
1-1-2017	53,6	52,5	62	927	22%
1-1-2018	59,0	58,9	70	974	21%
1-1-2019	61,1	60,9	74	893	19%
1-1-2020	63,0	62,9	77	967	19%
1-1-2021	70,4	67,7	81	783	16%
1-1-2022	73,5	69,5	84	1.019	19%
1-1-2023	86,6			827	11%

In 2022 is de vaste formatie toegenomen;

- De medewerkers van het Buurtteam zijn in dienst van onze organisatie gekomen in plaats van een subsidie aan Cederhof.
- Het invullen van een vacature Informatiebeheer in plaats van inhuur en diverse kleine mutaties.
- Het invullen van vacatures voor de regionale samenwerking, waarbij de lasten volledig door de regio gedragen worden.

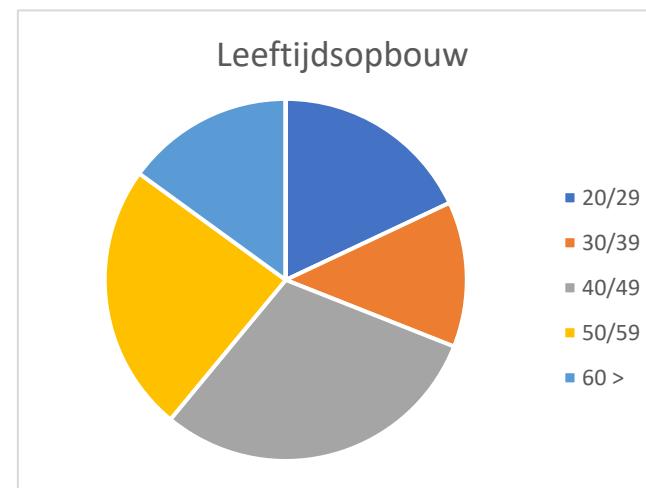
Uit oogpunt van continuïteit en kosten blijft gelden dat structurele taken bij voorkeur worden opgenomen in de vaste formatie. Binnen de structurele inhuur is de detachering vanuit de Betho een uitzondering op het uitgangspunt om structurele taken, binnen de vaste formatie op te nemen. De samenwerking met deze organisatie is uit sociaal en bedrijfsmatig oogpunt belangrijk voor ons. Daarnaast wordt structureel ingehuurd vanwege moeilijk vervulbare vacatures of als de benodigde specifieke deskundigheid beperkt van omvang is, zoals BAG-beheer, inkoop en projecten. De structurele formatie stijgt vanaf 2023 naar 86,6 fte vanwege uitbreiding van de capaciteit voor de taakvelden sociaal domein, duurzaamheid, veiligheid, handhaving (boa), interne controle, informatievoorziening en de administratieve ondersteuning. In totaal wordt 2,86 fte van onze formatie via detachering voor samenwerking ingezet en uit deze samenwerkingen bekostigd.

Op de peildatum 1 juli 2022 kende de organisatie een redelijk gelijkmatige leeftijdsopbouw, waarbij wel opvalt dat de gemiddelde leeftijd van 45 jaar nog steeds relatief laag is in vergelijking met andere gemeenten en hetzelfde is als in 2021. De verhouding tussen het aantal vrouwelijke (55%) en mannelijke (45%) medewerkers is iets gewijzigd. In 2021 was dit vrouwen 53% en mannen 47 %. Daarnaast werkt 52 % fulltime en 48 % parttime. Dit is nagenoeg gelijk aan 2021.

Ook is gekeken naar de leeftijdsgroepen binnen Kapelle. Deze is evenredig verdeeld.

- 0-24 jaar = 4 medewerkers
- 25-34 jaar = 27 medewerkers
- 35-44 jaar = 18 medewerkers
- 45-54 jaar = 27 medewerkers
- 55-60 jaar = 9 medewerkers
- ≥ 60 jaar = 13 medewerkers

In vergelijking met de vorige begroting heeft er met name een verschuiving plaats gevonden van de categorie 55-60 jaar naar 25-44 jaar.

Overhead

Onder Overhead worden alle kosten verstaan die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. De overheadopslag berekenen wij door de lasten overhead te delen door de totale lasten minus toevoegingen en onttrekkingen aan reserves en minus lasten grondexploitatie. Voor 2022 is de overhead berekend op afgerond 15%. Bij de lokale heffingen en leges wordt naast directe kosten (zowel middelen als loonkosten) ook overhead toegerekend. De overhead wordt toegerekend als een percentage over de directe loonkosten.

Raad

In de begroting zijn de budgetten voor de raad, de griffie, de rekenkamer en de accountant opgenomen. Voor (door)ontwikkeling van de nieuwe raad in 2023 is er budget opgenomen.

	2023	2024	2025	2026
Raad	331	328	335	343
Griffie	129	135	139	143
Rekenkamer	10	10	10	10
Accountant	73	73	73	73

Verzuimbeleid

Sinds 2021 is het budget voor vervanging bij ziekte structureel verlaagd van € 91.000 naar € 20.000.

Medio 2022 is het verzuimpercentage 3,50%, een percentage waar we naar omstandigheden tevreden mee kunnen zijn. Het streven is en blijft een verzuimpercentage van 2,50% en een gemiddelde meldingsfrequentie die lager is dan één melding per 12 maanden. In het verzuimbeleid wordt uitgegaan van het zogenaamde eigenregiemodel, waarbij medewerker en leidinggevende in geval van verzuim, samen afspraken maken en de bedrijfsarts een adviserende rol heeft.

Interne huisvesting

In 2022 zijn alle vaste werkplekken vervangen door flexwerkplekken. Het principe van de eigen werkplek is daarmee losgelaten, dit in combinatie met thuiswerken. De inrichting van de kantoren is minstens 20 jaar oud en is aan een restyling toe waarbij transparantie en huiselijkheid de sleutelwoorden zijn om weer 15 jaar vooruit te kunnen. Het achterliggende doel is het integraal werken beter te faciliteren.

Rechtmatigheidscontrole

De rechtmatigheidsverantwoording is uitgesteld en zal naar verwachting ingaan in het verslagjaar 2023. Vanaf 2021 is Kapelle gestart met het opzetten van de interne controle. Hierbij zijn processen in kaart gebracht. Vanaf 2022 worden deze geïmplementeerd in onze organisatie. Hierdoor anticipeert de organisatie niet alleen op de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording, maar kijken we ook waar we onze bedrijfsvoering kunnen optimaliseren. In de begroting zijn hiervoor structurele budgetten opgenomen.

Paragraaf Verbonden partijen

Functie en inhoud van deze paragraaf	Regelgeving (in- en extern)
Het belang in de verbonden partij	BBV
Verwachte omvang van het vermogen	Wet Gemeenschappelijke Regelingen
De verwachte omvang van het financieel resultaat	Gemeenschappelijke Regelingen (diverse)
De eventuele risico's voor de gemeente Kapelle	Nota Aanpak voor een goede samenwerking tussen gemeenten en GR'en

Visie

- Op 11 april 2017 heeft de raad de Nota Verbonden Partijen Gemeente Kapelle vastgesteld. Met deze nota is vastgelegd hoe in Kapelle raad en college met de verbonden partijen om willen gaan in lijn met het VZG-rapport 'Aanpak voor een goede samenwerking tussen gemeente en gemeenschappelijke regelingen'
- De begrotingen en jaarstukken van de verbonden partijen behandelen we in twee raadsvergaderingen.

Overzicht verbonden partijen

1. Gemeenschappelijke regelingen

Veiligheidsregio Zeeland te Middelburg	
Doel en belang	De VRZ levert een maatschappelijke bijdrage aan een veilige woon-, werk- en recreatieomgeving op het gebied van brandbestrijding en (medische) hulpverlening.
Deelnemers	Alle 13 Zeeuwse gemeenten.
Bestuurlijk belang	De burgemeester is van rechtswege lid van het algemeen bestuur.
Programma	Bestuur en veiligheid
Risico's	De komende jaren staan er veel ontwikkelingen op stapel bij de Veiligheidsregio Zeeland (VRZ). Een van de belangrijkste ontwikkelingen is de gebiedsgerichte opkomsttijden. Daarnaast moet verschillende brandweermaterieel en -materiaal vervangen worden. Ook moet ingezet worden op het voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Afgelopen jaren heeft de VRZ veel taakstelling opgelegd gekregen en verwerkt. Het spreekwoordelijke 'vet op de botten' is er niet meer. Onder andere deze zaken hebben geresulteerd in een verhoging van de gemeentelijke bijdrage voor de komende jaren. In 2023 stijgt de gemeentelijke bijdragen met ruim €56.000,- naar €847.346,- en deze stijging wordt komende jaren verder doorgezet. De brandweerkazernes betreffen oude gebouwen die niet te verduurzamen zijn. De Veiligheidsregio Zeeland is gevraagd na te denken over herhuisvesting.
Portefeuillehouder	Constantijn Jansen op de Haar, lid algemeen bestuur.

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland (GGD) gevestigd te Goes	
Doel en belang	Samenwerken aan een gezond en veilig bestaan en sluitende zorg voor burgers in Zeeland.
Deelnemers	Alle 13 Zeeuwse gemeenten.
Bestuurlijk belang	Elke deelnemende gemeente is met een lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur (art. 4).
Programma	Sociaal Domein
Risico's	De GGD Zeeland heeft afgelopen jaren gewerkt met een taakstelling en kampen nu met problemen op het gebied van hun bedrijfsvoering. De GGD Zeeland heeft een forse begrotingswijziging voor 2023 aangekondigd. Besluitvorming moet nog plaatsvinden. Het bedrag wat wij opnemen in onze begroting is gebaseerd op de vastgestelde GGD begroting 2023. Dit is niet toereikend.
Portefuillehouder	Annebeth Evertz, lid algemeen bestuur.

De Betho gevestigd te Goes	
Doel en belang	De Betho richt zich op het bieden van werk onder aangepaste omstandigheden aan de doelgroep van de sociale werkvoorziening en beschermt werken en begeleidt werkzoekenden met een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt, via maatwerktrajecten, naar - al dan niet gesubsidieerd – betaald werk.
Deelnemers	De GR wordt gevormd door de gemeenten in de Bevelanden en Tholen.
Bestuurlijk belang	Het college van elke deelnemer wijst uit zijn midden een lid en een plaatsvervangend lid aan voor het algemeen bestuur (art. 8).
Programma	Sociaal Domein
Risico's	De gevolgen van de invoering van de participatiewet per 1-1-2015 (verlaging rijkssubsidies, vermindering Wsw werknemers, aanpassing van de organisatie). De organisatorische gevolgen betekenen een afbouw van de huidige Wsw en een aanpassing van de huidige organisatie. Het beleid is hierop aangepast. De deelnemende gemeenten dragen eventueel bij aan de verliezen van De Betho. De Betho is al jaren in staat om zich aan de veranderende omstandigheden aan te passen.
Portefuillehouder	Marco Kleppe, lid algemeen bestuur.

Samenwerkingsverband Welzijnszorg Oosterschelderegio (SWVO) gevestigd te Goes	
Doel en belang	De werkzaamheden van Samenwerkingsverband Welzijnszorg Oosterschelderegio bestaan uit het ondersteunen van de gezamenlijke beleidsvoorbereiding op het terrein van welzijnszorg.
Deelnemers	Borsele, Kapelle, Reimerswaal, Tholen, Goes, Noord-Beveland en Schouwen-Duiveland.
Bestuurlijk belang	De raad van elke deelnemer wijst uit het college van Burgemeester en Wethouders een lid en een plaatsvervangend lid aan voor het algemeen bestuur (art. 8).
Programma	Sociaal Domein
Risico's	Het SWVO heeft slechts beperkte risico's. De uitgaven worden gedaan voor rekening en risico van de deelnemende gemeenten. De Wmo is een open-eind-financiering, wat extra risico's met zich meebrengt. Ook landelijke wetgeving en jurisprudentie draagt bij aan de financiële risico's van gemeenten.
Portefeuillehouder	Annebeth Evertz, lid algemeen bestuur.

Samenwerking de Bevelanden	
Doel en belang	Bevordering van een duurzame, robuuste samenwerking met flexibiliteit binnen geldende marges door het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten, het vergroten van het gemeenschappelijke kennisniveau en het inspelen op dwingende, bestuurlijke en maatschappelijke ontwikkelingen die op termijn de bestuurskracht van de individuele gemeenten sterk zullen beïnvloeden, met het doel: het vergroten van de bestuurskracht, met behoud van de huidige bestuurlijke schaal, door bundeling van ambtelijke expertise op operationeel, tactisch en / of strategisch niveau met als resultaat: verhoogde kwaliteit, continuïteit en efficiëntie.
Deelnemers	Borsele, Goes, Kapelle, Noord-Beveland en Reimerswaal.
Bestuurlijk belang	Elk college wijst de burgemeester en een wethouder aan als leden van het algemeen bestuur (artikel 8, tweede lid).
Programma	Middelen/Overhead en Sociaal Domein
Risico's	• Verloop, ziekteverzuim en het aantrekken van goed gekwalificeerd personeel. • Stilzwijgend verlengen contracten (met name gericht op ICT). • Afdeling ICT: Uitval computerapparatuur en datacommunicatieverbindingen. • Afdeling WIZ: invoering nieuwe wetgeving en nieuwe taken. • Het risicoprofiel van de GR vraagt om een weerstandscapaciteit (financiële buffer om risico's op te kunnen vangen) • De GR heeft geen reserves en is hierdoor niet in staat om tegenvallers zélf op te vangen, zonder een beroep op de deelnemende gemeenten te doen.
Portefeuillehouder	Constantijn Jansen op de Haar, lid algemeen bestuur en dagelijks bestuur en Jon Herselman, lid algemeen bestuur.

Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)	
Doel en belang	Het uitvoeren van (milieu-)taken voor vergunningverlening, toezicht en handhaving bij bedrijven. Deze taken bestaan uit tenminste de zogenoemde basistaken milieu. De RUD voert deze taken uit voor de provincie, het waterschap en de gemeenten.
Deelnemers	Alle dertien Zeeuwse gemeenten, de provincie Zeeland en het waterschap Scheldestromen.
Bestuurlijk belang	Elk college wijst een vertegenwoordiger aan in het algemeen bestuur.
Programma	Leefomgeving en Mobiliteit
Risico's	• De deelnemers kunnen de niet-wettelijke taken (de zogenoemde plustaken) terugnemen. • Het niet meer kunnen uitvoeren van de piketregeling. • Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt zorgen voor niet ingevulde vacatures. • De integraliteit bij het opstellen van een omgevingsplan kan aan kwaliteit verliezen omdat de benodigde kennis niet -meer- aanwezig is bij de gemeenten (de kennis van de inhoud van het werk ligt bij de RUD). Alle overige risico's zijn ingeschaald als beheersbaar dan wel door goede communicatie bespreekbaar.
Portefeuillehouder	Siwart Mackintosh, lid algemeen bestuur.

Sabewa Zeeland, gevestigd te Terneuzen	
Doel en belang	Sabewa Zeeland voert als centraal belastingkantoor de volgende werkzaamheden uit: - de heffing en invordering van lokale belastingen; - de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ); - kwijtschelding.
Deelnemers	Borsele, Goes, Hulst, Kapelle, Reimerswaal, Sluis, Terneuzen, Tholen en het Waterschap Scheldestromen.
Bestuurlijk belang	Elk college wijst een vertegenwoordiger aan in het algemeen bestuur.
Programma	Middelen
Risico's	Een risico van materiële betekenis en welke Sabewa Zeeland zelf slechts beperkt kan beïnvloeden, zijn de proceskosten voor de no-cure-no-pay-bureaus met betrekking tot de bezwaarschriften.
Portefeuillehouder	Jon Herselman, voorzitter dagelijks bestuur, lid algemeen bestuur.

Openbaar Lichaam Afvalstoffenverwijdering Zeeland (OLAZ) gevestigd te Kapelle	
Doel en belang	De behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers op het gebied van de afvalstoffenverwijdering. Hieronder wordt onder andere verstaan de verwerking van de huishoudelijke afvalstromen van de Zeeuwse gemeenten, de inzameling en verwerking van grof huishoudelijk afval via de regionale milieustraten en advisering en voorlichting over afvalpreventie en afvalverwerking. De uitvoeringsorganisatie is de Zeeuwse Reinigingsdienst BV (ZRD), welke 100% eigendom is van O.L.A.Z..
Deelnemers	Alle 13 Zeeuwse gemeenten.
Bestuurlijk belang	Elk college wijst een vertegenwoordiger aan in het algemeen bestuur.
Programma	Klimaat, energie en milieu
Risico's	De risico's voor het O.L.A.Z. op het gebied van verwerking van het afval zijn sinds 2003 beperkt tot de verplichtingen die aangegaan zijn in de contracten tussen OLAZ en verwerkers. De ontwikkeling van de afvalstoffenbelasting, als mede een eventuele CO2-heffing kan in de toekomst een financieel risico geven. Er vinden in O.L.A.Z. verband gesprekken plaats over de toekomstbestendigheid van de regionale milieustraten in Zeeland. In het kader van circulariteit worden hierbij ook de mogelijkheden naar enkele circulaire ambachtscentra in Zeeland onderzocht. Dit kan gevolgen hebben voor de milieustraat in Kapelle. Huurovereenkomsten van enkele overslaglocaties (voor restafval, PMD, papier en karton) op de Bevelanden lopen binnen enkele jaren af. Nieuwe locaties moeten worden gezocht om de overslag van afvalstoffen te kunnen continueren.
Portefeuillehouder	Siwart Mackintosh, Lid algemeen bestuur en dagelijks bestuur.
Regionaal Bureau Leerplicht / RMC Oosterschelderegio gevestigd te Goes	
Doel en belang	Het RBL voert de leerplichtfunctie uit en de regionale meld- en coördinatiefunctie (RMC) voortijdig schoolverlaten. Het belangrijkste doel van de leerplicht is het terugdringen van verzuim en voortijdig schooluitval van leerlingen van 5 tot 18 jaar. Het RMC-loket richt zich op jongeren tot 23 jaar die nog geen startkwalificatie hebben. Zij worden begeleid richting scholing en/of werk.
Deelnemers	Borsele, Kapelle, Reimerswaal, Tholen, Goes, Noord-Beveland en Schouwen-Duiveland.
Bestuurlijk belang	Elk van de colleges van de deelnemende gemeenten wijst uit zijn midden de portefeuillehouder onderwijs aan als lid van het bestuur.
Programma	Wonen en voorzieningen
Risico's	Geen noemenswaardige risico's.
Portefeuillehouder	Marco Kleppe, lid bestuur.

Zeeuwse Muziekschool (ZMS) gevestigd te Middelburg	
Doel en belang	Het bevorderen van de participatie in kunst en cultuur met het doel een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de identiteit burgers, voor kinderen, jongeren en andere doelgroepen (bv ouderen, vluchtelingen) De 3 pijlers van de muziekschool zijn: 1. Academie (vrije tijds onderwijs, talent academy) 2. MuziekFabriek (primair en voortgezet onderwijs) 3. Sociaal domein (o.a. ouderenparticipatie en zorg)
Deelnemers	Alle Zeeuwse gemeenten, behalve Terneuzen. Sommige gemeenten hebben aangegeven bij ongewijzigd beleid de GR Zeeuwse Muziek School te zullen verlaten.
Bestuurlijk belang	Elke deelnemende gemeente is met één lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur (art 5).
Programma	Wonen en voorzieningen
Risico's	• WW, ziektekosten en salarisontwikkeling. • Garantieverplichtingen. • Terugtrekken van de gemeenten Sluis en Vlissingen. • Het geringe eigen vermogen.
Portefeuillehouder	Annebeth Evertz, lid bestuur.

2. Vennootschappen en coöperaties

BNG Bank gevestigd te Den Haag	
Doel en belang	BNG Bank is de bank voor overheden en instellingen. Met gespecialiseerde dienstverlening wordt getracht bij te dragen aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Bestuurlijk belang	Stemrecht via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	De gemeente Kapelle heeft 53.040 aandelen met een historische aankoopwaarde van € 2,50. De feitelijke waarde is hoger. De aandelen kunnen niet vrij verkocht worden.
Programma	Middelen
Risico's	Door de bank benoemde risico's: kredietrisico, marktrisico, liquiditeitsrisico, operationeel risico en strategisch risico
Portefeuillehouder	Jon Herselman.

PZEM N.V. gevestigd te Middelburg	
Doel en belang	Het leveren van betrouwbare en concurrerend geprijsde producten.
Bestuurlijk belang	Stemrecht via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	De gemeente Kapelle heeft 204 aandelen. Het dividend is niet begroot.
Programma	Middelen
Risico's	- Negatieve ontwikkeling van spreads bij elektriciteitsproductie en verslechtering energieprijzen. Slechte marktomstandigheden geven verhoogd risico m.b.t. kredietwaardigheid tegenpartijen. - Ongeplande uitval energiecentrales. - Toenemende risico's op het gebied van informatiebeveiliging. - Uitkomsten rechtszaken. - Sluiting kerncentrale van overheidswege. - Ruime liquiditeitspositie na diverse verkooptrajecten - Verlies van medewerkers met kritische kennis.
Portefeuillehouder	Jon Herselman.

N.V. Economische Impuls Zeeland te Middelburg	
Doel en belang	Het vergroten van de dynamiek van de Zeeuwse kenniseconomie en het bijdragen aan de ontwikkeling van Zeeland.
Bestuurlijk belang	Stemrecht via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	Kapelle heeft 788 aandelen, zijnde 0,53% van het totaal uit te geven aandelen, met een prijs van € 1 per aandeel.
Programma	Economische versnelling en toerisme
Risico's	Geen noemenswaardige risico's.
Portefeuillehouder	Marco Kleppe

GBE AQUA B.V. – Bianca/Jacky	
Doel en belang	Doel van GBE Aqua is om de aandelen van Evides te kopen van PZEM om zodoende de drinkwatervoorziening rechtstreeks in publieke handen te hebben.
Bestuurlijk belang	Stemrecht via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	De gemeente Kapelle heeft 1.341 aandelen. Dividend is begroot.
Programma	Middelen
Risico's	Voor volgende begroting.
Portefeuillehouder	Jon Herselman.

3. Stichtingen en verenigingen

Stichting Inkoopbureau West-Brabant	
Doel en belang	De dienstverlening is gericht op de professionalisering van het inkoop- en aanbestedingsbeleid van deelnemende gemeente.
Bestuurlijk belang	Elke deelnemende gemeente is met één lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.
Programma	Middelen
Risico's	De bedrijfsvoering van het inkoopbureau kent als belangrijkste risico's: de behoefte aan flexibiliteit in inkoopondersteuning bij de deelnemers, beschikbaarheid van personeel, opzet van de financiën en de veranderende wet- en regelgeving.
Portefeuillehouder	Jon Herselman, lid algemeen bestuur.

Overzicht financiële gegevens verbonden partijen

(Bedragen * € 1.000)	Resultaat	(Begroot) Eigen Vermogen per 31-12		(Begroot) Vreemd Vermogen per 31-12		Bijdrage Kapelle	
Gemeenschappelijke regeling	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Veiligheidsregio Zeeland (VRZ)	0	2315	1887	30603	28769	791	847
GGD Zeeland	0	2.534	2.534	20.713	20.713	3.742	4.779
De Betho	0	11.106	10.436	2.626	2.997	rijksbijdrage	rijksbijdrage
SWVO	0	874	788	8.946	8.952	3.416	3.494
GR Samenwerking de Bevelanden	0	0	515	2.600	2.685	1.497	1.531
RUD Zeeland	0	840	840	1.000	1.000	265	289
Sabewa Zeeland	0	237	237	8.564	8.564	200	205
O.L.A.Z.	0	482	482	11941	11941	656	646
RBL/RMC ****	2	66,225	68,291	Niet bekend	Niet bekend	43	44
Zeeuwse muziekschool	0	Niet bekend	Niet bekend	Niet bekend	Niet bekend	109	112
TOTAAL							
Vennootschappen en coöperaties	2023	2022	2023	2022	2023		
BNG Bank	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend		
PZEM	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend		
N.V. Economische Impuls Zeeland	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend		
Stichtingen en verenigingen	2023	2022	2023	2022	2023		
Stichting Inkoopbureau West- Brabant	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend		

Paragraaf Grondbeleid

Functie en inhoud van deze paragraaf	Regelgeving (in- en extern)
Visie op het grondbeleid	BBV
Wijze waarop het grondbeleid wordt uitgevoerd	Nota grondbeleid 2018
Inzicht in de projecten (fasering, activiteiten, grondprijzen, te verwachten resultaat en risico's)	

Visie

Het grondbeleid staat mede in dienst van de andere gemeentelijke beleidsvelden. Het moet het mogelijk maken dat plannen voor volkshuisvesting, ruimtelijke en economische ontwikkeling en recreatie uitgevoerd kunnen worden.

Wijze van uitvoering

- Voor uitbreiding van woonkernen en bedrijventerreinen wordt een actief grondbeleid gevoerd met aandacht voor de financiële risico's.
- Faciliterend grondbeleid is aan de orde in situaties waarin wij geen grondpositie hebben, bijvoorbeeld bij inbreidingslocaties. Bij faciliterend grondbeleid zal, als een initiatief niet past binnen het geldende bestemmingsplan, eventueel gefaciliteerd worden in de vorm van planologische medewerking. Het uitgangspunt blijft het aangaan van (privaatrechtelijke) exploitatieovereenkomsten met planontwikkelaars voor de realisatie van een plan en het verhaal van kosten.
- Het uitgangspunt is dat verkoop van bouwgrond plaatsvindt tegen marktconforme prijzen. Hierbij wordt de grondprijs bepaald door wat men op de vrije markt bereid is daarvoor te betalen. Wij kiezen voor vaste grondprijzen met differentiatie naar locatie en woningtype. Voor elk afzonderlijk exploitatieplan worden de grondprijzen per m² bepaald.

Winstneming

- Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst wordt uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat.
- Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:
 1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; en
 2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; en
 3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd) volgens het realisatiebeginsel dient in die gevallen de winst ook te worden genomen.

Winstneming op de grondexploitaties is een jaarlijks terugkerende post in de jaarrekening. In de begroting houden we geen rekening met aanvullende winstnemingen uit de GREX-en.

Ontwikkelingen

- Over de grondposities bedrijventerreinen bij de diverse gemeenten vindt op Provinciaal niveau overleg plaats. Voor de woningbouw zijn de Regionale Woonvisie De Bevelanden en de Regionale Woningmarktafspraken basisdocumenten.
- Aan het eind van de planperiode van deze begroting (2023-2026) zijn de meeste complexen afgesloten.

- Begin 2023 is het onderzoek naar de haalbaarheid van de ontwikkeling van Zuidhoek 4 gereed. Aansluitend kan de planvorming en de ruimtelijke procedure in gang worden gezet. In de loop van 2023 maken we het plan van de uitbreiding van Schore bouwrijp. In 2023 wordt duidelijk of het ontwikkelen van Smokkelhoek 2 haalbaar is.
- Het klimaatakkoord noopt ons tot het meeliften op ontwikkelingen op het gebied van milieu – en klimaatvriendelijk uitwerken van nieuwe plannen.

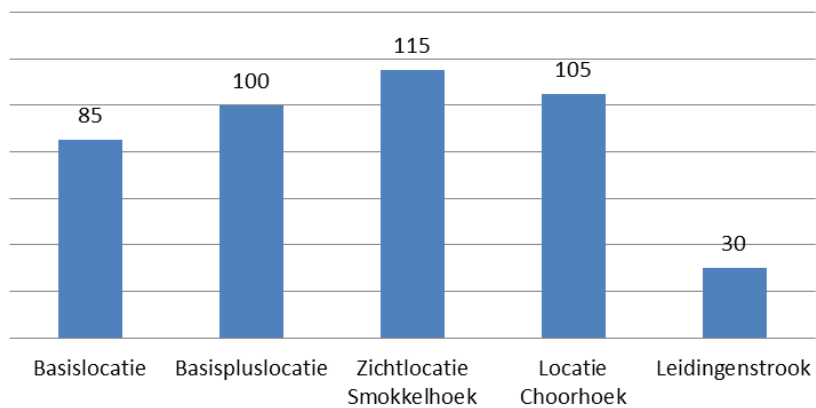
Project	Activiteiten in 2023	Geplande verkoop (m²) in 2023	Boekwaarde per 31-12-2021	Verwacht resultaat	Winstneming t/m 2021	Jaar van afsluiten
Zuidhoek Fase 3 (woningbouw)	Bouwrijp maken en uitgifte deel West in 2023.		617	1.064 voordelig	310	2027
Plan Schore Boomweidelaan	Uitgifte kavels	1.590	15	259 voordelig		2025
Choorhoek (bedrijventerrein)	Woonrijp maken deel van het plan.		-/- 974	937 voordelig	791	2025
Smokkelhoek (bedrijventerrein)	Uitgifte laatste kavels	37.546	-/- 4.663	9.311 voordelig	5.251	2025

Bovenstaande gegevens zijn ontleend aan de recentste herziening van de exploitatieopzetten per 1 januari 2022.

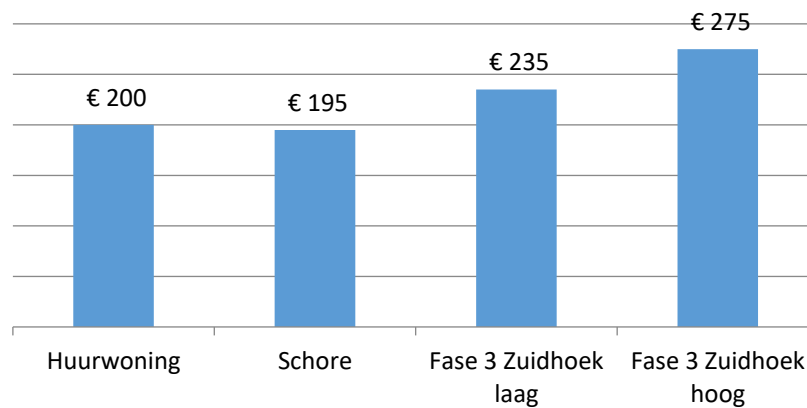
Overzicht geraamde verkoopopbrengsten per plan:

grondverkoppen *€1.000	2023	2024	2.025	2.026
Smokkelhoek	4.034	9-	-	-
Choorhoek	-	-	-	-
Schore	310-	171-	-	-
Zuidhoek fase 3	3.514	1.361	242	-
Nieuw BT	-	-	-	-
Zuidhoek 4	-	-	-	-
Totaal opbrengsten	7.239	1.181	242	-

Grondprijzen bedrijventerreinen

Grondprijzen woningbouw

Risico's en reserves

De risico's op de huidige bouwgrondexploitaties zijn relatief beperkt. Hieronder is in tabelvorm aangegeven waar welke risico's liggen.

Plan	Hoog (30%)		Midden (20%)		Laag (10%)		Geen (0%)	
	K	O	K	O	K	O	K	O
Zuidhoek fase 1 en 2 Toelichting: kosten geluidswal geen extra risico								
Zuidhoek fase 3 Ontwikkeling deel West								
Moolhoek Geen risico's								
Schore Geen risico's								
Smokkelhoek Tennet, PFAS								
Choorhoek PFAS								

Vanaf de begroting 2020 maken we geen onderscheid meer tussen de reserve grondexploitatie woningen en de reserve grondexploitatie bedrijventerreinen. Hieronder is weergegeven wat het verloop van de reserves grondexploitatie zou zijn zonder overheveling van of naar de algemene reserve. We hebben rekening gehouden met de berekende jaarlijkse vennootschapsbelastinglast:

	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Totale reserves grondexploitaties	513	462	425	416	411

Financiële begroting

Incidentele baten en lasten

Baten en lasten	2023	2024	2025	2026
1 Bestuur en veiligheid				
lasten				
Opvang Vluchtelingen Oekraïne	200	-	-	-
Ontwikkelen participatiebeleid	20	-	-	-
Verder ontwikkelen in dualisme	10	-	-	-
baten				
Ontwikkelen participatiebeleid	20	-	-	-
Uitkering opvang vluchtelingen Oekraïne	200	-	-	-
Verder ontwikkelen in dualiseme	10	-	-	-
2 Wonen en voorzieningen				
lasten				
Aanbesteding en herzien MIP	-	28	-	-
Versterken verenigingen	10	-	-	-
baten				
Aanbesteding en herzien MIP	-	28	-	-
Versterken verenigingen	10	-	-	-
3 Sociaal Domein				
lasten				
BG23V1 Jongerenparticipatie	10	10	-	-
Buurtteam / 1 toegang communicatiebudget	12	-	-	-
Doorontwikkeling Kapels netwerk	5	-	-	-
GGD 1e begrotingswijziging	7	-	-	-
Uitvoering VN-verdrag handicap	5	-	-	-
Vervanging en onderhoud AED	5	5	-	-
baten				
Buurtteam/ 1 toegang communicatiebudget	12	-	-	-
Doorontwikkeling Kapels netwerk	5	-	-	-
GGD 1e begrotingswijziging	7	-	-	-
Jongerenparticipatie	10	10	-	-
Uitvoering VN-verdrag handicap	5	-	-	-

Baten en lasten	2023	2024	2025	2026
Vervangin gen onderhoud AED	5	5	-	-
4 Economische versnelling en toerisme				
lasten				
Boulevardvisie	40	-	-	-
Detailhandelvisie	25	-	-	-
Inhuur ondersteuning recreatie, toerisme en economie	70	-	-	-
Masterplan uitvoeringskosten	28	-	-	-
Planvorming Binnendijk/ Hoogeweg/t Keldertje	35	-	-	-
Zoetwater pilot	35	-	-	-
baten				
Boulevardvisie	40	-	-	-
Detailhandelvisie	25	-	-	-
Inhuur ondersteuning recreatie, toerisme en economie	70	-	-	-
Masterplan uitvoeringskosten	28	-	-	-
Planvorming Binnendijk/ Hoogeweg/t Keldertje	35	-	-	-
Zoetwater pilot	35	-	-	-
5 Klimaat, energie en milieu				
lasten				
Bouwsteen verduurzaming eigen organisatie	15	-	-	-
Eenmalig (extra) subsidie MEC	7	-	-	-
baten				
Bouwsteen verduurzaming eigen organisatie	15	-	-	-
Eenmalig (extra) subsidie MEC	7	-	-	-
6 Leefomgeving en mobiliteit				
lasten				
Aanbesteding ruw gras, ondersteuning adviesbureau	-	13	-	-
Aanbesteding, ondersteuning adviesbureau	13	-	-	-
Bomenbeleidsplan, onderdeel uitvoeringsplan Bouwsteen				
Natuur en Biodiversiteit	33	-	-	-
Inhuur externe toezichthouder Beeldkwaliteit	15	15	-	-
Inkoop beleidsplan VGRP	20	-	-	-
Onderzoek waterhuishouding	20	-	-	-
baten				
Aanbesteding ruw gras, ondersteuning adviesbureau	-	13	-	-

Baten en lasten	2023	2024	2025	2026
Aanbesteding, ondersteuning adviesbureau	13	-	-	-
Bomenbeleidsplan, onderdeel uitvoeringsplan Bouwsteen				
Natuur en Biodiversiteit	33	-	-	-
Inhuur externe toezichthouder Beeldkwaliteit	15	15	-	-
Inkoop beleidsplan VGRP	20	-	-	-
Omgevingswet Diverse projecten	-	40	45	45
Omgevingswet Diverse projecten van INC naar STR	-	-40	-45	-45
Onderzoek waterhuishouding	20	-	-	-
91 Overhead				
lasten				
Incidenteeel ophogen ziektebudget	70	-	-	-
Inhuur Data-anlist	50	-	-	-
I-Visie Programmamanager	50	-	-	-
I-Visie Speerpunten	100	-	-	-
Kwartiermaker Sociaal Domein	38	-	-	-
Monsido implementatiekosten	3	-	-	-
Nieuwe huisstijl gemeente Kapelle	20	-	-	-
Nieuwe telefoonplatform	10	-	-	-
Personeelsfeest	-	28	-	-
Planten gemeentehuis	25	-	-	-
Taxatie gebouwen en inventaris	-	15	-	-
Werkbudget website	12	-	-	-
baten				
Incidenteeel ophogen ziektenbudget	70	-	-	-
Inhuur Data-analist	50	-	-	-
I-Visie Programmamanager	50	-	-	-
I-Visie Speerpunten	100	-	-	-
Kwartiermaker Sociaal Domein	38	-	-	-
Monsido implementatiekosten	3	-	-	-
Nieuwe huisstijl gemeentne Kapelle	20	-	-	-
Nieuwe telefoonplatform	10	-	-	-
Planten gemeentehuis	25	-	-	-
Taxatie gebouwen en inventaris	-	15	-	-
Werkbudget website	12	-	-	-

Baten en lasten	2023	2024	2025	2026
Totaal incidentele lasten	1.016	113	0	0
Totaal incidentele baten	1.016	85	0	0
Saldo incidentele baten en lasten	-	28	-	-

Investeringsplan 2023-2026

Programma	Product	2023	2024	2025	2026
Economische versnelling en toerisme	Toerisme en recreatie	200.000	-	-	-
Totaal Economische versnelling en toerisme		200.000	-	-	-
Leefomgeving en mobiliteit	Openbare werken	1.463.000	1.711.000	1.286.000	1.440.000
	Verkeer en vervoer	1.209.000	1.547.000	1.593.000	1.269.000
Totaal Leefomgeving en mobiliteit		2.672.000	3.258.000	2.879.000	2.709.000
Overhead	Overhead	249.600	-	-	-
Totaal Overhead		249.600	-	-	-
Sociaal Domein	Werk, inkomen en inburgering	50.000	50.000	50.000	50.000
Totaal Sociaal Domein		50.000	50.000	50.000	50.000
Wonen en voorzieningen	Dorpshuizen	190.000	-	-	-
	Onderwijshuisvesting	250.000	3.700.000	6.820.000	300.000
	Sport en spel	200.000	9.000	128.340	-
Totaal Wonen en voorzieningen		640.000	3.709.000	6.948.340	300.000
Totale investeringen		3.811.600	7.017.000	9.877.340	3.059.000

Meerjarenraming

Meerjarenbegroting

Totalen per programma	2023	2024	2025	2026
Lasten				
Bestuur en veiligheid	2.680	2.501	2.543	2.574
Wonen en voorzieningen	4.478	4.698	4.751	4.833
Sociaal Domein	13.035	13.089	13.068	13.103
Economische versnelling en toerisme	8.812	2.095	1.112	424
Klimaat, energie en milieu	1.845	1.768	1.730	1.722
Leefomgeving en mobiliteit	6.602	6.798	6.993	7.081
Middelen	723	847	916	982
Overhead	5.403	5.520	5.917	6.321
Vennootschapsbelasting	51	37	9	5
Totale lasten	43.630	37.353	37.040	37.046
Baten				
Bestuur en veiligheid	-200	0	0	0
Wonen en voorzieningen	-1.213	-1.213	-1.213	-1.213
Sociaal Domein	-1.816	-1.816	-1.816	-1.816
Economische versnelling en toerisme	-8.291	-1.791	-803	-112
Klimaat, energie en milieu	-1.708	-1.698	-1.737	-1.749
Leefomgeving en mobiliteit	-2.197	-2.263	-2.328	-2.395
Middelen	-26.685	-28.307	-29.609	-29.489
Overhead	-281	-281	-281	-281
Totale baten	-42.392	-37.368	-37.787	-37.055
Mutatie reserves baten				
Bestuur en veiligheid	-30	0	0	0
Wonen en voorzieningen	-424	-441	-413	-410
Sociaal Domein	-44	-15	0	0
Economische versnelling en toerisme	-235	-2	-2	-2
Klimaat, energie en milieu	-25	-4	-4	-4
Leefomgeving en mobiliteit	-175	-103	-75	-75
Overhead	-382	-20	-5	-5
Vennootschapsbelasting	-51	-37	-9	-5

Totalen per programma	2023	2024	2025	2026
Totale baten reserves	-1.367	-621	-508	-501
Totaal	-128	-636	-1.256	-510

Programma Bestuur en veiligheid

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	2024	2025	2026	Financiën
	Bestuur en veiligheid						
	<i>Geen bijzonderheden</i>						

Wat gaat het kosten?

Bestuur en veiligheid	2024	2025	2026
Bestuur	1.009	1.033	1.057
Burgerzaken en dienstverlening	416	423	430
Openbare orde en veiligheid	78	78	78
Burger- en overheidsparticipatie	0	0	0
Crisisbestrijding	868	879	880
Regionale samenwerking	130	130	130
Lasten	2.501	2.543	2.574
Crisisbestrijding	0	0	0
Mutatie reserves	0	0	0
Baten	0	0	0
Totaal	2.501	2.543	2.574

Programma Wonen en voorzieningen

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	2024	2025	2026	Financiën
	Wonen en voorzieningen						
2.a	Herhuisvesting speciaal onderwijs	Speciale Scholen Kapelle (SBO Samuël en (V)SO Eben-Haëzer), gemeente Goes	Besluiten	x	x		Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Wat gaat het kosten?

Wonen en voorzieningen	2024	2025	2026
Cultuur	676	688	702
Dorpshuizen	285	288	290
Onderwijsbeleid	754	765	775
Onderwijshuisvesting	993	1.022	1.071
Sport en spel	1.675	1.671	1.696
Volkshuisvesting	316	318	298
Lasten	4.698	4.751	4.833
Cultuur	-4	-4	-4
Dorpshuizen	-48	-48	-48
Onderwijsbeleid	-151	-151	-151
Onderwijshuisvesting	-286	-286	-286
Sport en spel	-474	-474	-474
Volkshuisvesting	-251	-251	-251
Mutatie reserves	-441	-413	-410
Baten	-1.654	-1.626	-1.624
Totaal	3.044	3.124	3.209

Programma Sociaal Domein

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	2024	2025	2026	Financiën
	Sociaal Domein						
3.a	We actualiseren het eenzaamheidsbeleid.	Inwoners, maatschappelijke instellingen, kerkgenootschappen, buurtverenigingen, etc.	Besluiten	X	X	X	Extra middelen (S)
3.b	We geven uitvoering aan het geactualiseerde preventiebeleid.	Inwoners, maatschappelijke instellingen.	Informereren	X	X	X	€ 50.000 (S)
3.c	We ontwikkelen inclusiebeleid. Onderdeel hiervan is de implementatie van het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een handicap en het huidige LHBTIQ+ beleid.	Inwoners, belangenorganisaties, zorgorganisaties, onderwijs, bedrijven, bouwen en wonen.	Besluiten	X	X	X	Extra middelen (S)
3.d	We onderzoeken de mogelijkheid om aan te sluiten bij het werkbedrijf zoals dit in Goes is gerealiseerd.	Bevelandse gemeenten, GR, ondernemers, werkbedrijf.	Besluiten	X			Binnen budget

Wat gaat het kosten?

Sociaal Domein	2024	2025	2026
Welzijnsactiviteiten	691	695	709
Werk, inkomen en inburgering	2.737	2.691	2.694
WMO	4.227	4.250	4.266
Gezondheid	840	836	838
Armoede en schulden	43	43	43
Jeugdhulp	4.552	4.552	4.553
Lasten	13.089	13.068	13.103
Welzijnsactiviteiten	-13	-13	-13
Werk, inkomen en inburgering	-1.503	-1.503	-1.503
WMO	-300	-300	-300
Mutatie reserves	-15	0	0
Baten	-1.831	-1.816	-1.816
Totaal	11.258	11.253	11.288

Programma Economische versnelling en toerisme

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	2024	2025	2026	Financiën
	Economische versnelling en toerisme						
4.a	Begeleiden van het project Interreg beleefbare Schelde in relatie tot Geopark.		Informereren	X	X		Extra middelen €10.000 (I) in 2024 en 2025.

Wat gaat het kosten?

Economische versnelling en toerisme	2024	2025	2026
Accommodaties	50	50	49
Economische bedrijvigheid	131	133	135
Grondexploitatie	1.727	740	49
Toerisme en recreatie	188	190	191
Lasten	2.095	1.112	424
Accommodaties	-63	-63	-63
Grondexploitatie	-1.727	-740	-49
Toerisme en recreatie	0	0	0
Mutatie reserves	-2	-2	-2
Baten	-1.793	-806	-114
Totaal	303	306	310

Programma Klimaat, energie en milieu

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	2024	2025	2026	Financiën
Klimaat, energie en milieu							
5.a	Vanwege de vele ontwikkelingen evalueren we de bouwsteen elektriciteit.				X		
5.b	We geven uitvoering aan de bouwsteen 'warmte in de gebouwde omgeving' en de transitievisie warmte.	Initiatiefnemers, inwoners, ondernemers		X	X	X	Budget wordt gecompenseerd door het Rijk.
5.c	We ondersteunen en faciliteren inwoners bij verduurzaming van de woning (met concrete maatregelen). We zetten in op wijk- en doelgroepgerichte aanpakken (o.m. gericht op huishoudens met energiearmoede en energielabels E, F en G). We onderzoeken de mogelijkheden voor een collectieve warmtevoorzieningen	Inwoners, woningcoöperatie, leveranciers, adviseurs, andere overheden, netbeheerder, initiatiefnemers	Informereren en besluiten	X	X	X	Extra middelen € 85.000 (S).
5.d	We faciliteren projecten van derden die bijdragen aan de ambities en uitgangspunten van de bouwsteen klimaatbestendige leefomgeving	Initiatiefnemers, inwoners, ondernemers	Informereren	X	X	X	Extra middelen € 20.000 (S).
5.e	We motiveren en stimuleren inwoners en bedrijven om de tuin of bedrijfsterrein biodivers/natuurvriendelijk in te richten via communicatie.	Inwoners en ondernemers	Informereren	X	X	X	Extra middelen € 22.500 (I) in 2024 en € 5.000 (I) in 2025 en 2026.
5.f	We geven uitvoering aan de bouwsteen gericht op een circulaire gemeente, waaronder aanpassing van ons inkoop- en aanbestedingsbeleid, het (zo) circulair (mogelijk) uitvoeren van onze eigen projecten en het faciliteren van het mogelijk uitwisselen van reststromen van bedrijven		Informereren	X	X	X	Extra middelen €10.000 (I) per jaar in de periode 2024-2026.

Wat gaat het kosten?

Klimaat, energie en milieu	2024	2025	2026
Milieu	20	20	20
Afvalinzameling	1.440	1.439	1.430
Duurzaamheidsagenda	308	272	273
Lasten	1.768	1.730	1.722
Afvalinzameling	-1.698	-1.737	-1.749
Mutatie reserves	-4	-4	-4
Baten	-1.702	-1.740	-1.752
Totaal	66	-10	-30

Programma Leefomgeving en mobiliteit

Nr.	Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	2024	2025	2026	Financiën
	Leefomgeving en mobiliteit						
6.a	We ronden de besluitvorming af voor een nieuw beleidsplan begraafplaatsen incl. kostendekking en verordening	Uitvaartondernemers	Besluiten	X			

Wat gaat het kosten?

Leefomgeving en mobiliteit		2024	2025	2026
Openbare werken		2.943	3.005	3.052
Verkeer en vervoer	2.188	2.265	2.309	
VTH-beleid	1.448	1.500	1.492	
Planvorming leefomgeving	219	224	228	
Lasten		6.798	6.993	7.081
Openbare werken		-2.164	-2.229	-2.297
Verkeer en vervoer		-36	-36	-36
Planvorming leefomgeving		-63	-63	-63
Mutatie reserves		-103	-75	-75
Baten		-2.366	-2.403	-2.471
Totaal		4.432	4.590	4.610

Overzicht Middelen

Inspanningen	Stakeholders	Betrokkenheid gemeenteraad	2024	2025	2026	Financiën
Middelen						
<i>Geen bijzonderheden.</i>						

Wat gaat het kosten?

Middelen	2024	2025	2026
Algemene dekkingsmiddelen			
Belastingen en heffingen	86	86	86
Geldmiddelen	761	830	896
Lasten	847	916	982
Belastingen en heffingen	-3.742	-3.825	-3.911
Geldmiddelen	-1.037	-1.110	-1.154
Algemene uitkering	-23.527	-24.674	-24.424
Baten	-28.307	-29.609	-29.489
Saldo alg. dekkingsmiddelen	-27.459	-28.693	-28.506
Overhead			
Overhead	5.520	5.917	6.321
Lasten	5.520	5.917	6.321
Overhead	-281	-281	-281
Mutatie reserves	-20	-5	-5
Baten	-301	-286	-286
Saldo overhead	5.219	5.631	6.035
Vennootschapsbelasting			
Vennootschapsbelasting	37	9	5
Lasten	37	9	5
Mutatie reserves	-37	-9	-5
Baten	-37	-9	-5
Saldo vennootschapsbelasting	0	0	0
Totaal	-22.240	-23.062	-22.471

Bijlage: Provinciaal toezicht

In de begrotingscirculaire van de toezichthouder zijn de wettelijke criteria opgenomen en wordt u geïnformeerd over een aantal onderwerpen die bijzondere aandacht verdienen met betrekking tot het financieel toezicht op de eerstvolgende gemeentebegroting. Ook wordt verdere informatie gegeven over ontwikkelingen die zich gaan voordoen op het terrein van het financiële toezicht op de gemeenten en de gemeenschappelijke regelingen die van belang zijn voor het opstellen van de gemeentelijke (meerjaren)begroting 2023 – 2026.

Hieronder zullen diverse toetsingsaspecten van de toezichthouder worden benoemd en vervolgens zal worden ingegaan op onze situatie.

Onderwerp en toetsingsaspect	Gemeente Kapelle
Verkiezingen/nieuwe raad De financiële situatie zal een belangrijke plaats op de agenda krijgen van de nieuwe gemeenteraden en colleges van burgemeester en wethouders. De financiële vooruitzichten zijn op dit moment nog steeds onzeker. Denk aan de financiële consequenties van de herijking van het gemeentefonds, de tegemoetkoming in de zorgkosten voor jeugd, de enorme opgave om Nederland duurzaam te maken en de opgave ruimte. Uw kaderstellende en controlerende taak brengt de verantwoordelijkheid met zich mee om de begroting 2023 en de meerjarenraming 2024 tot en met 2026 structureel en reëel in evenwicht te houden of te brengen. Een beter inzicht in uw financiële positie zorgt ervoor dat u besluiten met financiële consequenties beter en weloverwogen kunt nemen. Daarnaast kunt u eventuele kaders en wensen aan uw college meegeven met betrekking tot het opstellen van de begroting. - Wij adviseren u deze begrotingscirculaire te gebruiken bij het inwerkprogramma van de nieuwe gemeenteraad (en colleges). Voor nieuwe raadsleden kunnen overheidsfinanciën soms een ingewikkelde puzzel blijken. Mocht er behoefte zijn aan nadere uitleg, dan zijn wij hier graag toe bereid. - Wij attenderen u erop ook kennis te nemen van onze toezichtsbrief die wij u aan het eind van ieder jaar toezenden. Hierin staan specifieke aandachtspunten voor uw eigen begroting.	De begrotingsbrief en de toezichtsbrief worden op de lijst in gekomen stukken geplaatst. De inhoud en toetsingsaspecten van de begrotingsbrief zijn hier als bijlage in de begroting opgenomen. De begroting en de jaarstukken worden vooraf aan de behandeling in een raadsvergadering besproken en toegelicht in een financieel technische bijeenkomst.
Verruiming gemeentelijk belastinggebied Besluitvorming over de verruiming van het gemeentelijke belastinggebied is één van de onderdelen van de financieel-bestuurlijke verhoudingen die door het vorige kabinet is doorgeschoven naar het kabinet Rutte IV. Andere elementen van de financieel bestuurlijke verhoudingen zijn de herziening van het verdeelmodel van het gemeentefonds, de indexering (de normeringssystematiek) en een uitkeringsstelsel dat is toegesneden op gezamenlijke opgaven. In het op 15 december 2021 verschenen coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' zijn de belangrijkste plannen voor de kabinetsperiode opgenomen. Tot 2025 lijkt er volgens het coalitieakkoord aan het eigen belastinggebied van de lokale overheden niets te veranderen. Wel is aangegeven dat er de komende jaren zal worden gewerkt aan een nieuwe financieringssysteem voor de periode na 2025, waarbij ook alternatieven voor onder andere de onroerendezaakbelasting worden betrokken. Voorafgaand aan het debat over de regeringsverklaring heeft de Raad van State op 13 januari 2022 in een brief aan de Minister van Financiën het kabinet geadviseerd voor een nieuwe stabielere financieringssysteem voor medeoverheden	Kapelle volgt de ontwikkelingen nauwgezet en waar mogelijk worden deze verwerkt in de begroting. Op dit moment is er nog niets bekend en dus ook niet opgenomen in de (meerjaren) begroting 2023-2026.

Onderwerp en toetsingsaspect	Gemeente Kapelle
niet te wachten tot de volgende kabinetsperiode en medio 2022 tot een meerjarig budgettair kader voor medeoverheden te komen.	
Herijking gemeentefonds/verdelingssystematiek De beheerders van het gemeentefonds (de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Staatssecretaris van Financiën) hebben een aangepast verdelvoorstel voor de herijking van het gemeentefonds naar de Tweede Kamer gestuurd. Daarna is er in december 2021 nog een update verschenen. Het aangepaste verdelvoorstel gaat in op de reacties en vragen die gemeenten en de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) stelden over het in februari 2021 gepubliceerde verdelmodel. Gelijktijdig hebben de fondsbeheerders de VNG en het ROB om advies gevraagd over dit aangepaste voorstel. In oktober 2021 schrijft de ROB dat de nieuwe verdeling van het gemeentefonds beter is dan het oude, maar nog steeds problemen kent. De financiële gevolgen voor een groot aantal gemeenten roept vragen op. In het aangepaste verdelvoorstel gaat het Rijk uit van een ingroeipad van € 15 per inwoner per jaar. Het maximale herverdeeleffect geldt voor zowel voor- als nadeelgemeenten. Dat betekent dat de herijking voor een gemeente het eerste jaar een maximum nadeel of voordeel heeft van € 15 per inwoner. Dit maximum kan de volgende jaren oplopen afhankelijk van het totale herverdeeleffect. Het kabinet zal een definitief besluit moeten gaan nemen over de herijking. • Het Rijk informeert de gemeenten uiterlijk via de meicirculaire 2022 van het gemeentefonds. Dit om ervoor te zorgen dat de voorgestelde invoeringsdatum van 1 januari 2023 wordt gehaald.	Het nieuwe verdeelstelsel gaat in per 1 januari 2023. Daarbij is een in groeipad van 3 jaar afgesproken. Kapelle is een voordeelgemeente. Het maximale positieve effect in 2023 is € 7,50 per inwoner, voor 2024 is dat € 22,50 per inwoner en voor 2025 (de maximale) € 37,50 per inwoner. Dit is verwerkt in de (meerjaren)begroting 2023-2026. Het onderzoek naar de Overige Eigen Middelen is nog niet afgerond. Daardoor is besloten het vereveningspercentage van de OZB te handhaven op de huidige 70% voor niet-woningen en 80% voor woningen, in plaats van een ophoging naar 90% verevenen.
Opschalingskorting Sinds 2015 worden gemeenten geconfronteerd met een korting op het gemeentefonds. De opschalingskorting is opgelegd, omdat gemeenten door gedwongen opschaling kosten zouden besparen. In het regeerakkoord van kabinet Rutte II stond de ambitie om te komen tot gemeenten met meer dan 100.000 inwoners. Hierdoor zouden veel gemeenten moeten fuseren. Dit zou moeten leiden tot besparingen op apparaatskosten, vereenvoudiging van regelgeving en minder dubbeling van taken. Er bleek geen draagvlak. De verplichte opschaling is afgeschaft maar de bijbehorende opschalingskorting werd niet afgeschaft. Deze opschalingskorting zou van 2015 tot en met 2025 steeds verder oplopen, tot een structureel bedrag van bijna 1 miljard euro in 2025. Het niet afschaffen van de opschalingskorting leidde tot veel kritiek bij gemeenten. De afgelopen jaren werd de opschalingskorting bevroren, ofwel incidenteel geschrapt. Voor 2020 kwam dit neer op € 70 miljoen en voor 2021 op € 160 miljoen die gemeenten niet hoefden af te dragen aan het Rijk. Nu blijkt uit het coalitieakkoord van het kabinet dat de oploop van de opschalingskorting deze kabinetsperiode wordt geschrapt. Hierdoor blijft de opschalingskorting op het gemeentefonds op hetzelfde niveau als de afgelopen 3 jaar. Wat er met de opschalingskorting na de kabinetsperiode gedaan gaat worden, is nog onzeker. Uit de startnota van het kabinet blijkt dat het Rijk vanaf 2026 rekening houdt met een structurele korting op het gemeentefonds van € 675 miljoen.	In de meicirculaire 2022 staat dat het kabinet besloten heeft deze kabinetsperiode de oploop van de opschalingskorting te schrappen voor de periode 2022 tot en met 2025. Vanaf 2026 is deze korting weer opgenomen.
Sociaal Domein	

Onderwerp en toetsingsaspect	Gemeente Kapelle
Het merendeel van de gemeenten heeft bij de begroting 2022 gebruik gemaakt van de mogelijkheid om stelposten op te nemen in de meerjarenraming 2023 tot en met 2025 voor de middelen jeugdzorg. De bedragen komen voort uit de arbitrage uitspraak van de Commissie van Wijzen. Hiervoor geldt een maximum van 75% van het deel dat gemeenten op basis van de verdeling zouden krijgen. De stelpost is geen budgettaire garantie. Besluitvorming over een structurele oplossing in termen van benodigd budget en aanpassingen in het stelsel voor uitvoering van de Jeugdwet vanaf 2022 heeft nog geen volledige opvolging gekregen in het coalitieakkoord. In het coalitieakkoord wordt er op een aantal punten afgeweken (onder andere de hoogte) van de afspraken van de Commissie van Wijzen, waardoor de compensatie op langere termijn lager is. Dat betekent concreet dat gemeenten die onze richtlijn hebben gevolgd en de maximale stelpost van 75% hebben opgenomen nog aanvullende dekking zullen moeten zoeken. Onderdeel van de toezegging van de gelden uit de Commissie van Wijzen is de hervormingsagenda. De agenda, waar ook jeugdhulpaanbieders, professionals en cliëntorganisaties aan meewerken, moet concrete maatregelen opleveren die leiden tot een kwalitatief en financieel houdbaar jeugdstelsel. Op dit moment wordt de hervormingsagenda uitgewerkt. • Voor de begroting 2023 is het op dit moment niet duidelijk hoe er met de stelpost "uitkomst onderzoek Jeugdzorg" moet worden omgegaan. • Evenals de VNG zijn wij in afwachting of er tijdig een structurele oplossing wordt geboden. Wanneer deze niet tijdig wordt gegeven dan moeten het Rijk, de VNG en het IPO nadere afspraken maken hoe er in de begroting 2023 — 2026 moet worden gehandeld om te voorkomen dat de gemeenten opnieuw in de problemen komen.	Meicirculaire 2022: Voor het jaar 2023 zijn extra middelen jeugdzorg van €1.445 mln. aan de algemene uitkering toegevoegd. Deze zijn verwerkt in de begroting. Wat ontbreekt zijn toevoegingen van middelen Jeugd over de periode 2024-2026. Hierover moeten afspraken worden gemaakt tussen VNG, IPO en rijk hoe hiermee om te gaan om te voorkomen dat gemeentes niet meer aan de eis van een sluitende meerjarenbegroting voldoen. In de septembercirculaire is niets vermeld over middelen jeugdzorg voor de jaren 2024-2026.
Ontwikkelingen Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) De commissie BBV geeft in notities aan op welke wijze een bepaald onderwerp in de begroting verwerkt kan of moet worden. 'Kan', omdat de regelgeving meerdere verwerkingsopties toestaat en 'moet' als de regelgeving verplicht tot een bepaalde verwerkingwijze. De BBV-notities bevatten dan ook aanbevelingen ('kan') en stellige uitspraken ('moet') voor de juiste toepassing en uitvoering van het BBV.	De BBV-notities zijn verwerkt in de begroting en jaarstukken.
Kadernota rechtmatigheid 2022 De commissie BBV geeft via de Kadernota rechtmatigheid haar visie over de invulling van het begrip rechtmatigheid in de rechtmatigheidsverantwoording van de decentrale overheden conform artikel 75, lid 2 BBV. De nota wordt door de commissie BBV geactualiseerd als de ontwikkelingen daar aanleiding toe geven. Voor de jaarrekening 2022 is hier aanleiding toe indien de voorgenomen wetwijziging, waarin het afgeven van een verklaring over de rechtmatigheid bij decentrale overheden wordt geregeld, tijdig wordt afgerond. Met ingang van het verslagjaar 2022 wordt dan de verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders voor de rechtmatigheid benadrukt doordat het college een verantwoording over rechtmatigheid af moet gaan geven in plaats van de accountant. De gepubliceerde Kadernota rechtmatigheid 2022 gaat dan ook gelden met ingang van het begrotingsjaar 2022 indien bovengenoemde wetwijziging tijdig wordt afgerond. Ook voor de jaarrekening 2021 is er aanleiding toe de Kadernota rechtmatigheid te actualiseren. Omdat een aantal onderdelen uit de Kadernota	De rechtmatigheidsverantwoording is uitgesteld en zal ingaan in het verslagjaar 2023. Vanaf 2021 is Kapelle gestart met het opzetten van de interne controle. Hierbij zijn processen in kaart gebracht. Vanaf 2022 worden deze geïmplementeerd in onze organisatie. In de begroting zijn hiervoor structurele budgetten opgenomen.

Onderwerp en toetsingsaspect	Gemeente Kapelle
rechtmatigheid 2022 los staan van de voorgenomen wetwijziging per 2022, heeft de commissie BBV deze onderdelen als addendum op de Kadernota rechtmatigheid 2018 gepubliceerd. Notitie Paragraaf bedrijfsvoering De paragraaf bedrijfsvoering is sinds de introductie van het BBV een verplichte paragraaf in de begroting en het jaarverslag. In deze paragraaf moet 'ten minste inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering' worden gegeven. Deze formulering geeft veel ruimte om gemeente-specifiek invulling te geven aan deze paragraaf. Naar aanleiding van een consultatie inzake de Kadernota rechtmatigheid 2022 bleek dat er een brede behoefte was aan een nadere duiding van de inhoud en reikwijdte van de paragraaf bedrijfsvoering. Daarom heeft de commissie BBV besloten om naast de actualisatie van de Kadernota rechtmatigheid een Notitie paragraaf bedrijfsvoering op te stellen. De Notitie paragraaf bedrijfsvoering gaat in per 2022, waarbij de commissie wel aantekent dat de stellige uitspraken en aanbevelingen die geen directe relatie hebben met het invoeren van de rechtmatigheidsverantwoording ook eerder toegepast mogen worden.	Kapelle voldoet aan de notitie en zal na invoering van de rechtmatigheidsverantwoording dit toevoegen in deze paragraaf.
Notitie Lokale heffingen De begrippen lokale heffingen, gemeentelijke belastingen, leges en retributies hebben allemaal betrekking op bedragen die een gemeente oplegt aan bewoners, bedrijven en forensen/toeristen. De begrippen worden door elkaar gebruikt in de wetgeving hetgeen soms tot onduidelijkheid kan leiden. Aanpassingen in de wetgeving in de afgelopen jaren in combinatie met jurisprudentie leiden in de praktijk nog steeds tot veel vragen rondom de tariefstelling voor lokale heffingen en bijbehorende voorziening(en). In de notitie geeft de commissie BBV dan ook een overzicht van alle relevante aspecten van lokale heffingen en bijbehorende voorzieningen en reserves met betrekking tot vraagstukken van begroting en verantwoording. Het doel van de notitie is inzicht te bieden aan raadsleden en meer specifiek duiding te geven aan vakspecialisten op het gebied van lokale heffingen.	Kapelle voldoet aan de notitie. De notitie lokale heffingen is te vinden op https://commissiebbv.nl/.
Actualisering Notities In de planning staat verder in de loop van 2022 actualisering van onder andere de notitie rente en de notitie risicomanagement. Of deze notities al voor de begroting 2023 geldig zullen zijn is afhankelijk van het moment van verschijnen. De ingangsdatum kunt u terugvinden in de betreffende notitie.	Beide notities zijn nog niet verschenen.
Inzicht in de structurele begrotingspositie Het inzicht in de structurele begrotingspositie van uw gemeente blijft een belangrijk aandachtspunt. Als u de begroting vaststelt waarbij de baten en lasten met elkaar in evenwicht zijn, betekent dit nog niet dat u heeft voldaan aan de Gemeentewet. U heeft de verantwoordelijkheid de begroting structureel in evenwicht vast te stellen. Dit betekent evenwicht waarbij incidentele/tijdelijke effecten niet mee worden gerekend. Nogmaals dringen wij erop aan het structurele begrotingssaldo, zowel voor het betreffende begrotingsjaar als voor de meerjarenraming, inzichtelijk te presenteren. Hiervoor kunt u gebruik maken van de voorbeelden uit het GTK en uit de notitie Structurele en incidentele baten en lasten van de commissie BBV (hierna: de notitie). Wij adviseren u het structureel begrotingssaldo op deze wijze in het raadsvoorstel en de aanbiedingsbrief of in de inleiding van de begroting op te nemen.	De financiële verordening van de Gemeente Kapelle is hierop aangepast en het structureel begrotingssaldo presenteren we in de samenvatting van de begroting 2023.
Incidentele baten en lasten	

Onderwerp en toetsingsaspect	Gemeente Kapelle
Een van de verplicht op te nemen overzichten in zowel de begroting als de jaarrekening is het overzicht van incidentele baten en lasten. Dit overzicht stelt u in staat de incidentele (tijdelijke) effecten inzichtelijk te maken en het structurele saldo van uw begroting te bepalen. De leesbaarheid van dit overzicht wordt vergroot als baten en lasten en incidentele reservemutaties duidelijk gescheiden zijn weergegeven. Daarnaast is het vanuit het BBV verplicht de opgenomen posten te voorzien van een toelichting. Belangrijk daarbij is dat duidelijk wordt waarom de baten of lasten door u als incidenteel zijn bestempeld. Anders gezegd, waarom er géén sprake is van structurele baten of lasten. Structurele baten en lasten zijn immers regel en de incidentele baten en lasten vormen de uitzondering. • Reservemutaties neemt u altijd in het overzicht op, ongeacht de omvang, omdat in principe alle stortingen in en onttrekkingen aan reserves incidenteel van aard zijn. • De uitzonderingen, de structurele reservemutaties, maakt u inzichtelijk op het ook verplichte overzicht van beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. • Alle reservemutaties zijn of opgenomen in dit overzicht of in het overzicht van incidentele baten en lasten. Om het beeld ten aanzien van de reserves compleet te maken neemt u ook het verloop van de reserves op. Dit kan door in een bijlage het overzicht reserves en voorzieningen aan te vullen met de afzonderlijke toevoegingen en onttrekkingen per reserve. • Net zoals bij de begrotingsronde 2022 zullen we bij de begrotingsronde 2023 terughoudend omgaan met het doorvoeren van correcties op het structureel begrotingssaldo op grond van de (ambtelijke) handreiking 'Verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten'.	De genoemde overzichten zijn opgenomen in de begroting en jaarstukken.
Taakstellingen Gemeenten waarbij de structurele baten onvoldoende zijn om de structurele lasten te dekken kunnen naast inkomstenverhogende maatregelen kiezen voor het (meerjarig) sluitend maken van de begroting door bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen. Wat wordt bedoeld met deze begrippen: • Een bezuiniging wordt rechtstreeks op de baten en lasten van de begroting verwerkt. Bij de kadernota wordt vaak aangekondigd op welke posten wordt bezuinigd. In de begroting die u vaststelt zijn deze bezuinigingen verwerkt. • Een taakstelling is een opgave die de organisatie voor de langere termijn wordt opgelegd. Hieronder valt bijvoorbeeld het voornemen om het personeelsbestand terug te brengen met een opgelegd bedrag of percentage. Om dit te kunnen realiseren moet een plan worden opgesteld en moet er nog rekening gehouden worden met frictiekosten en dergelijke. Pas op langere termijn ontstaan de positieve financiële effecten. • Een ombuiging heeft een beleidsinhoudelijk overweging en daardoor een politieke lading. Een voorbeeld hiervan is een bezuiniging op onderhoud kapitaalgoederen. Bij de beoordeling van uw begroting worden de bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen getoetst op hardheid, haalbaarheid en realiteitswaarde. Hiervoor is het volgende van belang: • Een bezuiniging is op het programma verwerkt en reëel. Het budget is concreet en de raming is daadwerkelijk verlaagd.	Middels het Actieplan Jeugd en Grip op WMO wordt uitvoering gegeven aan een stuk kostenbeheersing sociaal domein. Daarom is de taakstelling op sociaal domein teruggedraaid.

Onderwerp en toetsingsaspect	Gemeente Kapelle
- Bij een taakstelling is de onderliggende toelichting en het proces dat bij het concretiseren gevolgd gaat worden van belang. Deze toelichting is noodzakelijke informatie voor uw en ons inzicht in uw financiële positie. - Een ombuiging vergt een beleidsinhoudelijke afweging, uw besluitvorming is voor onze beoordeling van belang. Wij constateren dat er bij een aantal gemeenten taakstellingen zijn uit eerdere jaren waaraan nog inhoud moet worden gegeven. Dit vinden wij een zorgelijke ontwikkeling. Alleen wanneer de voorgenomen maatregelen volledig worden gerealiseerd, blijft de financiële stabiliteit van de gemeente gewaarborgd. - TIP: Neem een paragraaf taakstellingen op in uw begroting. In deze paragraaf kunt u in één oogopslag de opgenomen bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen zien, die verspreid in de begroting zijn geraamd. Ook kunnen in deze paragraaf stelposten (inschattingen of al vrijgemaakte begrotingsruimte) en nog openstaande taakstellingen in de meerjarenramingen vermeld worden. Daarnaast kunt u hier de voortgang van eerder vastgestelde bezuinigingsmaatregelen toelichten en volgen. Hetzelfde geldt voor eventuele stelposten voor toekomstige financiële onzekerheden. Dit versterkt uw en ons inzicht in de financiële positie van uw gemeente.	
Weerstandsvermogen en risicobeheersing Een belangrijk onderdeel voor de beoordeling van de financiële stabiliteit van een gemeente is de omvang van het weerstandsvermogen. Bij onze begrotingsonderzoeken zien we veel grote financiële onzekerheden en signaleren we bij veel gemeenten jaarlijks een toename van de risico's. Die ontwikkeling toont aan dat gemeenten in het algemeen continu alert dienen te zijn op het volledig en adequaat in beeld houden van de financiële risico's. Voorkomen dient te worden dat daarbij (substantiële) risico's over het hoofd worden gezien. Ook vraagt deze risico-ontwikkeling wat van de daartegenover gestelde middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om onverwachte, niet begrote kosten te dekken. De gekwantificeerde risico's afgezet tegen de weerstandscapaciteit bepalen immers het weerstandsvermogen van uw gemeente. Om nadelige financiële consequenties voor de uitkomsten van de begroting of meerjarenraming te voorkomen bij het onverwachts aanwenden van de weerstandscapaciteit is het belangrijk om de middelen van de beschikbare weerstandscapaciteit ook volledig vrij aanwendbaar te houden. Dat houdt in dat wij adviseren om al in de begroting besloten of in de meerjarenraming geraamde inzet van (eventueel een deel van) deze middelen (speelt met name bij algemene reserves) uit te zonderen bij de beschikbare weerstandscapaciteit of eventueel als opgenomen claims nader toe te lichten. Hierdoor wordt een gat in de begroting en/of meerjarenraming voorkomen en een consistente berekening van de weerstandsratio bevorderd.	In de berekenwijze van het weerstandsvermogen zonderen zij de geraamde inzet van middelen uit.
Beoordeling kengetallen Het financieel gezond houden van een gemeente gaat verder dan een sluitende begroting. Een aantal jaren geleden zijn kengetallen voorgeschreven in de begroting en het jaarverslag inclusief een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie. Dit is primair gedaan om het inzicht in de financiële positie van de gemeente bij de gemeenteraad te vergroten. De wijze waarop de	De beoordeling van de kerngetallen is opgenomen als toelichting onder het staatje kerngetallen.

Onderwerp en toetsingsaspect	Gemeente Kapelle
kengetallen meewegen in de uiteindelijke beoordeling van de financiële positie is voorbehouden aan het horizontale controle- en verantwoordingsproces. Net als u hebben wij een belang bij inzicht in de financiële positie van uw gemeente. Daarom adviseren wij u de voorgeschreven beoordeling van de kengetallen op te nemen in uw paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing, als deze nog ontbreekt.	
Onderhoud kapitaalgoederen Een gemeente is verantwoordelijk voor een veilige en duurzame leefomgeving voor haar inwoners en geeft daarom ieder jaar grote bedragen uit aan het verkrijgen, vervaardigen en onderhouden van kapitaalgoederen. Denk onder andere aan wegen, riolering, water, groen en gebouwen. De onderhoudskosten kapitaalgoederen zijn uitgaven bedoeld om de kwaliteit van de gemeentelijke eigendommen op een van tevoren vastgesteld onderhoudsniveau te houden of weer te brengen. Dit met als doel het naar behoren te laten functioneren en kapitaalvernietiging te voorkomen. Hierbij worden groot en klein onderhoud onderscheiden. De lasten voor klein onderhoud worden altijd in de exploitatie geraamd in het jaar dat uitvoering plaats vindt. De lasten voor groot onderhoud kunnen op twee manieren worden geraamd: Of via de exploitatie in het jaar van uitvoering of, onder voorwaarden, via een onderhoudsvoorziening. Uit de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen moet blijken: - Welk onderhouds- en kwaliteitsniveau de gemeente heeft vastgesteld. - Dat de beheerplannen recent zijn. Een beheerplan mag maximaal vijf jaar oud zijn. Voor het begrotingsjaar 2023 mag het beheerplan dus niet ouder zijn dan 2018. Van deze vijf jaar kan door de raad alleen gemotiveerd afgeweken worden. - Dat de budgetten in de begroting groot genoeg zijn om het beleid van de gemeente te kunnen uitvoeren. - Of er al dan niet sprake is van achterstallig onderhoud	Deze items zijn opgenomen in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.
Bezuinigingen op het onderhoud Bezuinigingen op het jaarlijks en groot onderhoud worden door ons alleen onder de volgende voorwaarden als reëel beoordeeld: - Het lagere kwaliteitsniveau van het onderhoud van de kapitaalgoederen leidt niet tot achterstallig onderhoud of onveilige situaties. Dit dient aannemelijk te worden gemaakt. - De raad stelt een actueel beheerplan vast op basis van het lagere kwaliteitsniveau.	Alle onderhoudskosten zijn opgenomen in de meerjaren onderhoudsplannen en de daarbij horende voorzieningen.
Grondexploitatie De woningbouwopgave in Nederland is enorm. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft in samenwerking met provincies en gemeenten de huidige woningbouwplannen tot 2030 in kaart gebracht. Er liggen plannen voor circa 1 miljoen woningen door heel Nederland. Voor Zeeland betekent dit 10.500 woningen (bron Rijksoverheid, Nationale woningbouwkaart). De voormalige Minister van BZK heeft aangekondigd de regie op woningbouw te versterken. Hiervoor wil BZK de samenwerking met medeoverheden, corporaties en marktpartijen verstevigen en vastleggen. Bijvoorbeeld door wederkerige afspraken te maken over het aantal te bouwen woningen, het aandeel betaalbare woningen, bereikbaarheid, herstructurering en duurzaamheid ervan. Hierbij wordt ook gekeken naar de randvoorwaarden	Jaarlijks actualiseren wij de grondexploitaties en in paragraaf grondbeleid wordt aangegeven hoe deze verwerkt is in onze begroting.

Onderwerp en toetsingsaspect	Gemeente Kapelle
die nodig zijn zoals financiële bijdragen, grondbeleid, kennis en capaciteit en het versnellen van planologische procedures. De woningbouwopgave is onlosmakelijk verbonden met duurzaamheid, de energietransitie en de stikstofproblematiek. Dit betekent nu al veel voor gemeenten en er komt nog heel veel meer op de gemeenten af. BTW compensatiefonds Het BTW compensatiefonds (BCF) is een fonds waaruit de gemeenten worden gecompenseerd voor een belangrijk deel van de door uw gemeente betaalde omzetbelasting (BTW). Als gemeenten diensten of goederen extern inkopen, betalen zij daarover BTW. In tegenstelling tot bedrijven kan uw gemeente die BTW niet terugvorderen van de Belastingdienst. Extern ingekochte diensten zijn daarom al snel duurder dan intern uitgevoerde activiteiten. Bij het BTW compensatiefonds kunnen de gemeenten (grotendeels) de BTW terugvragen die ze hebben betaald over uitbesteed werk. Het fonds is dan ook opgericht om BTW weg te nemen als factor in de afweging van gemeenten tussen uitbesteden en inbesteden (uitvoering door de eigen organisatie). Er is een directe financiële koppeling tussen het BCF en het Gemeentefonds. Het BTW compensatiefonds kent een plafond. Als het plafond overschreden wordt, komt het verschil ten laste van het gemeentefonds. Bij een realisatie lager dan het plafond komt het verschil ten gunste van het gemeentefonds. - Het is aan de gemeenten zelf om een reële raming voor het BCF op te nemen. Voor de wijze van verwerking van de ruimte in uw begroting en meerjarenraming geldt de volgende richtlijn. De realisatie 2021, zoals deze is opgenomen in de circulaire 2022 is uitgangspunt voor uw raming. Daarnaast maakt u een beargumenteerde inschatting van de toekomstige ruimte met inachtneming van het voorzichtigheidsbeginsel. Omgevingswet De minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening heeft laten weten voor een zorgvuldige en verantwoorde inwerkingtreding van de Omgevingswet de invoeringsdatum uit te stellen naar 1 januari 2023. In onze voorgaande begrotingscirculaires hebben wij dit onderwerp al uitgebreid toegelicht en daarbij geattendeerd op de financiële gevolgen voor uw gemeente. Voor nieuwe raadsleden nemen wij de belangrijkste aspecten opnieuw in deze circulaire op. Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. Hierbij gaat het onder meer om wet- en regelgeving over bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. Met behulp van 1 digitaal loket wordt het makkelijker om ruimtelijke projecten te starten. Het uitgangspunt blijft dat er een goed evenwicht is tussen het benutten en beschermen van de leefomgeving. Met de nieuwe wet zijn het Rijk, de provincies en de gemeenten voortaan verplicht een omgevingsvisie te maken. Dit is een strategische visie voor de lange termijn voor de hele fysieke leefomgeving. De belangrijkste uitgangspunten daarbij zijn: - per gemeente geldt één omgevingsplan; - het omgevingsplan bevat gemeentelijke regels over de fysieke leefomgeving;	In de begroting 2023 en de meerjarenraming 2024-2026 is rekening gehouden met een bedrag van € 100.000 als ruimte onder het BCF plafond. De incidentele middelen worden betaald uit de extra ontvangen middelen uit de algemene uitkering (septembercirculaire) en uit de algemene reserve. De structurele lasten zijn opgenomen in de begroting 2023 en de meerjarenraming 2024-2026.

Onderwerp en toetsingsaspect	Gemeente Kapelle
• in een programma staan maatregelen waarmee een bevoegd gezag een omgevingswaarde of een andere doelstelling voor de fysieke leefomgeving wil bereiken. Over het algemeen geven gemeenten aan dat ze inmiddels zijn voorbereid op de invoering van de Omgevingswet. Het is nog niet voor elke gemeente duidelijk wat de gevolgen zijn voor de opbrengsten van leges, zowel wat betreft aantallen als wat betreft de leges per vergunning. Uitgangspunt is dat de Omgevingswet budgetneutraal kan worden ingevoerd in een periode van 10 jaar. In interbestuurlijk verband is afgesproken dat naar oplossingen zal worden gezocht voor financiële knelpunten. Een latere inwerkingtreding van de Omgevingswet brengt extra kosten met zich mee. In 2022 zullen deze tijdens een financiële evaluatie in beeld worden gebracht. Het programma Aan de slag met de Omgevingswet ondersteunt de implementatie van de wet in de praktijk. Het is interessant om uw gemeente op te zoeken op de Aanstuitmonitor DSO, waarop staat hoeveel overheidsorganisaties inmiddels zijn aangesloten op de oefenomgeving van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO)	
Wet digitale overheid en Wet open overheid Niet alleen bij de woningbouw, energietransitie en klimaatadaptatie staan gemeenten voor grote maatschappelijke opgaven, ook in de digitalisering van de samenleving liggen uitdagingen. In het kader van deze begrotingscirculaire is het vanzelfsprekend belangrijk om te melden dat de financiële gevolgen voor de uitvoering van nieuwe wetgeving en taakmutaties reëel worden opgenomen in de komende begroting en meerjarenraming. Zo hebben ook deze beide wetten gevolgen voor de bedrijfsvoering van gemeenten. Behalve implementatiekosten komen er structureel ook extra taken bij. Gedurende de Covid-19 crisis is het belang van digitale toegankelijkheid alleen nog maar evidentier geworden. Op 1 mei 2022 treedt de Wet open overheid (Woo) in werking. Deze wet heeft als doel (semi)overheden transparanter en toegankelijker te maken. De wet moet er voor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. De Woo komt in de plaats van de huidige Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Een verschil van slechts één letter, maar de nieuwe Woo gaat ook heel wat betekenen voor gemeenten. Zo worden gemeenten verplicht verschillende soorten documenten actief en snel openbaar te maken. Ook verplicht de Woo om gemeenten hun informatiehuishouding op orde te brengen, een bepaling uit de Archiefwet wordt daarbij herhaald in de Woo. Hiermee is een aanzienlijke doorlooptijd gemoeid, de Memorie van Toelichting bij de wet noemt een mogelijke termijn van acht jaar. De financiële gevolgen van de implementatie en uitvoering van de Woo zijn door het Rijk bij de meicirculaire 2021 gecompenseerd met zowel incidentele als structurele middelen. De invoering van de Wet digitale overheid (Wdo) heeft in 2021 vertraging opgelopen. Vragen van de Eerste Kamer bij het wetsvoorstel hebben er toe geleid dat de Staatssecretaris van BZK heeft besloten tot een wetswijziging. Het wijzigingsvoorstel is in juni 2021 bij de Tweede Kamer ingediend. De inwerkingtreding is afhankelijk van wanneer de Kamer het wetsvoorstel met wijzigingen bespreekt. De Wdo heeft als doel het regelen van het veilig en betrouwbaar kunnen inloggen voor Nederlandse burgers en bedrijven bij (semi)overheid. Deze wet moet het mogelijk maken om straks via publieke én private inlogmiddelen digitaal	Kapelle volgt de ontwikkelingen nauwgezet en zorgt voor tijdige implementatie van genoemde wetten.

Onderwerp en toetsingsaspect	Gemeente Kapelle
zaken te doen met bijvoorbeeld gemeenten en zorginstanties. De Wdo gaat pas gelden als een instantie technisch en organisatorisch klaar is om aan te sluiten. De VNG heeft het Rijk gevraagd om compensatie van de meerkosten voor de gemeenten. Dat is nog niet geregeld.	
Toezichtkader Gemeenschappelijke regelingen Vorig jaar informeerden wij u over de stand van zaken omtrent het GTK voor de gemeenschappelijke regelingen. Reden voor een afzonderlijk toezichtkader voor de gemeenschappelijke regelingen, is dat GTK voor gemeenten niet één op één van toepassing is voor de gemeenschappelijke regelingen. Vanwege de diversiteit aan gemeenschappelijke regelingen (grootte, deelnemers, beleidsvelden), moet dit toezichtkader een handvat zijn voor gemeenschappelijke regelingen bij het opstellen van de begroting. Wij verwachten dat in de eerste helft van 2022 het GTK bij alle provincies is vastgesteld. Daarmee wordt ingezet dat dit nieuwe GTK voor gemeenschappelijke regelingen bij de begroting 2024 toegepast kan gaan worden. De wijzigingen van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) is inmiddels definitief en treedt in werking per 1 juli 2022. Belangrijke wijzigingen die met ingang van het begrotingsjaar 2023 gelden zijn: 1. Aanpassing begrotingscyclus door drie wijzigingen: - de kadernota en voorlopige jaarrekening moeten voor 30 april naar gemeenteraden worden gestuurd in plaats van 15 april; - de ontwerpbegroting moet uiterlijk 12 weken voor 15 september voor een zienswijze aan gemeenteraden aangeboden worden, in plaats van 8 weken voor 1 augustus; de begroting van een regeling moet uiterlijk 15 september naar gedeputeerde staten worden gestuurd in plaats van 1 augustus. 2. Artikel 9 van de Wgr is aangescherpt met een bepaling over de reikwijdte van de afspraken die moeten worden gemaakt over het regelen van de gevolgen van de uittreding. Daardoor kan niet langer volstaan worden met een vaststelling door het (algemeen) bestuur. Bestaande gemeenschappelijke regelingen zullen binnen twee jaar moeten worden aangepast nadat deze wijziging in werking is getreden.	In de nog te actualiseren nota verbonden partijen zal dit opgenomen worden.

Bijlagen

Begroting per taakveld

	Lasten	Baten	Totaal
0.1 Bestuur	1.125	0	1.125
0.2 Burgerzaken	347	-151	196
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	132	-234	-102
0.4 Overhead	5.403	-281	5.122
0.5 Treasury	637	-913	-276
0.61 OZB woningen	86	-2.252	-2.166
0.62 OZB niet-woningen	0	-459	-459
0.63 Parkeerbelasting	0	0	0
0.64 Belastingen overig	0	0	0
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	-22.111	-22.111
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	51	0	51
0.10 Mutaties reserves	0	-1.367	-1.367
0. Bestuur en ondersteuning	7.781	-27.768	-19.986
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	879	0	879
1.2 Openbare orde en veiligheid	334	0	334
1. Veiligheid	1.213	0	1.213
2.1 Verkeer en Vervoer	2.060	-36	2.024
2.2 Parkeren	0	0	0
2.3 Recreatieve havens	19	-69	-50
2.4 Economische havens en waterwegen	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	2.079	-105	1.973
3.1 Economische ontwikkeling	137	0	137
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	4.274	-4.260	14
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	38	-11	28
3.4 Economische promotie	338	-286	52
3. Economie	4.787	-4.556	231

	Lasten	Baten	Totaal
4.1 Openbaar basisonderwijs	26	0	26
4.2 Onderwijshuisvesting	1.000	-286	714
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	574	-101	473
4. Onderwijs	1.600	-387	1.213
5.1 Sportbeleid en activering	165	-50	115
5.2 Sportaccommodaties	1.441	-474	967
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	185	-4	182
5.4 Musea	114	0	114
5.5 Cultureel erfgoed	106	-5	102
5.6 Media	370	0	370
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.169	-115	1.053
5. Sport, cultuur en recreatie	3.550	-648	2.903

	Lasten	Baten	Totaal
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.485	-361	1.124
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	978	-1	977
6.3 Inkomensregelingen	2.139	-1.490	649
6.4 WSW en beschut werk	340	0	340
6.5 Arbeidsparticipatie	306	-13	294
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	578	0	578
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	1.304	-250	1.054
6.71b Begeleiding (WMO)	1.310	0	1.310
6.71c Dagbesteding (WMO)	0	0	0
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	0
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	169	0	169
6.72a Jeugdhulp begeleiding	537	0	537
6.72b Jeugdhulp behandeling	366	0	366
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	355	0	355
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	211	0	211
6.73a Pleegzorg	346	0	346
6.73b Gezinsgericht	632	0	632
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	101	0	101
6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	828	0	828
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	305	0	305
6.74c Gesloten plaatsing	85	0	85
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0
6.81a Beschermd wonen (WMO)	0	0	0
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0
6.82b Jeugdreclassering	74	0	74
6.82a Jeugdbescherming	261	0	261
6. Sociaal domein	12.710	-2.114	10.596

	Lasten	Baten	Totaal
7.1 Volksgezondheid	904	0	904
7.2 Riolering	1.478	-1.678	-201
7.3 Afval	1.441	-1.708	-267
7.4 Milieubeheer	662	0	662
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	276	-236	41
7. Volksgezondheid en milieu	4.762	-3.622	1.139
8.1 Ruimte en leefomgeving	297	-88	210
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	3.968	-3.968	0
8.3 Wonen en bouwen	883	-503	380
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	5.148	-4.559	590
Totaal	43.630	-43.759	-128

Reserves en Voorzieningen

In het BBV is het onderscheid tussen reserves en voorzieningen gelegd bij de mogelijkheid dat u als raad de bestemming kan wijzigen. Zolang de bestemming veranderd kan worden, is er sprake van een (bestemmings-)reserve. Zodra dit niet meer kan, is er sprake van een voorziening. Schematisch kan het verschil tussen een reserve en een voorziening als volgt worden weergegeven:

Reserve	Voorziening
• is gevormd door bestemming van het resultaat (kan-bepaling). • is vrij besteedbaar. • behoort tot het eigen vermogen.	• is verplicht gevormd door het nemen van een last (zal-bepaling). • heeft een verplichte bestedingsrichting. • behoort tot het vreemd vermogen.

Reserves

De reserves worden onderscheiden in:

- a. algemene reserve (zijn reserves die een bufferfunctie hebben);
- b. bestemmingsreserves (zijn reserves waaraan door u als raad een bepaalde bestemming is gegeven).

Het reservebeleid mag geen op zichzelf staand beleid zijn, maar het moet passen binnen het algemeen financieel beleid, dat het maken van integrale beleidsafwegingen bevordert. Vanwege de doelmatigheid zijn wij van mening dat het aantal reserves zo beperkt mogelijk moet zijn. In beginsel betekent dit dat er alleen een algemene reserve is en eventueel duidelijk geformuleerde bestemmingsreserves.

Bestemmingsreserves zijn specifiek aan programma's verbonden. Een toevoeging aan een bestemmingsreserve zou als regel een planmatig karakter moeten hebben, vooral wanneer er sprake is van toekomstige, omvangrijke investeringsprojecten. In uw vergadering van 13 november 2007 heeft u besloten niet te sparen voor toekomstige investeringsprojecten ten laste van de exploitatie, maar via eventuele toevoegingen aan een bestemmingsreserve.

In de genoemde vergadering heeft u voor het vormen en/of aanhouden van de reserves de volgende criteria vastgesteld:

- a. het specifieke doel van de reserve;
- b. de voeding van de reserve;
- c. de maximale hoogte van de reserve;
- d. de maximale looptijd van de reserve;
- e. vrijval van de bestemmingsreserve ten gunste van de algemene reserve vrij-bestedbaar, als de betreffende reserve binnen de aangegeven maximale looptijd niet heeft geleid tot de investering.

Nadat u de begroting en daarmee de mutaties in de reserves heeft vastgesteld, kan tijdens de uitvoering van de begroting naar voren komen dat reserves gemuteerd moeten worden. Een stelregel is dat een tussentijdse wijziging van de reserves zo weinig mogelijk moet plaatsvinden. Deze mutaties hebben de expliciete goedkeuring van u nodig. Voor de transparantie en uw inzicht in de reservepositie zal in raadsvoorstellen met een reserve als dekking tevens de stand van zaken van deze reserve incl. aangegane verplichtingen en de stand incl. de voorgenomen dekkingen worden weergegeven.

Het BBV kent geen verbod tegen een rentetoerekening aan reserves. Met ingang van de begroting 2005 heeft de raad besloten geen rentetoevoeging toe te passen op de reserves, omdat in de exploitatie wordt uitgegaan van de werkelijk betaalde en ontvangen rente in plaats van het toepassen van de zogenaamde renteomslag.

Een andere mogelijkheid is om aan de reserves het inflatiepercentage toe te voegen, zodat de bestemmingsreserves hiermee gevoed worden voor de toekomstige dekking van de betreffende investeringen. Het punt hierbij is wel dat het gerealiseerde resultaat lager wordt, terwijl de dekking voor de toekomst is. In 2005 heeft de raad besloten om geen inflatiepercentage toe te voegen aan de reserves.

Toelichting per reserve

Algemene reserve niet vrij besteedbaar	
Functie	Buffer- en risicofunctie
Doel	Deze reserve is een verplicht genormeerde minimum buffer om algemene financiële tegenvallers op te kunnen vangen.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Mutaties	Niet van toepassing
Hoogte	De algemene reserve dient minimaal de artikel 12-norm (globaal 2% van de som van de algemene uitkering) te bedragen. Als streefwaarde behorend bij een financieel gezonde positie hanteren wij het vijfvoudige van de minimumnorm (globaal 5 x 2% van de algemene uitkering).
Toelichting	De algemene reserve niet vrij besteedbaar is onderdeel van het vermogen van de gemeente (beschikbare weerstandscapaciteit) om niet structurele tegenvallers op te kunnen vangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten.

Algemene reserve vrij besteedbaar	
Functie	Buffer- en risicofunctie
Doel	Verantwoording van het eigen vermogen, waaraan nog een nadere bestemming moet worden gegeven.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Mutaties	– Incidenteel overschot c.q. tekort op de jaarrekening. – Incidentele lasten en baten van de begroting.
Hoogte	Geen maximum.
Toelichting	De algemene reserve vrij besteedbaar is onderdeel van het vermogen van de gemeente (beschikbare weerstandscapaciteit) om niet structurele tegenvallers op te kunnen vangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten.

Reserve begraafplaatsen	
Functie	Buffer- en risicofunctie
Doel	Verantwoording van de opbrengsten met betrekking tot de koopsommen eigen graven en columbarium-elementen en de afkoopsommen voor het onderhoud dienende voor het onderhoud van de begraafplaatsen en toekomstige investeringen.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Mutaties	Overschot c.q. tekort bij de jaarrekening op de exploitatie van de begraafplaatsen.
Hoogte	De maximale hoogte is in de raad van 5 juli 2011 vastgesteld op € 100.000.
Toelichting	In de raad van 5 juli 2011 is het onderzoek begroting begraafplaatsen vastgesteld.

Reserve volkshuisvesting	
Functie	Spaarfunctie
Doel	Voor toekomstige volkshuisvestelijke activiteiten, zoals sociale woningbouw, starterwoningen etc.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Mutaties	Niet van toepassing
Hoogte	Nihil
Toelichting	Reserve is komen te vervallen t.b.v. de algemene reserve. De raad heeft dit vastgesteld bij het vaststellen van de jaarrekening 2019.

Reserve bouwgrondexploitatie	
Functie	Buffer- en risicofunctie
Doel	Voor onvoorzienbare algemene risico's die samenhangen met conjuncturele ontwikkelingen, waardoor de gronduitgifte over de hele linie stagneert.
Tijdsfactor	Zolang er bouwgrond exploitatieplannen zijn.
Mutaties	Vanaf 2016 wordt de reserve gemuteerd voor eventuele heffingen uit hoofde van de Vennootschapsbelasting en bij het afsluiten van complexen.
Hoogte	Minimale omvang van € 500.000 en een maximale omvang van € 750.000.
Toelichting	De risico's op de huidige bouwgrondexploitaties in de gemeente Kapelle zijn relatief beperkt. Waar een concreet risico of verlies is voorzien, zijn de financiële gevolgen direct verwerkt. De risico's schatten we vooralsnog als laag in. Elk jaar actualiseren we de exploitatieplannen. Doordat we de lasten VPB uit deze reserve dekken, kan het saldo van deze reserve onder het minimumniveau zakken. Door toevoegen van (een deel van) de winstneming brengen we deze reserve dan weer op peil.

Reserve Tunnel Zuidhoek	
Functie	Egalisatiefunctie
Doel	De reserve is bestemd voor de afschrijving van de tunnel Zuidhoek.
Tijdsfactor	Afschrijvingstermijn 40 jaar.
Mutaties	Geen toevoegingen, onttrekking jaarlijkse afschrijvingslast.
Hoogte	Kosten bouw tunnel.
Toelichting	Geormerkte gelden voor afschrijving totale kosten bouw tunnel.

Reserve MFA 't Saamdeel gebouw	
Functie	Egalisatiefunctie
Doel	Een reserve is bestemd voor de afschrijving van de MFA 't Saamdeel.
Tijdsfactor	Afschrijvingstermijn van de MFA (40 jaar).
Mutaties	Geen toevoegingen, onttrekking een deel van de jaarlijkse afschrijvingslast.
Hoogte	€ 4.449.000 (max)
Toelichting	Geormerkte gelden voor afschrijving MFA 't Saamdeel.

Reserve MFA 't Saamdeel installaties	
Functie	Egalisatiefunctie
Doel	Een reserve is bestemd voor de afschrijving van de installaties voor de MFA 't Saamdeel.
Tijdsfactor	Afschrijvingstermijn (25 jaar).
Mutaties	Geen toevoegingen, onttrekking een deel van de jaarlijkse afschrijvingslast.
Hoogte	€ 1.743.000 (max)
Toelichting	Geoormerkte gelden voor afschrijving MFA 't Saamdeel.

Reserve Sportcentrum	
Functie	Spaarfunctie
Doel	Een reserve voor de realisatie van een nieuw sportcentrum.
Tijdsfactor	Afschrijvingstermijn van een nieuw sportcentrum.
Mutaties	Aanvullende voeding afhankelijk van de eventuele realisatie en de daarbij behorende kosten
Hoogte	€ 5.853.000 (max)
Toelichting	De realisatie van een nieuw sportcentrum brengt financiële gevolgen met zich mee. Daarom is besloten om gelden te reserveren. Over de jaren 2015-2020 is (een deel) van het rekeningoverschot aan de reserve toegevoegd. De jaarlijkse vrijval van de reserve vindt plaats ter dekking van de afschrijvingslasten welke een nieuw sportcentrum met zich meebrengt. Ook hier wordt na realisatie de componentenregeling toegepast ten behoeve van de afschrijvingstermijnen.

Geoormerkte reserve afschrijvingen	
Functie	Egalisatiefunctie
Doel	Op grond van het BBV moeten vanaf 2017 alle investeringen volledig worden geactiveerd. Dit wil zeggen dat reserves niet direct in mindering mogen worden gebracht op deze activa, maar dat tegenover de betreffende afschrijving een gelijk bedrag uit de reserve wordt onttrokken. Door deze wettelijk verplichte systematiek ligt er een claim op deze reserve voor de komende jaren.
Tijdsfactor	Geen maximale looptijd.
Mutaties	Geen toevoegingen, onttrekking jaarlijkse afschrijvingslast.
Hoogte	Geen maximale hoogte, aangezien de hoogte van deze reserve afhankelijk is van de bedragen die gemoeid zijn met investeringen met een economisch nut
Toelichting	Zie doel.

Totaaloverzicht reserves 2023-2026

De reservepositie op 31 december 2022 bedraagt € 20.667.000. Hierin is de begroting van 2022 en de jaarrekening 2021 verwerkt. Met de verwerking van de begroting 2023 e.v. dalen de reserves naar een bedrag van € 17.672.000.

Naam reserve (Bedragen * € 1.000)	Saldo 31-12-2022	Toevoeg- ingen	Onttrek- kingen	Saldo 31-12-2023	Toevoeg- ingen	Onttrek- kingen	Saldo 31-12-2024	Toevoeg- ingen	Onttrek- kingen	Saldo 31-12-2025	Toevoeg- ingen	Onttrek- kingen	Saldo 31-12-2026
Algemene reserve													
Algemene reserve niet vrij besteedbaar	1.425	0	0	1.425	0	0	1.425	0	0	1.425	0	0	1.425
Algemene reserve vrij besteedbaar	2.820	0	816	2.004	0	85	1.919	0	0	1.919	0	0	1.919
Totaal algemene reserve	4.245	0	816	3.429	0	85	3.344	0	0	3.344	0	0	3.344
Bestemmingsreserve													
Reserve begraafplaatsen	100	0	0	100	0	0	100	0	0	100	0	0	100
Reserve volkshuisvesting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve bouwgrondexploitatie	513	0	51	462	0	37	425	0	9	416	0	5	411
Reserve tunnel Zuidhoek	1.429	0	44	1.385	0	44	1.341	0	44	1.297	0	44	1.253
Reserve MFA't Saamdeel gebouw	4.322	0	127	4.195	0	127	4.068	0	127	3.941	0	127	3.814
Reserve MFA 't Saamdeel installaties	1.656	0	87	1.569	0	87	1.482	0	87	1.395	0	87	1.308
Reserve Sportcentrum	5.853	0	145	5.708	0	145	5.563	0	145	5.418	0	145	5.273
Geormerkte reserve afschrijvingen	2.549	0	96	2.453	0	96	2.357	0	95	2.262	0	93	2.169
Totaal bestemmingsreserves	16.422	0	550	15.872	0	536	15.336	0	507	14.829	0	501	14.328
Totaal reserves	20.667	0	1.366	19.301	0	621	18.680	0	507	18.173	0	501	17.672

* excl afsluiting complexen

Structurele mutaties reserve

Een deel van de mutaties in de reserves is structureel. Deze mutaties hebben betrekking op dekking van afschrijvingslasten op investeringen en kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Reserve	Programma	Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Brede School	Wonen en voorzieningen	MFA 't Saamdeel 30%/25j	87	87	87	87
		MFA 't Saamdeel 70%/40j	127	127	127	127
Totaal afschrijvingen			214	214	214	214
Tunnel	Leefomgeving en mobiliteit	Dekking afschrijvingen tunnel	44	44	44	44
Totaal afschrijvingen			44	44	44	44
Sportcentrum	Wonen en voorzieningen	Bijdrage reserve nieuwbouw Sportcentrum	145	145	145	145
Totaal afschrijvingen			145	145	145	145
Reserve afschrijvingen	Economische versnelling en toerisme	Diverse investeringen	2	2	2	2
	Klimaat, energie en milieu	Kliko's	4	4	4	4
	Leefomgeving en mobiliteit	Begraafplaatsen	6	6	6	6
		Riolering	25	25	25	25
	Overhead	Brandwerende vrz gemeentehuis tbv vergunning	2	2	2	2
		Verbouwing/uitbreiding gemeentehuis	1	1	1	1
		Zonnepanelen gemeentehuis	2	2	2	2
	Wonen en voorzieningen	Diverse investeringen	26	26	26	26
		Uitbreiding Kinderopvang / Verbouwing Kinderopvang Kpl	9	9	9	9
		Voordeel avg Economische investeringen	20	19	19	16
Totaal afschrijvingen			96	96	95	93
Reserve expl bouwgrond	VPB	Grondexploitaties	51	37	9	5
Totaal afschrijvingen			51	37	9	5
Eind totaal			551	536	508	501

Overzicht van mutaties per reserve

Mutaties per reserve	2023	2024	2025	2026
Algemene reserve vrij besteedbaar	816	85	-	-
Bestuur en veiligheid	30	-	-	-
Ontwikkelen participatiebeleid	20	-	-	-
Verder ontwikkelen in dualiseme	10	-	-	-
Economische versnelling en toerisme	233	-	-	-
Boulevardvisie	40	-	-	-
Detailhandelvisie	25	-	-	-
Inhuur ondersteuning recreatie, toerisme en economie	70	-	-	-
Planvorming Binnendijk/ Hoogeweg/t Keldertje	35	-	-	-
Zoetwater pilot	35	-	-	-
Masterplan uitvoeringskosten	28	-	-	-
Klimaat, energie en milieu	22	-	-	-
Bouwsteen verduurzaming eigen organisatie	15	-	-	-
Eenmalig (extra) subsidie MEC	7	-	-	-
Leefomgeving en mobiliteit	100	28	-	-
Aanbesteding ruw gras, ondersteuning adviesbureau	-	13	-	-
Aanbesteding, ondersteuning adviesbureau	13	-	-	-
Bomenbeleidsplan, onderdeel uitvoeringsplan Bouwsteen Natuur en Biodiversiteit	33	-	-	-
Inhuur externe toezichthouder Beeldkwaliteit	15	15	-	-
Inkoop beleidsplan VGRP	20	-	-	-
Omgevingsvisie van INC naar STR	-	-40	-45	-45
Onderzoek waterhuishouding	20	-	-	-
Omgevingswet Diverse projecten	-	40	45	45
Overhead	377	15	-	-
Incidenteel ophogen ziektenbudget	70	-	-	-
Inhuur Data-analist	50	-	-	-
Ivisie Programmamanager	50	-	-	-
Ivisie Speerpunten	100	-	-	-
Kwartiermaker Sociaal Domein	38	-	-	-
Monsido implementatiekosten	3	-	-	-
Nieuwe huisstijl gemeentne Kapelle	20	-	-	-
Nieuwe telefoonplatform	10	-	-	-
Planten gemeentehuis	25	-	-	-
Werkbudget website	12	-	-	-
Taxatie gebouwen en inventaris	-	15	-	-
Sociaal Domein	44	15	-	-
Buurtteam/ 1 toegang communicatiebudget	12	-	-	-
Doorontwikkeling Kapels netwerk	5	-	-	-
GGD 1e begrotingswijziging	7	-	-	-
Jongerenparticipatie	10	10	-	-
Uitvoering VN-verdrag handicap	5	-	-	-
Vervangin gen onderhoud AED	5	5	-	-
Wonen en voorzieningen	10	28	-	-
Aanbesteding en herzien MIP	-	28	-	-
Versterken verenigingen	10	-	-	-

Mutaties per reserve	2023	2024	2025	2026
Reserve Brede school	214	214	214	214
Wonen en voorzieningen	214	214	214	214
MFA 't Saamdeel 30%/25j	87	87	87	87
MFA 't Saamdeel 70%/40 j	127	127	127	127
Reserve bouwgrond exploitaties	51	37	9	5
Vennootschapsbelasting	51	37	9	5
VPB last grondexploitaties totaal	51	37	9	5
Reserve Tunnel	44	44	44	44
Leefomgeving en mobiliteit	44	44	44	44
Dekking afschrijving Tunnel	44	44	44	44
Reserve Sportcentrum	145	145	145	145
Wonen en voorzieningen	145	145	145	145
Bijdrage reserve De Bloesem	145	145	145	145
Reserve afschrijvingen	241	241	240	238
Economische versnelling en toerisme	2	2	2	2
Diverse investeringen	2	2	2	2
Klimaat, energie en milieu	4	4	4	4
Kliko's	4	4	4	4
Leefomgeving en mobiliteit	31	31	31	31
Begraafplaatsen	6	6	6	6
Riolering	25	25	25	25
Overhead	5	5	5	5
Brandwerende vzw gemeentehuis tbv vergunning	2	2	2	2
Verbouwing/uitbreiding gemeentehuis	1	1	1	1
Zonnepanelen gemeentehuis	2	2	2	2
Wonen en voorzieningen	55	54	54	51
Diverse investeringen	26	26	26	26
Uitbreiding Kinderopvang / Verbouwing Kinderopvang Kpl	9	9	9	9
Voordeel avg Economische investeringen	20	19	19	16
Eindtotaal	1.367	621	508	501

Overzicht van mutaties reserves per programma

Mutaties reserves per programma	2023	2024	2025	2026
Bestuur en veiligheid	30	-	-	-
Algemene reserve vrij besteedbaar	30	-	-	-
Ontwikkelen participatiebeleid	20	-	-	-
Verder ontwikkelen in dualiseme	10	-	-	-
Economische versnelling en toerisme	235	2	2	2
Algemene reserve vrij besteedbaar	233	-	-	-
Boulevardvisie	40	-	-	-
Detailhandelvisie	25	-	-	-
Inhuur ondersteuning recreatie, toerisme en economie	70	-	-	-
Planvorming Binnendijk/ Hoogeweg/t Keldertje	35	-	-	-
Zoetwater pilot	35	-	-	-
Masterplan uitvoeringskosten	28	-	-	-
Reserve afschrijvingen	2	2	2	2
Diverse investeringen	2	2	2	2
Klimaat, energie en milieu	25	4	4	4
Algemene reserve vrij besteedbaar	22	-	-	-
Bouwsteen verduurzaming eigen organisatie	15	-	-	-
Eenmalig (extra) subsidie MEC	7	-	-	-
Reserve afschrijvingen	4	4	4	4
Kliko's	4	4	4	4
Leefomgeving en mobiliteit	175	103	75	75
Algemene reserve vrij besteedbaar	100	28	-	-
Aanbesteding ruw gras, ondersteuning adviesbureau	-	13	-	-
Aanbesteding, ondersteuning adviesbureau	13	-	-	-
Bomenbeleidsplan, onderdeel uitvoeringsplan Bouwsteen Natuur en Biodiversiteit	33	-	-	-
Inhuur externe toezichthouder Beeldkwaliteit	15	15	-	-
Inkoop beleidsplan VGRP	20	-	-	-
Onderzoek waterhuishouding	20	-	-	-
Reserve Tunnel	44	44	44	44
Dekking afschrijving Tunnel	44	44	44	44
Reserve afschrijvingen	31	31	31	31
Begraafplaatsen	6	6	6	6
Riolering	25	25	25	25

Mutaties reserves per programma	2023	2024	2025	2026
Overhead	382	20	5	5
Algemene reserve vrij besteedbaar	377	15	-	-
Incidenteel ophogen ziektenbudget	70	-	-	-
Inhuur Data-analist	50	-	-	-
Ivisie Programmamanager	50	-	-	-
Ivisie Speerpunten	100	-	-	-
Kwartiermaker Sociaal Domein	38	-	-	-
Monsido implementatiekosten	3	-	-	-
Nieuwe huisstijl gemeentne Kapelle	20	-	-	-
Nieuwe telefoonplatform	10	-	-	-
Planten gemeentehuis	25	-	-	-
Werkbudget website	12	-	-	-
Taxatie gebouwen en inventaris	-	15	-	-
Reserve afschrijvingen	5	5	5	5
Brandwerende vrz gemeentehuis tbv vergunning	2	2	2	2
Verbouwing/uitbreiding gemeentehuis	1	1	1	1
Zonnepanelen gemeentehuis	2	2	2	2
Sociaal Domein	44	15	-	-
Algemene reserve vrij besteedbaar	44	15	-	-
Buurtteam/ 1 toegang communicatiebudget	12	-	-	-
Doorontwikkeling Kapels netwerk	5	-	-	-
GGD 1e begrotingswijziging	7	-	-	-
Jongerenparticipatie	10	10	-	-
Uitvoering VN-verdrag handicap	5	-	-	-
Vervangin gen onderhoud AED	5	5	-	-
Vennootschapsbelasting	51	37	9	5
Reserve bouwgrond exploitaties	51	37	9	5
VPB last grondexploitaties	51	37	9	5
Wonen en voorzieningen	424	441	413	410
Algemene reserve vrij besteedbaar	10	28	-	-
Aanbesteding en herzien MIP	-	28	-	-
Versterken verenigingen	10	-	-	-
Reserve Brede school	214	214	214	214
MFA 't Saamdeel 30%/25j	87	87	87	87
MFA 't Saamdeel 70%/40 j	127	127	127	127
Reserve Sportcentrum	145	214	214	214
Bijdrage reserve De Bloesem	145	145	145	145
Reserve afschrijvingen	55	54	54	51
Diverse investeringen	26	26	26	26
Uitbreiding Kinderopvang / Verbouwing Kinderopvang Kpl	9	9	9	9
Voordeel avg Economische investeringen	20	19	19	16
Eindtotaal	1.367	621	508	501

Voorzieningen

In artikel 44 BBV is bepaald wanneer er sprake is van een voorziening. Voorzieningen geven een schatting aan van de voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen. Indien deze op de balansdatum niet zijn in te schatten kunnen geen voorzieningen worden gevormd, maar zal het betreffende risico in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen moeten worden.

De voorzieningen behoren niet tot het eigen vermogen, maar zijn een onderdeel van de schulden, aangezien aan een voorziening een verplichting kleef. Verder moet elke voorziening de omvang hebben van de betreffende verplichting of het betreffende risico. De voorziening mag dus niet groter of kleiner zijn. Mutaties in voorzieningen, toevoegingen dan wel vrijval, vloeien uitsluitend voort uit het aanpassen van de omvang van een voorziening aan een nieuw noodzakelijk niveau. De overige mutaties in de voorzieningen bestaan alleen uit verminderingen wegens aanwending voor het doel waarvoor de voorziening is ingesteld.

Tot voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden (zoals bijvoorbeeld rioolheffing)

Het vormen van een voorziening, dan wel een toevoeging aan een voorziening is een exploitatielast in het betreffende begrotingsjaar. De hiermee gemoeide middelen worden direct verantwoord op het betreffende programma. De aanwending van een (gedeelte van een) voorziening wordt rechtstreeks ten laste van de voorziening geboekt, via de balans en niet via de exploitatie. Indien de activiteit namelijk ook weer ten laste van de exploitatie zou lopen, zou het bedrag van de aanwending tweemaal als een last verantwoord worden.

Voor de bepaling van de omvang van de voorzieningen wordt uitgegaan van een voortschrijdende meerjarenraming van minimaal 10 jaar. Hieruit wordt berekend hoe hoog de jaarlijkse toevoeging aan de voorzieningen moet zijn. Als uitgangspunt zijn de normale onderhoudsactiviteiten genomen. Deze activiteiten geven geen materiële verlenging aan de nuttigheidsduur van de oorspronkelijke investering. Dit in tegenstelling tot renovatieactiviteiten. Door renovatieactiviteiten neemt de nuttigheidsduur van de oorspronkelijke investering toe. De afschrijvingsperiode is hiervoor bepaald op 25 jaar maximaal of afhankelijk van resterende gebruiksduur.

Voorzieningen mogen niet groter of kleiner zijn dan de verplichtingen of risico's, waarvoor ze zijn ingesteld. Dit betekent dat rentetoevoegingen aan voorzieningen niet zijn toegestaan (artikel 45 BBV). Op deze regel is een uitzondering en wel indien de voorziening tegen contante waarde is gewaardeerd. Een voorziening is tegen contante waarde gewaardeerd als bij de bepaling van de hoogte van de jaarlijkse toevoeging aan de voorziening wordt uitgegaan van een lagere omvang dan de omvang die de voorziening over enige tijd moet hebben.

Toelichting per voorziening

Voorziening gemeentelijke gebouwen	
Doel	Egaliseren onderhoudskosten gemeentelijke gebouwen.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Toelichting	Tot deze voorziening behoren de volgende gebouwen: gemeentehuis, sportgebouwen (exclusief sportcentrum Groene Woud), gebouwen voor cultuur, recreatie en welzijn, werkplaats en overige gemeentelijke gebouwen. We actualiseren het meerjarenonderhoudsplan gemeentelijke gebouwen iedere 2 jaar. Renovatiekosten vanaf een bedrag van € 25.000 worden geactiveerd.

Voorziening civieltechnische (kunst)werken	
Doel	Egaliseren onderhoudskosten civieltechnische (kunst)werken.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Toelichting	Onder de onderhoudsposten voor deze voorziening vallen de bruggen, glooiingen, tunnel, steigers, damwand en railing van de boulevard en jachthaven. De voorziening is niet voor het onderhoud van de kademuren en het baggeren. De baggerplicht voor de haven behoort bij de jachthaven exploitant. Op basis van het meerjarenonderhoudsplan voegen we jaarlijks een bedrag aan de voorziening toe.

Voorziening gemeentelijke monumenten	
Doel	Egaliseren onderhoudskosten gemeentelijke monumenten.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Toelichting	Tot deze voorziening behoren de monumenten (molens en torens). Hierin worden de incidentele onderhoudskosten van de monumenten verwerkt.

Voorziening strandjes	
Doel	Egaliseren van de kosten tot het ophogen van de strandjes.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Toelichting	Zie doel.

Voorziening riolering	
Doel	Via deze voorziening wordt gespaard voor de dekking van vervangingsinvesteringen om zo een geleidelijke overgang naar een situatie van directe afschrijving, waarbij investeringen ineens worden gedekt en geen rente verschuldigd is, te bereiken (ideaal-complex).
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Toelichting	In de raad van 5 juli 2011 is besloten deze voorziening in te stellen. Vanaf 2012 is gestart met een gecontroleerde tariefontwikkeling waarbij de tarieven rioolheffing zich geleidelijk naar een structureel niveau bewegen. Het gemiddeld investeringsniveau zoals opgenomen in het v-GRP is het uitgangspunt voor de berekeningen.

Voorziening afvalstoffenheffing	
Functie	Egalisatiefunctie
Doel	Deze voorziening is bedoeld om ongewenste schommelingen in de tarieven op te vangen die aan derden in rekening worden gebracht.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Mutaties	Overschot c.q. tekort bij de jaarrekening op de exploitatie van de afvalverwijdering en de OLAZ. Incidentele lasten (specifieke projecten) in begroting of begrotingswijzigingen.
Hoogte	Geen maximum
Toelichting	In de begroting wordt de opbrengst van de afvalstoffenheffing kostendekkend geraamd. Bij het opstellen van de jaarrekening blijkt of er op het product afvalstoffenheffing een overschot of een tekort is. Het verschil wordt toegevoegd of onttrokken aan deze voorziening.

Voorziening wethouderspensioenen/Appa	
Doel	Opvangen van toekomstige pensioenuitgaven van (voormalige) wethouders
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Toelichting	De voorziening is in 2012 gevormd om toekomstige pensioenuitgaven van wethouders te kunnen opvangen. Voor arbeidsgerelateerde kosten mogen volgens het BBV geen voorzieningen worden gevormd, maar voor de wethouderspensioenen is hiervoor een uitzondering gemaakt. Door een derde partij wordt jaarlijks een actuariële berekening gemaakt van de pensioenverplichtingen, op basis waarvan aanpassing van de voorziening nodig is.

Voorziening wachtgelden	
Doel	Opvangen van de wachtgeldverplichtingen aan voormalige wethouders.
Tijdsfactor	2023
Toelichting	We hebben deze voorziening gevormd om de toekomstige lasten te kunnen dekken. De voorziening vervalt per ultimo 2023. Door de vorming van de voorziening komen de salarislasten niet ten laste van de exploitatie.

Voorziening Precario	
Doel	Dekking risico voor lagere opbrengsten uit de precariobelasting. Enduris heeft procedure aangespannen tegen opgelegde aanslagen.
Tijdsfactor	Afwikkeling na uitspraak op cassatieverzoek.
Toelichting	In verband met een lopende procedure over de aanslagen precario met Enduris wordt 100% van de betwiste vordering opgenomen in een voorziening (€ 168.000 per jaar).

Totaal-overzicht voorzieningen 2023-2026

De stand van de voorzieningen op 1 januari 2023 bedraagt conform begroting 2022 en jaarrekening 2021 € 3.160.000. Na verwerking van de mutaties uit de begroting 2023 en de geplande mutaties in de periode 2024-2026 resteert per ultimo 2026 een bedrag van € 3.315.000.

Naam voorziening (Bedragen * € 1.000)	Saldo 31-12-2022	Toevoeg- ingen	Onttrek- kingen	Saldo 31-12-2023	Toevoeg- ingen	Onttrek- kingen	Saldo 31-12-2024	Toevoeg- ingen	Onttrek- kingen	Saldo 31-12-2025	Toevoeg- ingen	Onttrek- kingen	Saldo 31-12-2026
Voorziening gemeentelijke gebouwen	0	125	82	43	125	97	71	125	185	11	125	123	13
Voorziening sportcentrum De Bloesem	32	157	118	71	157	138	90	157	134	114	157	134	137
Voorziening civieltechnische (kunst)werken	15	82	75	22	82	26	78	82	70	90	82	20	152
Voorziening gemeentelijke monumenten	111	40	39	112	40	58	94	40	44	90	40	29	101
Voorziening strandjes	11	15	0	26	15	0	41	15	40	16	15	0	31
Voorziening riolering	274	650	650	274	650	650	274	650	650	274	650	650	274
Voorziening afvalstoffenheffing	168	0	0	168	0	0	168	0	0	168	0	0	168
Voorziening APPA	1.486	0	22	1.464	0	22	1.442	0	3	1.439	0	3	1.436
Voorziening wachtgelden	27	0	27	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening grondexploitaties	33	0	33	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening precario	1.004	0	0	1.004	0	0	1.004	0	0	1.004	0	0	1.004
Totaal voorzieningen	3.160	1.069	1.046	3.184	1.069	991	3.262	1.069	1.126	3.205	1.069	960	3.315

Mutaties in de voorzieningen 2023-2026

Mutatie in de voorzieningen door toevoegingen.

Programma	Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Bestuur en veiligheid	Gemeentelijke gebouwen	12	12	12	12
	Bestuur en veiligheid	12	12	12	12
	Gem. monumenten	40	40	40	40
	Gemeentelijke gebouwen	62	62	62	62
Wonen en voorzieningen	Sportcentrum De Bloesem	157	157	157	157
	Wonen en voorzieningen	259	259	259	259
	Gemeentelijke gebouwen	12	12	12	12
	Economische versnelling en toerisme	12	12	12	12
Economische versnelling en toerisme	Riolering	650	650	650	650
	Gemeentelijke gebouwen	3	3	3	3
	Civil technische (kunst)werken	82	82	82	82
	Onderhoud strandjes	15	15	15	15
	Leefomgeving en mobiliteit	750	750	750	750
Overhead	Gemeentelijke gebouwen	36	36	36	36
	Overhead	36	36	36	36
Eindtotaal		1.069	1.069	1.069	1.069

Mutatie in de voorzieningen door uitgaven.

Bedragen	2023	2024	2025	2026
Gemeentehuis	31	33	34	10
Werkplaats	-	-	-	-
Brandweer Kapelle	9	-	22	-
Brandweer Wemeldinge	2	1	27	3
Sportgebouw Burg. Van Sas	13	11	7	56
Muziekzaal Ons Genoegen	-	11	-	1
Speel-O-Theek Kapelle	7	1	4	-
Dicwale, fruitteeltmuseum	1	16	6	1
Kibeo Kromomme	-	1	4	-
Recreatie, praathuisje	-	2	6	1
Recreatie, peilhuisje	-	-	9	-
Dorpshuis De Wemel	2	5	28	3
Dorpshuis Schore	4	6	10	12
Dorpshuis De Vroone	5	-	11	28
Begraafplaatsen	1	3	1	4
Voorziening gemeentelijke gebouwen	82	97	185	124
Onderhoud haven en sluizen, bruggen, tunnel	75	26	70	20
Voorziening civieltechnische (kunst)werken	75	26	70	20

Bedragen	2023	2024	2025	2026
Gemeentelijke monumenten	39	58	44	29
Voorziening gemeentelijke monumenten	39	58	44	29
Ophogen strandjes	-	-	40	-
Voorziening strandjes	-	-	40	-
Groot onderhoud en vervanging riolering	650	650	650	650
Voorziening riolering	650	650	650	650
Loonkosten	22	22	3	3
Voorziening APPA	22	22	3	3
Loonkosten	27	-	-	-
Voorziening wachtgelden	27	-	-	-
Totaal onttrekkingen uit voorzieningen	1.046	991	1.126	960
Totaal dotaties aan voorzieningen	1.019	1.019	1.019	1.019

Geprognostiseerde Balans

Activa	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
(im) Materiële vaste activa	60.599	68.746	70.301	75.072	82.705	83.389
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	241	241	241	241	241	241
Financiële vaste activa: Leningen	1.511	1.511	1.511	1.511	1.511	1.511
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar						
Totaal Vaste Activa	62.351	70.498	72.053	76.824	84.457	85.141
Vorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	1.094	1.094	1.094	1.094	1.094	1.094
Vorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen <1 jaar	7.245	4.245	4.245	4.245	4.245	4.245
Liquide middelen	19	19	19	19	19	19
Overlopende activa	2.645					
Totaal Vlottende Activa	11.003	5.358	5.358	5.358	5.358	5.358
Totaal Activa	73.354	75.856	77.411	82.182	89.815	90.499
Passiva	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Eigen vermogen	23.229	20.667	19.301	18.680	18.173	17.672
Voorzieningen	3.295	3.160	3.184	3.262	3.205	3.315
Vaste schuld	38.425	41.226	43.605	46.454	48.099	49.589
Totaal Vaste Passiva	64.949	65.053	66.090	68.396	69.477	70.576
Vlottende schuld	5.549	5.549	5.549	5.549	5.549	5.549
Overlopende passiva	2.856	5.254	5.772	8.237	14.789	14.374
Totaal Vlottende Passiva	8.405	10.803	11.321	13.786	20.338	19.923
Totaal Passiva	73.354	75.856	77.411	82.182	89.815	90.499

Beleidsindicatoren

De beleidsindicatoren zijn wettelijk voorgeschreven in de “regeling beleidsindicatoren gemeenten”. Deze zijn toegevoegd aan de bijlage en zijn verder terug te vinden op waarstaatjegemeente.nl. De beschikbare omschrijvingen en de meest recente data zijn op 21 september 2022 van dit dataplatform overgenomen. Als er door de bronhouder geen relevante gegevens kunnen worden verstrekt is in de tabel met een * aangegeven dat de gegevens niet beschikbaar zijn. Er is overigens niet altijd een verband met de opgenomen activiteit binnen de programma's.

Naam indicator	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Eenheid	Bron
Formatie	4,7	4,8	4,9	5,5	5,7	6,7	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens
Bezetting	4,6	4,7	4,8	5,3	5,4	6,1	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens
Apparaatskosten	€ 281	€ 301	€ 301	€ 330	€ 362	€ 393	Kosten per inwoner	Eigen begroting
Externe inhuur	22 %	19 %	19 %	16 %	19 %	11%	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting
Overhead	14 %	14 %	13 %	12 %	15 %	15 %	% van totale lasten	Eigen begroting
Verwijzingen Halt	16	20	29	13	*	*	Aantal per 1.000 jongeren	Stichting Halt
Misdrijven - Winkeldiefstallen	0,8	0,8	*	1,2	*	*	Aantal per 1.000 inwoners	CBS - Diefstallen
Misdrijven - Geweldsmisdrijven	2,0	3,1	2,0	1,2	*	*	Aantal per 1.000 inwoners	CBS - Criminaliteit
Misdrijven - Diefstallen uit woning	1,6	0,8	*	0,8	*	*	Aantal per 1.000 inwoners	CBS - Diefstallen
Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	4,3	5,1	4,7	3,9	*	*	Aantal per 1.000 inwoners	CBS - Criminaliteit
Functiemenging	49,3	49,0	48,8	48,2	*	*	%	CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research
Vestigingen (van bedrijven)	165,5	174,4	178,5	181,7	*	*	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA
Absoluut verzuim	0	0	*	*	*	*	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado
Relatief verzuim	45	62	*	28	*	*	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	1,4	1,0	1,1	2,1	*	*	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	DUO/Ingrado
Niet-sporters	*	*	51,4	*	*	*	%	Gezondheidsmonitor
Banen	556,2	548,9	553,9	645,6	*	*	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	CBS Bevolkingsstatistiek

Naam indicator	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Eenheid	Bron
Jongeren met een delict voor de rechter	-	1	1	*	*	*	% 12 t/m 21 jarigen	CBS Jeugd
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	3	4	3	*	*	*	% kinderen tot 18 jaar	CBS Jeugd
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	1	-	1	*	*	*	% 16 t/m 22 jarigen	CBS Jeugd
Netto arbeidsparticipatie	71,8	71,9	71,6	74,5	*	*	% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking	CBS - Arbeidsdeelname
Personen met een bijstandsuitkering	132,1	120,9	171,1	133,5	*	*	Aantal per 10.000 inwoners	CBS - Participatiewet
Lopende re-integratievoorzieningen	203,8	178,1	141,3	*	*	*	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	CBS - Participatiewet
Jongeren met jeugdhulp	11,3	11,4	11,9	13,3	*	*	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS Jeugd
Jongeren met jeugdbescherming	0,9	1,0	0,9	1,4	*	*	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS Jeugd
Jongeren met jeugdreclassering	0	0	0	*	*	*	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS Jeugd
Cliënten met maatwerkarrangement Wmo	660	680	730	750	*	*	Aantal per 10.000 inwoners	CBS Monitor Soc. Domein
Omvang huishoudelijk restafval	126	121	131	*	*	*	kg/inwoner	CBS statistiek Huishoudelijk afval
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	35,4	42,3	50,5	*	*	*	%	Berekening waarstaatjegemeente.nl
Gemiddelde WOZ waarde	231	241	251	265	*	*	x € 1.000	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
Nieuw gebouwde woningen	6,4	9,7	*	8,6	*	*	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research
Demografische druk	62,0	62,7	63,0	63,7	84,1	*	%	CBS - Bevolkingsstatistiek
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	615	614	650	694	740	*	€	COELO, Groningen
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	757	755	782	819	871	*	€	COELO, Groningen

Omschrijving:

- **Formatie:** de toegestane formatie van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar.
- **Bezetting:** de werkelijk aanwezige aantal medewerkers voor het begrotingsjaar 2023. Peildatum medio juli 2022.
- **Apparaatkosten:** Betreffen alle personele en materiele kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.
Externe inhuur: Het inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt. Omvang huishoudelijk restafval. Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
- **Overhead:** Uitgebreide toelichting is opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.
- **Verwijzingen Halt:** Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 t/m 17 jaar. Jongeren van 12 t/m 17 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.
- **Misdrijven – Winkeldiefstallen:** Beschrijving ontbreekt op waarstaatjegemeente.nl
- **Misdrijven – Gewelddsmisdrijven:** Het aantal gewelddsmisdrijven. Voorbeeld van gewelddsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
- **Misdrijven – Diefstallen uit woningen:** Beschrijving ontbreekt op waarstaatjegemeente.nl
- **Misdrijven – Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte):** Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.
- **Funciemenging:** De funciemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen woningen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
- **Vestigingen (van bedrijven):** Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.
- **Absoluut verzuim:** Het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren dat absoluut verzuimer is (geweest) gedurende het schooljaar: de jongere is niet ingeschreven bij een onderwijsinstelling en beschikt niet over een vrijstelling.
- **Relatief verzuim:** Het relatieve aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren zonder vrijstelling dat langer dan 4 opeenvolgende weken niet ingeschreven was op school.
- **Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers):** Vsv'ers zijn jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Een startkwalificatie is een havo of vwo diploma of minimaal een mbo-2 diploma. Het vsv-percentage staat voor het aantal vsv'ers als percentage van het aantal onderwijsdeelnemers die aan het begin van het schooljaar ingeschreven staan.
- **Niet-Sporters:** Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.
- **Banen:** Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.
- **Jongeren met een delict voor de rechter:** Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.

- **Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin:** Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.
- **Achterstand onder jeugd- Werkloze jongeren:** Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.
- **Netto arbeidsparticipatie:** Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van van de (potentiële) beroepsbevolking.
- **Personen met een bijstandsuitkering:** Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.
- **Lopende re-integratievoorzieningen:** Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
- **Jongeren met jeugdhulp:** in % van alle jongeren tot 18 jaar, per 1 januari. Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014), en in natura door de zorgaanbieder is geleverd. PGB gefinancierde hulp en zorg valt hier dus buiten. Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. Zorg in Natura wordt direct vergoed aan de zorgverlener zonder tussenkomst van de zorggebruiker. In het kader van de jeugdzorg betekent dit dat de hulp rechtstreeks door de gemeente wordt vergoed. Persoonsgebonden budget (PGB) is een geldbedrag waarmee de zorggebruiker zelf zorg, begeleiding, hulp, hulpmiddelen of voorzieningen in kan kopen. Deze wordt verstrekt via de Sociale verzekeringsbank (SVB) maar is ook afkomstig van de gemeente.
- **Jongeren met jeugdbescherming:** in % van alle jongeren tot 18 jaar, per 1 januari. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan 'onder toezicht gesteld' of 'onder voogdij geplaatst'.
- **Jongeren met jeugdreclassering:** in % van alle jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar, per 1 januari. Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie of leerplichtambtenaar in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder de overtreding of het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart.
- **Cliënten met een maatwerkarrangement WMO:** Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.
- **Percentage hernieuwbare elektriciteit:** Beschrijving ontbreekt op waarstaatjegemeente.nl
- **Gemiddelde WOZ waarde:** De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
- **Nieuw gebouwde woningen:** Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.
- **Demografische druk:** Het aantal personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar.
- **Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden:** Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
- **Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden:** Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.